

Serie nouă
octombrie 2015

ACTUALITATEA

MUZICALĂ

10

(CLXXI)

48 pagini

ISSN

1220-742X

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Interviu cu Adrian Iorgulescu, președinte UCMR
- ✓ Festivalul Internațional "George Enescu" (II)
- ✓ SIMN 2015 (III)
- ✓ Festivalul "Dan Spătaru", Medgidia
- ✓ Aniversare Marius Popp
- ✓ Rock și societate: detonatorul universal

În imagine:
compozitorul Adrian IORGULESCU

Fundamentalistii ariergardei

Liviu DĂNCEANU

Există fundamentalism în muzică? Dacă a fi fundamentalist înseamnă a apăra cu intransigență și îndârjire anume ceva, atunci da, există o atare atitudine, care, culmea, nu reprezintă niciodată valorile declarate, chipurile a fi prezervate. La rândul lor, fundamentalistii nu sunt decât exponenții proastei înțelegeri, a unui orgoliu dus dincolo de limite. Desigur, ei constituie o minoritate evidentă, dar o minoritate preponderent foarte vocală, a cărei refrene atrag atenția mai abiter decât recitativele majorității. De multe ori sunt pașnici, dar când discuția glisează înspre domeniul lor de „referință” devin războinici, alteritatea întărâtându-i la maximum. Atunci tăcerea lor, care mocnește, se transformă în țipăt asurzitor. Reacțiile devin brutale, de multe ori necontrolate. Ei spun că nu sunt vinovați, că ceilalți îi asmut prin lezarea (chiar numai punerea în discuție) a canoanelor pe care le prețuiesc și pe care le protejează. În creația muzicală fundamentalismul a dospit cu precădere în siajul ideii de libertate. O libertate înțeleasă, firește, în mod distorsionat, fără răspundere și cumpătare. În special avangardiștii au îmbrățișat un astfel de comportament. Miezul veacului 20 a însemnat schimbarea hermeneuticii spiritului ce a guvernat vreme de secole muzica savantă. Suntem în plină epocă a modernității, deci a noutății cu orice preț. Ce a fost altceva decât un fundamentalist al libertății de creație John Cage în „happening”-urile sale. La fel, Stockhausen, în *Musik im Bauch* sau în *Helicopter Quartet* a experimentat, dincolo de contextul estetic, o gândire componistică diferită de trendul manierist impus de către confrăți, o gândire ce se raportează cu totul „altfel” la educația muzicală și la mesajul primit. Paradoxal, dar nici ideea de multiculturalism sonor nu e departe de freământul fundamentalist. Așa-zisa muzică postmodernă și-a propus, apodictic, eliminarea barierelor idiomatice, vizând o globalizare care să unească, sintagma unitate în diversitate fiind fluturată astăzi, în caz de nevoie, cu non-șalanță, de către cei mai aprigi corifei ai noului fundamentalism. Și cum, statistic vorbind, excesul livrează, nu-i așa?, mai multe daune decât efecte pozitive, ar fi oportun ca muzica europeană cultă să-și recupereze propria-i axiologie și tradiție, care au consacrat-o, iar adepții unei conduite total libere sau libertine să-i tolereze și să-i accepte, dar în nici un caz să-i imite pe cei care, provenind dintr-o altă cultură, au o relație mai profundă cu simbolul ori chiar cu sacralitatea. A merge pe calea de mijloc este, credem, soluția cea mai rațională și mai productivă. Mai ales că

muzicienii fundamentalisti cu cât sunt mai sonori, cu atât sunt mai individualisti, mai disipați. Și, să nu ne facem că nu vedem cum se împuținează pe zi ce trece. Probabil că dispariția avangardelor a făcut în așa fel încât să rămână doar acei fundamentalisti ai ariergardelor, cu întregul lor alai de retro-uri, neo-uri și, bineînțeles, redundanțe. Se spune că

atunci când Bizanțul a fost cucerit de otomani, la 29 mai 1453, în interiorul catedralei Sfânta Sofia un grup de teologi creștini aveau o dispută intensă asupra sexului îngerilor. Ei bine, acești teologi erau atât de confiscați de discuții încât nu și-au dat seama că Imperiul Bizantin a căzut. Însuși Mohamed al II-lea, cuceritorul Imperiului roman de răsărit, a fost intrigat, ne având răspuns la această opacitate în fața realității. Cât de naivi putem fi să nu sesizăm că, dincolo de proliferarea unor tendințe sterile, mai mult sau mai puțin incomprehensibile (la care contribuim și noi copios, direct ori indirect), lumea muzicii savante e cucerită de cel mai facil și anodin entertainment. În componistică e rău cu fundamentalisti, dar e și mai rău fără ei.

DIN SUMAR

Interviu cu Adrian Iorgulescu...2-3

Festivalul “George Enescu”...4-21

SIMN 2015 (III).....22-30

“Punți peste timp”.....29-30

Operă la Oradea.....30

Concurs coral la Baia Mare...31-32

Punctul pe j... azz.....33

Rock și societate.....34-35

Carte. Familia Prunner.....36-37

Festivalul “Dan Spătaru”.....38-42

“Revista” în Israel.....44-45

Discuri.....46-47

Interviu cu Adrian IORGULESCU, Președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (UCMR)

Domnule Președinte, de curând, s-a încheiat a XXII-a ediție a Festivalului Internațional "George Enescu", în care formații de prestigiu, inclusiv din România, au oferit versiuni interpretative memorabile multora dintre opusurile compozitorului. Dincolo de cutumele de ordin axiologic de tip mare/mic, extraordinar/banal, cum credeți că ar trebui abordată astăzi opera enesciană sau, altfel zis, de ce Enescu este un foarte important compozitor?

Enescu a reușit performanța unică de a plasa muzica românească din universul mirific, dar obscur al folclorului, în lumina eclatantă a modernității. Practic, el a recuperat pentru creația noastră componistică un decalaj de multe decenii. Fără excepție, compozitorii de după 1950 îi sunt datori acestuia "sincronia" (E. Lovinescu) cu marile culturi europene ale timpului. Despre etosul enescian, despre puterea talentului său, despre inovațiile tehnice, într-un cuvânt, despre tot ceea ce caracterizează autorul și capodoperele sale s-au scris deja tomuri. Oricum, aceste trăsături ce definesc esența unei individualități marcante și complexe nu pot să fie nici măcar punctual devoalate în cadrul restrâns al unui interviu.

Știm că, dezvoltând cu diplomatie o anume strategie relațională, ați determinat pătrunderea, în condiții tot mai vizibile și demne, la tribuna Festivalului a multor lucrări aparținând compozitorilor români, de la contemporanii vremii noastre și până la cei din contingentul enescian. Dată fiind anvergura bugetară dar și notorietatea formațiilor participante, includerea în cadrul Festivalului a creațiilor aparținând celor de-o breaslă cu emblematicul compozitor român a fost un deziderat încă de-acum aproape un veac, din perioada în care Enescu însuși se implica în recunoașterea și promovarea lucrărilor autohtone sprijinind, la 1920, înființarea Societății Compozitorilor Români. Suntem astăzi mai aproape sau mai departe în atingerea acestui scop, având în vedere că lucrări foarte bune survin în cadrul fiecărei noi generații de compozitori?

Promovarea creației românești a fost și rămâne principalul obiectiv al Societății și apoi al Uniunii Compozitorilor. Așa cum - în condiții mai mult sau mai puțin prielnice - de la o etapă la alta,

au făcut-o și predecesorii noștri, încercăm la rândul-ne prin varii mijloace să susținem fenomenul muzical autohton clasic și contemporan. Achiziționăm, comandăm, difuzăm constant produsele creației naționale. Demersurile exclusive ale instituției noastre nu pot fi, însă, singulare. Ar fi necesar un efort coerent și constant la nivelul unor politici de stat, îndeosebi direcționate pentru aducerea muzicii românești în prim planul interesului internațional.

În calitatea de președinte al UCMR v-ați implicat consecvent în realizarea unor manifestări periodice (concerte de muzică românească, producții de CD, revistele Muzica și Actualitatea muzicală etc.) care motivează într-o măsură apreciabilă creativitatea

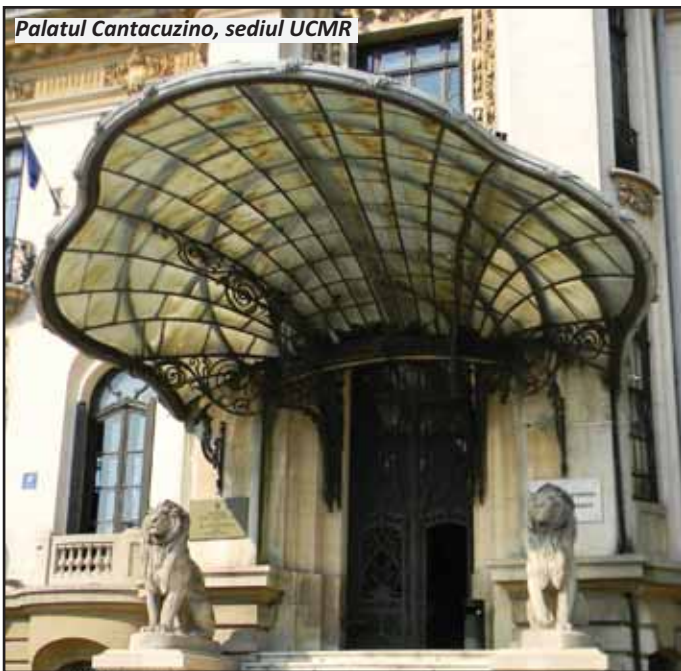
multora dintre colegii compozitori și muzicologi. Între acestea, două, cu rang de festival internațional anual, au deja o foarte reușită și neîntreruptă tradiție: "Săptămâna Internațională a Muzicii Noi", inițiat în 1991 de către maestrul Ștefan Niculescu, și Festivalul Internațional "Meridian", apărut în urmă cu un deceniu sub auspiciile Filialei Române a Societății Internaționale de Muzică Contemporană (SNR-SIMC) - avându-l atunci ca președinte pe compozitorul Sorin Lerescu, iar astăzi, pe Ulpiu Vlad (actualul vicepreședinte al UCMR). Știm cu toții cât de anevoioasă a fost și continuă să fie această întreprindere, ținând mai mult de o ideatică decât de o necesitate recunoscută de către publicul larg, în fond, principalul beneficiar spiritual al acestui substanțial efort susținut de o consistentă echipă de compozitori și muzicologi. Merită?

Atât SIMC, cât și Meridian au fost rezultatul unor inițiative susținute masiv de membrii breslei. Succesul lor de public nu reprezintă neapărat un

criteriu de necesitate sau de evaluare. Consider că suntem datori să punem la dispoziția ascultătorilor tezaurul sonor de care dispunem, urmând ca viitorul să ceară mai bine valorile, să stabilească eventualele ierarhii. Obligația noastră este să-l facem cunoscut, să-l scoatem din anonimat sau după caz, din uitare.

Nu puțin, în raport cu dimensiunea temporală a unei vieți individuale, v-ați dedicat și activității politice, o perioadă având și onoranta demnitate de Ministru al Culturii. Ce a însemnat aceasta pentru compozitorul care sunteți și cum considerați rolul politicului în raport cu actualitatea vieții culturale din România, cel puțin pe aspectul instituțional și, mai precis, pe dimensiunea activității muzicale?

Onest, fără forțări logice, apreciez că nu există vreo legătură cauzală, socială și cu atât mai puțin axiologică între cultură și politică. Sunt domenii paralele, ca să nu spun opozabile. Singurul lucru util pe care îl poate întreprinde un politician pentru artă este să nu se implice în

fenomenul respectiv, decât ca producător de resurse și de reglator al cadrului instituțional. Cu privire la activitatea proprie de compozitor, nu am scris nimic și nu am dat curs niciunei solicitări de programare a vreunei lucrări pe parcursul mandatului. Mi s-a părut o chestiune de bun simț atunci, deși acum apreciez că a fost un gest excesiv. Din păcate, nesesizat de presă sau de colegi.

Puțină lume înțelege, poate, că dincolo de etajul divertismentului, arondat confortului de plăcere-în-audiție, muzica se adresează omului și pe un alt palier,

acolo unde el devine la propriu ca ființă spirituală. Opera muzicală de acest fel nu este rezumabilă unei percepții de ordin impresiv, tocmai pentru că, dincolo de asta, ea implică auditorul și din perspectivă intelectuală. Dar, fără partitură, abordarea unei opere sonore de factură academică constituie o performanță iluzorie, pur imaginară. În absența partiturii compozitorii înșiși nu s-ar putea contura și defini. Partitura însă nu este destinată doar instrumentistului și analistului muzicolog, ea fiind un bun cât se poate de util pentru un public cu adevărat avizat. Putem spune că la noi partitura a devenit un obiect de lux, nu atât prin valoarea comercială cât prin raritatea producției. Paradoxal, sunt enorm de multe opusuri ale compozitorilor clasicizați care nu pot ajunge la lumina conștiinței publice prin și pe temeiul partiturii. Și când spun asta, am în vedere absența de pe piață nu doar a opusurilor autohtone ci, deopotrivă, și a celor de pe alte meleaguri și/sau din alte epoci. Este ciudat și chiar sub standard, ca în situația unor opere deja consacrate, precum cele semnate de Enescu (dar nu numai) să nu le poți afla și partitura editată. În fond, compozitorul își concepe opera lucrând în partitură, iar nu lăutărește, din inefabil direct pe instrument. Sigur că nu ating acest subiect inducând ideea unei responsabilități directe a UCMR, dar poate că doar acest for ar mai fi credibil să dea un semnal celor care ar trebui să fie responsabilizați - din zonele guvernamentale ale învățământului și culturii. Cum comentați această situație?

Singura editură de profil din România (Editura Muzicală) funcționează sub patronajul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Cam tot ce există în materia tiparului muzical a trecut prin filtrul stabilimentului evocat. Însăși unicitatea sa, dovedește o activitate de nișă, cu toate aspectele derivate, deloc pozitive. Pe un palier mai general, trebuie constatat că am trecut, aproape pe neobservate, din sfera "erei Gutenberg" în cea a "sferei Google". Pretutindeni, în ultimele decenii, tiparul clasic a fost și este substituit de formatul electronic. Ironic sau nu, vorbim despre "democratizarea" culturii. Practic, un număr tot mai mare de ipotetici doritori (interpreți, muzicologi, studenți, melomani) pot să intre nemijlocit în contact cu operele specifice domeniului. Cu privire la accesul lor la semnul, la sensul, la semnificația stocate în partitură, acesta rămâne un teritoriu încă nedefrișat suficient. Cert este că modurile de comunicare de estimare, de apreciere, ale datului artistic se modifică în raport cu mediile și modurile de transmisie. Consecințele acestor evoluții sunt dificil de previzionat.

Interviu de George BALINT

Festivalul Internațional “George Enescu”, ediția a XXII-a

O retrospectivă a muzicii românești din Festivalul Internațional “George Enescu”

O distinsă după-amiază muzicală

Vineri 4 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, **Trio Contraste** constituit din Ion Bogan Ștefănescu, flaut, Sorin Petrescu, pian, și Doru Roman, percuție, a prezentat un program relevant atât sub aspect interpretativ cât și din cel al creațiilor componistice audiate.

Incantation de Lucian Mețianu s-a profilat ca un requesat în pace. Ion Bogdan Ștefănescu a excelat conferind acestei compoziții interpretare de o vie intuiție și cu o plăcere care se exprimă doar la marile festivaluri de muzică.

Trebuie spus acum că din timp în timp, pe parcursul întregului recital, au fost marcate 6 inserții definite de autorul lor Octavian Nemescu cu titlul de *Spectacol pentru o clipă*. Au fost momentele în care pianistul Sorin Petrescu emitea un scurt acord, un scurt arpeggiu, o figurație rapidă, după care urma o tăcere absolută de un minut și mai bine. Cu toată tautologia, spectaculozitatea acestor clipe de sunet-tăcere au avut elansarea evenimentială a unor situații perfect definite dincolo de limitele a ceva deja știut, ceea ce era sigur o suită de momente, dar momentele pe scară temporală nu durează decât o clipă și numai o clipă.

Konvergent de Eugen Wendel are constanta unei certe virtuozități de scriitură și implicit o tehnică de superioară tratare a materiei sonore.

Dialogi de Miriam Marbe este o quasi miniatură, ca un semnal că lumea de imagini a acestei compoziții se întoarce invariabil la artă.

Troite de Doina Rotaru a fost compusă în 1989, la moartea compozitorului Alexandru Pașcanu. Forța evocativă a acestei muzici, tensiunile pe traiectorii care ating și se profilează în lumi încărcate de dramatism, capacitatea de a aduce în credibil universul multivalențial al peisajului nostru de penumbre, de eresuri și religii, toate acestea conturează o realizare cu energiile

de amplificare logaritmică a emoției și trăirilor efective.

Cele *Două poeme* de Viorel Munteanu, pe versuri de Lucian Blaga, cântate de un tânăr actor, dar al cărui nume, din păcate, nu a apărut în programul de sală, sunt lucrări de seninătate și vigoare.

Rhytmodia de Nicolae Brânduș, scrisă exclusiv pentru instrumente de percuție, i-a oferit lui Doru Roman posibilitatea de a-și evidenția din prea-plin talentele și elocvența sa instrumentală. *Rhytmodia* este o compoziție interesantă, ca un fel de enciclopedie a practicii scrierii pentru instrumentele

de percuție, ceea ce, desigur, nu este puțin lucru.

Desigh – Dasein pentru pian de Anatol Vieru pune în lumina înțelegerii un spațiu sonor modern și cu un anumit farmec intelectual.

Trident de Adrian Iorgulescu are impulsul și continuitatea în concentrare, inventivitate și anvergură. Această compoziție are compozițional o imagistică de efect spectacular și iminent pentru o inteligență

admirabilă, fapt care a reprezentat punctul culminant în suita de sonorizări și de întâmplări acustice din program.

În sumă, interpreții protagoniști au fost întru totul meritorii, oferindu-ne un recital muzical de înaltă performanță.

Tiberiu Soare, un excelent șef de orchestră pentru partituri contemporane

În dimineața zilei de sâmbătă 5 septembrie 2015, la Sala mică a Palatului, am avut satisfacția de a-l admira o dată mai mult pe maestrul Tiberiu Soare aflat la conducerea muzicală a ansamblului semisimfonic **Profil** într-un concert al cărui program a cuprins o suită de compoziții semnate de autori români și care a fost urmărit cu un real interes de către asistență.

Trio Contraste

Epitaphe pour Jorge pentru clarinet și orchestră de Cornel Țăranu, cu partea solistică interpretată impecabil de Emil Vișinescu, a fost un omagiu postum adus unui prieten. Ținând cont de aspectul funebru al motivației din titlu, muzica lui Cornel Țăranu este înșesată aici de freamăt și de imagini în lamento. Este o muzică

Cornel Țăranu

frustă, scrisă cu măiestrie, o muzică sunând ca un alter ego al vieții, fie și pentru că numai cei rămași pot lăcrima.

Călin Ioachimescu a fost prezent cu lucrarea sa *Tetracords music*, pentru flaut, violoncel și pian, în primă audiție românească. Avem aici o reușită, inclusiv grație utilizării unei tehnici determinate de flexibilitate.

Călin Ioachimescu

Adrian Murariu a fost înscris în program cu *El Nino*. El este câștigător al Concursului internațional George Enescu, ediția 2014, la secțiunea compoziție, muzică de cameră. Ambientul sonor este asemeni unor figurări picturale, la care se adaugă sugestivitatea unor înșenări pastorale, cât și un anumit lux de posibilități și variante pe care compozitorul le înveșmântă cu un climat artistic potențat.

Dintre partiturile scrise de Sebastian Andone am ascultat *Karoshi* pentru ansamblu orchestral, în primă audiție absolută. Sebastian Andone este câștigătorul Concursului internațional George Enescu 2014, la secțiunea compoziție - muzică simfonică. Manifestarea materiei sonore relevă sonorități ale căror conturări se profilează într-o pânză de extazuri și a unor zboruri browniene în spații unilaterale și unde se ignoră orice puncte cardinale.

Cristian Lolea, în compoziția sa *Lucrare pentru ansamblu*, evocă staze defigurate în expuneri de sonoriități exprimate violent. Sunt sonorități care șochează, sonorități care ne invadează cu zbateri ale unor vietăți afone și a-muzicale oricum departe sau desprinse din aerul atmosferic.

Noema pentru pian solo și orchestră de coarde, în primă audiție absolută de Gabriel Yranyy l-a avut ca solist pe Horia Maxim. Există aici o lume confesivă, care

Alexandru Muraru

respiră simplitate, o elocvență sinceră, și în plan mai larg originalitate.

Mihai Măniceanu și-a prezentat ca solist propria sa compoziție *Reductio ad absurdum* pentru pian și orchestră de cameră, în primă audiție absolută. *Reductio...* de Mihai Măniceanu este o producție concertistică, degajată și nu lipsită de o anumită emfază, are dinamică și este interesantă inclusiv prin plăcerea de a cânta, dar fără nici o premoniție pentru viitor.

În finalul acestui program am ascultat într-o atmosferă sprintenă, agitată și plină de contraste spectaculare piesa *Hiperkordia IV*, pentru pian la patru mâini, în primă audiție absolută, de Dan Dediu, soliști fiind compozitorul și soția acestuia, Valentina Sandu-Dediu.

Hiperkordia IV este o lume sonoră cu străluciri metalice, pianul fiind tratat aici ca instrument de percuție. Este o planare și într-un context afectiv, nu într-atât de confortabil, dar cu elanul de ripostă, uneori în desprideri spre serafic, sau în iluzii.

Iancu Dumitrescu et Co în expozeu total

Duminică 6 septembrie 2015, după-amiaza, la Sala mică a Palatului un public neobișnuit de numeros

a fost prezent la început, dar, pe parcurs, s-a rarefiat sensibil. Persoanele care veniseră cu copii au plecat mai întâi, apoi, alții și alții. Cei care veniseră cu copii, și chiar copii înșiși au resimțit iminența unui pericol extrem, pentru că este știut că sonoritățile pot fi și letale.

Ascultând ansamblul *Hyperion*, ai cărui directori artistici sunt Iancu Dumitrescu și Ana Maria Avram, și pe invitatul special Stephen O'Maley - chitară electrică - urmărindu-l pe dirijorul Ilan Volkov la conducerea formației instrumentale în componența căreia am numărat vreo 12 persoane, mi-am amintit ce a spus cântărea Schoenberg, anume că legile omului de geniu sunt legile umanității viitoare.

Dar, sigur, acolo, pe estrada de concert nu erau genii, nici în postură de compozitori, nici în postură de interpreți soliști sau din formația instrumentală, dar cel puțin să fi fost umani.

Cum spunea Bethoven în *Fidelio* - Fratele își caută fratele - când mergem la concert, la teatru, sau la o expoziție căutăm autori sau interpreți cu care să ne putem regăsi cu motivațiile, dorințele, așteptările și cu aspirațiile proprii. Dacă nu așa, atunci acea întâlnire, care poate fi magnifică, nu ne poate oferi o lume cu care să fim instantaneu de acord.

Revenind la muzică, unde ca și în orice altă activitate există o „faună”, situațiile concrete, de creație, interpretare, concert și recital se plasează la nivelul respectiv.

Astfel, ceea ce s-a auzit, cu Iancu Dumitrescu și Co, a fost în cel mai bun caz, o ilustrație sonoră la un film horror, care nu s-a realizat, și, probabil, nu se va realiza. Ceea ce s-a proferat a fost violent ca un atac asupra facultăților auditive, și chiar asupra sănătății viscerale în ansamblul ei.

Pentru cei interesați, programul anunțat nu a fost respectat punct cu punct, drept care am reținut în principal, *Sound Agony II pentru ansamblu și sunete asistate pe computer* de Iancu Dumitrescu, în primă audiție absolută, *Parthelion III pentru ansamblu și sunete asistate pe computer* de Ana Maria Avram, în primă audiție absolută, și tot de Ana Maria Avram, *Chiaroscuro pentru 3 grupuri de percuție*, în primă audiție, și iar de Iancu Dumitrescu *Sound source III pentru chitară electrică, no input mixer, sunete asistate pe computer și ansamblu*, în primă audiție absolută. Iancu Dumitrescu și-a dirijat compozițiile proprii.

Când am plecat din incinta Sălii mici a Palatului și am ieșit pe stradă, lumea exterioară mi-a apărut ca o adevărată binefacere.

Sclipiri și irizări de artă

Duminică 13 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, un program cu lucrări de compozitori români, scrise într-un foarte larg arc de timp, ce au putut fi ascultate de un public atent și numeros deopotrivă.

În deschiderea acestui recital am ascultat *Sonata pentru pian nr.1* de Valentin Timaru, datată 1956, în interpretarea pianistului Vlad Dimulescu. În realizarea acestei sonate Valentin Timaru nu a putut să se sustragă muzicii lui Serghei Prokofiev, care l-a influențat puternic,

ceea ce este vizibil și sensibil în climatul acestei creații. Pianistul Vlad Dimulescu a evoluat cu precizie și imaginație în spațiul sonor oferit de partitură.

Sonata quasi una fantasia pentru vioară și pian compusă de Wilhelm Berger în 1957 a fost prezentată de violista Laura Varvarache și de pianista Fausta Dimulescu. În desfășurările muzicii sale Wilhelm Berger își expune dialectica modului său de ne explica ceea ce doarește să spună, cât și imaginea gândirii sale logice. La toate acestea se adaugă cunoașterea scrisului pentru violă, Wilhelm Berger fiind el însuși violist. Laura Varvarache este o instrumentistă performantă. Stilul său este corect și spontan. Fausta Dimulescu la pian a acompaniat discret, iar în anumite momente a fost excelentă,

Idile și Guerille pentru pian la patru mâini de Dan Dediu a fost o autentică realizare interpretativă pentru Vlad și Fausta Dimulescu. Titlul acestei compoziții este o dovadă a virtuozității de lexic la Dan Dediu. Idilele

Valentin Timaru

aici nu sunt nici siropoase nici roz-bonbon, Dan Dediu nu face așa ceva, iar guerillele nu se dedau - figurat, desigur - la execuții capitale. Muzica lui Dan Dediu are caracteristicile de a răspunde percepției noastre actuale în muzică de a fi duală. Percepția noastră în sala de concert tradițională este conexă și sincronă cu sursele de sunet. Când ascultăm muzică imprimată, sau la radio, sau de la difuzoare puternice, mental nu mai facem nici o conexiune cu efectele vizuale la sunet. Și aici în modernitate, ne aflăm cu Dan Dediu. Muzica sa este duală. Chiar dacă o auzim în sala de concert sau de recital, marcele lui sonore plutesc pe deasupra surselor de sunet - în cazul de față pianul la patru mâini - ca o metamorfoză însăși a factorului instrumental.

Preludii pentru vioară solo de Alfred Mendelshon, un ecou din anul 1962, a fost alegerea violonistei Corina Boboloi de a le prezenta în public în primă audiție. Aceste *Preludii* sunt texte didactice în genul sonatelor pentru vioară solo scrise de compozitorii din epoca barocă.

Liana Alexandra *Poeme pentru România pentru soprână și pian*, de fapt, *Poeme pentru Madona de la Neamț*, este o compoziție scrisă în anul 1994 pe versuri de Eugen van Itterbeck. Iată o muzică de frumoase volute și deschideri spre eveniment în clar. Interpretii, soprano Emily Marcheschi din Statele Unite și pianist Lena Vieru Conta au format un duo de succes. Emily Marcheschi are o voce catifelată, emotivă și senzuală și extrem de potrivită pentru acest tip de muzică de calm și de seninătate sufletească. Lena Vieru Conta este o pianistă rafinată și distinsă.

Șerban Nichifor a interpretat mai întâi piesa *Cold Flour pentru violoncel* de Veronica Anghelescu - în primă audiere - apoi propria sa creație *Omagiu lui George Enescu, pentru violoncel*, de asemeni în primă audiere.

Veronica Anghelescu

Ambele compoziții sunt de fapt largi adagio, fără pretenții deosebite de virtuozitate. Am apreciat la Veronica Anghelescu un calm așezat și vibrant, iar la Ștefan Nichifor o energie în sunet la conturarea atmosferei efectiv urmărite.

În primă audiere am ascultat *Sonata pentru pian nr. 2* de Anatol Vieru, interpretată de Lena Vieru Conta. Această lucrare este statuată la diapazonul sensibilității și degajării practice spațiale și a generat o surpriză fastă. Această sonată care a apărut în recital după atât de mulți ani, a avut relief și măiestrie în realizare.

Lena Vieru Conta departe de fi făcut o pledoarie pro-domo, s-a detașat ca valoare în valoare și chiar cu o anumită anvergură.

Cvartetul de coarde Profil și muzică de Adrian Iorgulescu, Roman Vlad și Dan Dediu

Marți 15 septembrie 2015 la Aula Palatului Cantacuzino, în seria concertelor de muzică românească organizate în Festival de Muzeul Național George Enescu, Cvartetul Profil cu Diana Moș la vioara I, Petru Nem-

țeanu, vioara II, Marcel Movileanu, violă și Mircea Marian Movileanu la violoncel a susținut un recital la care prioritatea fost relevarea creațiilor componistice înscrise în program. Instrumentiștii, fiecare în parte și în ansamblu sunt profesioniști de clasă specializați în partiturile de muzică contemporană, ceea ce le conferă competență, sunet și atac la coardă specific și un succes constant în realizarea interpretativă a unor astfel de partituri.

În această interpretare am ascultat *Voci din infinit II* de Roman Vlad, o frapantă imagistică sonoră, o înlădiere de cânturi într-o cursivitate de impact major de natura cea dintotdeauna cu care este confruntată orice ființă umană care privește și aude lumile stelare, care pot fi de feroare, dar care pot fi și de temeri. Spațiul de profilare al acestei muzici se îmbină cu însușirea intrinsecă de artă, anume de a fi credibilă și de a deschide ascultătorilor noi și ample orizonturi mentale și nu numai.

Adrian Iorgulescu, *Cvartetul de coarde nr. 1, opt rame pentru un portret pierdut* mi-a apărut esențial pentru o idee care m-a marcat pe parcursul audierii și aceasta este colonizarea sufletului uman de primele imagini pe care ființa involuntar le păstrează din primii ani ai existenței sale, când toate erau departe, foarte de-

Roman Vlad

parte de soarta următoare, soarta cu dinții ei tăioși și neiertători și de toate pleiadele de obscurantisme și de incomunicările cu totul înspăimântătoare. Această reînțoarcere la un memento anteconștient este saga pe care am urmărit-o și este descifrarea codului din titlu, portretul pierdut din anii copilăriei fiind irecuperabil, căci nimeni nu ți-ar fi putut fotografia sufletul și lumea ta, care nu mai este de întâlnit, nici în zilele care îți mai sunt, și nici altcumva.

Dan Dediu, *Sphere, Cvartet de coarde nr. 5, op. 140* este o expunere a ceea ce este esențial și anume vigoarea creației, ca flexibilitate, abilitate, eficiență. Dan Dediu are un talent aparte de a reuși tot ce își propune. Dan Dediu își scrie muzica cu o degajare fără limitele de întrevăzut, degajare dictată de geniul său lăuntric care se dovedește a-i fi fidel și emblematic atât ca temperament cât și ca aspirație artistică.

Un recital excepțional

Vineri 18 septembrie 2015, la Aula Palatului Cantacuzino, Muzeul Național George Enescu, în seria de recitaluri cu titluri de muzică românească, a organizat un recital, pentru care s-a asigurat importanta prezență interpretativă a pianistei Mădălina Claudia Dănilă și a oboistei Felicia Greciuc.

Am ascultat la început *Trei schițe pentru pian solo* de Marțian Negrea, o muzică senină, cu sonorități pastelate și de lumină peste și din glie, o muzică plină de o colorație timbrală făurită din aceeași fibră și cu același freamăt cu celebra suită pentru orchestră *Din munții apuseni*, scrisă de acest notabil compozitor în 1952.

Claudia Mădălina Dănilă are capacitatea de cânta armonic pe claviatură, și asta este calea pe care o are pentru a împlini interpretări de clasă înaltă și de o admirabilă fidelitate față de partitura componistică pe care o transpune în audibil.

În aceeași interpretare am ascultat apoi piesa pentru pian solo *Melisme* de Irina Hasnaș, o creație care amintește, dar nu prin copiere, de capodopera enesciană *Carillons nocturns*. Faptul în sine este de natură transcendentă și trebuie semnalat ca atare. Și mai este ceva. Eu am auzit aceste *Melisme* transbordate sau transportate pentru orgă, unde ar căpăta expresii sentențiale.

Sonorități și flori de nu-mă-uita de Ulpiu Vlad pentru oboi și pian este o suită cu o întremare și o ținută de suflu înalt, și în sensul cel mai distinct, o muzică inspirată și năvalnică prin afluențele melodice și ritmice de certă modernitate cât și prin tratarea evident concertistică a știmei pentru oboi. Trebuie arătat că Ulpiu Vlad este unul dintre acei rarissimi compozitori care gândesc și creează direct în imagini muzicale, și aici avem una dintre explicațiile comportamentului temperamental clasic pe care o regăsim și în această suită învăluită de un nobil sentiment.

Mădălina Claudia Dănilă

În încheiere, Mădălina Claudia Dănilă a conferit audienței o interpretare realmente memorabilă a creației enesciene *Sonata pentru pian op. 24, nr. 1*, în fa diez minor.

Cvartetul de coarde Gaudeamus într-o apariție de puternică expresie

Vineri 18 septembrie 2015 la Sala mică a Palatului, Cvartetul Gaudeamus din Brașov s-a impus prin excelența lor dispoziție de a cânta, prin valoarea reală a versiunilor interpretative pe care le-au realizat, prin seriozitate și nu în ultimul rând prin performanța fiecăruia la instrumentul său. Ei sunt Lucia Neagoe la vioara I, Raluca Irimia la vioara II, Leona Varvarache la violă și Sebastian Vărtosu la violoncel.

Cvartetul de coarde nr. 6 de Wilhelm Berger a apărut acum în perspectiva istorică. Această partitură a fost scrisă în 1965, ca o lume fără întunecări, cu expresii confesive și cu arhitecturi în penumbrelor îndatoritoare ale spațiilor familiare, dar nu lipsite de pulsație, de jocuri de lumini, într-o narațiune cu accente personalizate și prin urmare autentice ale spiritualității acestei personalități care s-a impus puternic timp de decenii în muzica românească.

Sonorități și anemone I de Ulpiu Vlad transpune instantaneu înțelegerii ascultătorului, proba perenă a unui univers creator de o bogăție impresionantă de motive sonore și ideatice, cu strălucirile în mișcare ale melosului românesc, totul profilându-se ca un flux spontan, natural, organic. Ulpiu Vlad creează stări emoționale fremătătoare. Există la Ulpiu Vlad o intensitate a spuselor uneori și peste noționalul efectiv muzical. El irumpe de la profunzimea celor mai admirabile evoluții și libertăți de creație complexe, vaste, și de dreaptă estimare. Lucrarea acesta scrisă de Ulpiu Vlad este o ofrandă de bine și de frumos muzical inteligent.

Cvartetul de coarde nr.2, Refrene, de Vasile Herman scris în 1970 este o lucrare care răspunde consubstanțial spiritului muzicii de cameră. Această compoziție s-a înscris calitativ în atmosfera întregului program. Am sesizat astfel sonoritatea de ansamblu cameral și un tip de elocvență în scrierea componistică.

Pagini de **Mircea ȘTEFĂNESCU**

Felicia Greciuc

Oboista Felicia Greciuc este o excepție de mare valoare la acest instrument. Felicia Greciuc face parte din partida de oboi din orchestra Filarmonicii George Enescu. Talentul ei matur, sigur și interpretativ se caracterizează prin eficiență sonoră și prin reușita de a nara muzica pe care o expune.

Opera enesciană în Festivalul Internațional "George Enescu"

Muzica lui Enescu în marele Festival

Cum era firesc, creația enesciană și-a găsit locul potrivit în marele Festival ce poartă numele compozitorului. Nu a fost o prezență foarte consistentă ci una semnificativă; ... datorată în primul rând muzicienilor, formațiilor invitate cu prilejul recente ediții. Se poate vorbi de veritabile evenimente.

Mă voi referi în primul rând la *Simfonia a 3-a*, un opus complex, magistral prezentat de Vasily Petrenko la pupitrul Orchestrei Filarmonice Regale din Liverpool; este șeful de orchestră titular al formației, una din-

tre cele mai vechi orchestre ale Regatului Unit. A ridicat nivelul acesteia la cote nesperate. Aspect dovedit inclusiv de această importantă realizare. În mod cu totul special, *Simfonia a 3-a* se dovedește a fi unul dintre cele mai importante opus-uri simfonice ale primelor decenii ale secolului trecut; ... dată fiind consistența spirituală a muzicii, vocația umanistă a creatorului, problematica propusă. Petrenko a înțeles, și-a apropiat întreaga mișcare a ideilor acestei creații, motivațiile construcției atât de speciale ale lucrării; partea centrală, culminația dinamică, atinge limitele paroxismului frământărilor lăuntrice; ... dar nu pe cele ale disoluției. Finalul lent, etapele introspecției meditative, lasă a se deduce sensul existenței; sonoritatea moare într-o indecizie ce nu anulează vibrația atât de omenească a speranței. Este meritul special al tânărului maestru Vasily Petrenko, al muzicienilor ansamblului, de a fi pătruns

sensurile afunde ale acestei creații. Perfecțiunea tehnică nu este, în acest caz, suficientă; și nici impactul emoțional! A fost atinsă zona unei spiritualități ce-l reprezintă pe Enescu însuși.

Ion Marin la pupitrul L.S.O., a Orchestrei Simfonice Londoneze...; formează cuplul ideal al șefului de orchestră atașat colectivului cu care cooperează într-o implicare totală; de mai multe decenii. Este o comunicare ce funcționează în ambele sensuri.

Referindu-mă la *Suita a 2-a pentru orchestră*, îndrăznesc să afirm că ne-am aflat în fața celei mai importante realizări enesciene datorate dirijorului. Maximum de economie a gestului și maximum de efect...; aceasta pare a fi fost deviza artistului. Am în

vedere, aici, înțelegerea acestui special neoclasicism enescian; ... în parte expresiv, în parte constructiv; ... înțelegerea subtilităților timbrale ale coloritului orchestral ce dau întrupare vibrației emoționale; ... aceasta din urmă stăpânită de o manieră firească, cursivă, ce conferă o atmosferă solară evoluției muzicale.

Suita a 3-a, Săteasca, pentru orchestră, realizarea acesteia este după părerea mea o lucrare emblematică pentru personalitatea dirijorului Cristian Mandeal. A prezentat-o nu o dată; recent, în compania colectivului orchestral al Filarmonicii din Monte Carlo. Am primit cu special interes ideea dirijorului privind constituirea programului concertului; anume alăturarea lucrărilor de inspirație folclorică, lucrări datorate lui George Enescu - marea suită orchestrală Săteasca, și lui Bela Bartók -

Episoade ungurești. O știm cu toții, și Enescu și Bartók s-au născut în același an, în 1881, pe teritoriul actual al României. Au avut unul față de celălalt o prețuire manifestă. Inspirația folclorică, la Bartók, pornește din zona Transilvaniei, a Banatului; în cazul compozitorului român este valorificat melosul în parte lăutăresc de inspirație balcanică, de inspirație moldavă. Relația lui Mandeal cu orchestra monegască s-a dovedit a fi excelentă! Coloritul timbral, pregnanța imaginilor este coerentă; o veritabilă salbă de sugestive imagini sonore! A fost definit aspectul pitoresc al tablourilor ce dobândesc în această interpretare un substrat quasi programatic de autentică inspirație poetică.

Voix de la nature este un opus în care se întrevăd ecourile impresioniste ale muzicii franceze din perioada primelor decenii ale secolului trecut. Ar fi făcut parte dintr-un amplu ciclu de tablouri simfonice; un gând ne-

împlinit al compozitorului. Cu ani în urmă a fost descoperit printre manuscrise; ...și adus în viața de concert de maestrul Remus Georgescu. De această dată, Michael Tilson Thomas la pupitrul dirijoral al Orchestrei Simfonice din San Francisco s-a dovedit a fi maestrul care cizelează sonoritățile la nivelul detaliului de semnificație. S-a acreditat și în acest fel statutul profesional înalt al ansamblului în peisajul marilor orchestre americane; sonorități clare, strălucitoare, omogenitate perfectă. Implicare profesională remarcabilă. E suficient?

Uvertura de concert op.32, în la major, pe teme în caracter popular românesc, a fost – în schimb – prezentată de o manieră cu totul pertinentă de dirijorul Yuri Temirkanov în compania Orchestrei Filarmonicii din

Sankt Petersburg. S-a cântat cu atenția cuvenită unui opus inedit în zona de atenție curentă a muzicienilor ansamblului, iar aceasta atât în ce privește structura cât și caracterul acestui opus de maturitate a autorului. Claritate și cursivitate sunt atributele acestei realizări.

Dintre lucrările enesciene orchestrate sau definitive de maestrul Pascal Bentoiu...

Simfonia a 4-a face parte dintre opus-urile intrate relativ recent în conștiința publică și profesională. Este un opus în care ecourile Oedipe-ului enescian sunt considerabile; căci perioada conceperii simfoniei era contemporană cu realizarea acestei capodopere lirice a primei jumătăți a secolului XX. Recunoști idiom-uri oedipiene, tipologii ale evoluției simfonice și, mai presus de toate, aceeași preocupare angajată privind soarta umanității. Enescu reia aici modelul simfonic franckian în trei părți, cu partea lentă la mijlocul ciclului simfonic. Cunoscut publicului nostru, muzicienilor ansamblului, la pupitrul orchestrei Filarmonicii bucureștene, dirijorul Peter Ruzicka se dovedește a fi un atent cercetător al resorturilor partiturii, un gânditor realmente implicat în relevarea aspectelor proprii spiritualității enesciene. Important de observat, muzicienii ansamblului, concert-maestrul invitat, violonistul Cătălin Desagă, s-au dovedit a fi pe deplin angajați demersului

dirijorului. S-a cântat în sensul unui real simț al responsabilității; ...vis-a-vis de opera maestrului, de natura specială a evenimentului festivalier.

Isis este lucrarea portret simfonic pe care Enescu o dedică ființei iubite; identificând aici toate calitățile imaginate ale acesteia. Spiritul francez al muzicii este indubitabil; distingi în plus datele unei gândiri simfonice tipic enesciene ce marchează rafinamentul timbral al planurilor sonore purtătoare de idei. Este meritul dirijorului Constantinos Carydis de a fi identificat natura specială, intimă, a acestui consistent opus. Dispune de vigoare în construcție, de consistență expresivă, de un rafinat simț al culorilor timbrale; sunt aspecte pe care colectivul simfonic al Operei de Stat bavareze le-a evidențiat cu o aplicație demnă de cauze dintre cele mai nobile, cu un profesionalism imbatabil.

Dintre celelalte lucrări enesciene definitive de muzicienii noștri... ; unii dintre domniile lor pot fi considerați descendenți spirituali ai maestrului. Lui Cornel Țăranu îi datorăm intrarea în viața de concert a unei importante lucrări concertante enesciene, *Caprice Roumain pentru vioară și orchestră*, un veritabil capriciu instrumental ce exhibă o virtuozitate solistică de uimitoare strălucire. Lucrarea a intrat deja în repertoriul curent al câtorva soliști de mare circulație internațională. David Grimal se numără printre aceștia; a reluat lucrarea în compania orchestrei Les Dissonances, ansamblu pe care îl conduce cu remarcabilă fermitate, cu un talent autentic de bun animator care însuflă cursul evoluției muzicale; o face cu reală relevanță atunci când nu se erijează în calitate de dirijor. Grimal dezvoltă o virtuozitate instrumentală de înaltă clasă ce înglobează viziunea pi-

toresc folclorică enesciană, coloritul timbral uimitor ce decurge din tradiția violonistică lăutărească. Reîntâlnești la Grimal eleganța școlii franceze a viorii, puritatea sonoră, bogăția timbrelor, cea care – pe ansamblu – a stat la bazele înseși ale violonisticii enesciene. Personal îmi păstrez rezerva asupra perpetuării structurii în patru părți a lucrării; partea secundă poate fi lăsată de o parte devenind, eventual, o lucrare concertantă de sine stătătoare. Ansamblul celorlaltor trei părți ar câștiga în coeziune. Este posibil ca Enescu să se fi lăsat sedus de farmecul indicibil al tradiției lăutărești; ...pen-

tru a mai dispune de viziunea asupra întregului acestei seducătoare lucrări concertante pe care nu a mai ajuns a o orchestra.

Tot în compania orchestrei Les Dissonances a putut fi audiată cunoscuta *Simfonie concertantă pentru violoncel și orchestră*, lucrare realizată cu participarea solistică a violoncelistului Xavier Phillips. Este un muzician temeinic ancorat în elucidarea datelor partiturii. Dispune de o sonoritate consistentă și totodată maleabilă. Implicarea sa a dat relief acestei partituri de tinerete a compozitorului, o lucrare ce este tratată de obicei de o manieră expozitivă. Aidoma unei simfonii cu violoncel obligat. De această dată Phillips ne-a determinat pe noi să acceptăm condițiile unei implicări quasi obligate.

Sunt de amintit celelalte lucrări solistice enesciene prezentate în compania orchestrei. Au fost prezente de conveniență care „dădeau bine” pentru imaginea programului. O lucrare de adolescență a com-

Valentina Nafornița

foto: Christopher-Dunlop

pozitorului, *Balada pentru vioară și orchestră* a fost compusă la vârsta de 14 ani. În compania orchestrei Filarmonicii din Monte Carlo, a dirijorului Gianluigi Gelmetti, David Gerrett împrumută lucrării un suflu romantic de un seducător antren. Am venit cu special interes la concertul Filarmonicii vieneze conduse de dirijorul Semyon Bychkov, inclusiv pentru a o reaudia pe soprana Valentina Nafornița în cele *Șapte cântece pe versuri de Clement Marot*. Nu dispune încă de experiența cântului intim al genului. Nici conjunctura în care a apărut nu a fost una stimulatorie. Spațiul mare al scenei, al sălii, amploarea orchestrei, orchestrația relativ amplă datorată compozitorului Theodor Grigoriu, au obligat-o să forțeze susținerea vocală; nu au pus în valoare calitățile acestei excepționale voci sortite genului de operă. În plus, se uită, întregul ciclu este destinat vocilor bărbătești; cu anume excepții ce țin de caracterul declamației, al textului poetic, doar câteva dintre cântecele ciclului pot fi cântate și de o voce feminină.

Un important șef de orchestră, o formație orchestrală la fel de importantă și un descumpănitor semn de întrebare...

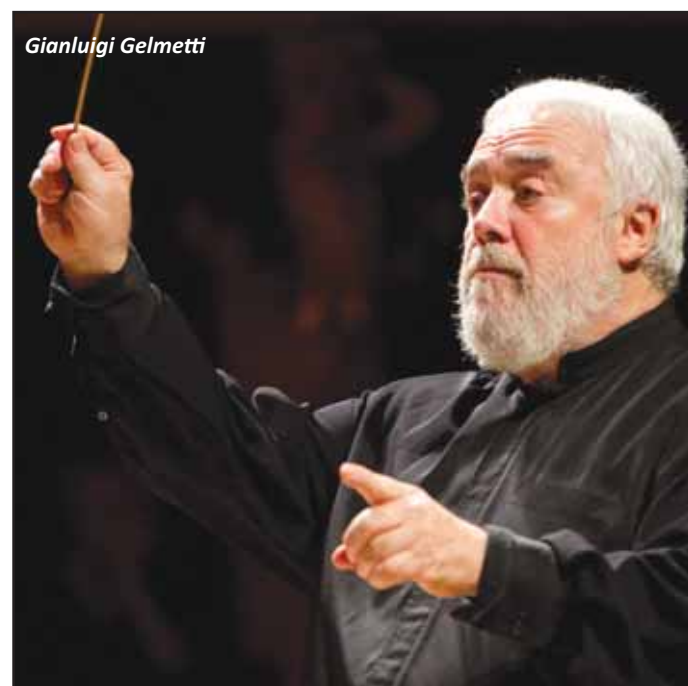
Christian Thielemann și celebrul colectiv orchestral Capela de Stat din Dresda! Nu s-au întâlnit pentru

a prezenta - așa cum au promis, așa cum apare în programul de concert - *Simfonia de cameră pentru 12 instrumente soliste, op.33*, o capodoperă a maturității creatoare a compozitorului român, una dintre marile creații camerale ale deceniilor de mijloc ale secolului trecut. Prin contrast, nu poți să nu observi faptul că lucrările aparținând școlii componistice germane și austriece au beneficiat în schimb de realizări interpretative absolut impecabile. Nu știu dacă oficialii celebrului ansamblu au dat explicații.

Dirijorul cu siguranță n-a făcut-o. Public cel puțin nu!

La capitolul așteptărilor împlinite în măsură modestă voi trece interpretarea poemului *Vox Maris*, opus realizat cu participarea Filarmonicii israeliene conduse de Zubin Mehta; este în adevăr cel mai vechi participant în concertele edițiilor succesive ale festivalului enescian. Lucrarea a fost parcursă cu participarea corului Academic al Filarmonicii bucureștene conduse de maestrul Iosif Ion Prunner, a tenorului Marius Vlad Budoiu. Un întreg aparat vocal simfonic a fost mobilizat pentru un rezultat de valoare medie! Se mai întâmplă.

La polul opus, voi menționa prezentarea celor două *Intermezzi pentru ansamblu de corzi op.12*, în re

Gianluigi Gelmetti

major, lucrări pe care Scottish Ensemble le-a inclus în program, iar aceasta în afara oricărui sentiment al convenienței. Nu numai această lucrare de tinerete a compozitorului dar și cealaltă lucrare importantă a programului, cele *Trei piese pentru orchestră de coarde op. 4* de Constantin Silvestri, au fost prezentate în sensul unei creativități autentice ce indică viziuni inedite asupra unor lucrări ce fac parte de multe decenii din patrimoniul de aur al muzicii românești; mă refer la gestațiunea dinamică interioară ce rezidă în datele partiturii, la sublinierea unor trasee lăuntrice care, de această dată, au fost scoase în evidență. Totul, fără a trăda gândul inițial al compozitorului.

Este locul a menționa în acest context lansarea unei integrale discografice enesciene, eveniment datorat dirijorului Horia Andreescu, integrală realizată prioritar în compania Orchestrei Naționale Radio dar și a formației Virtuozii din București; sunt imprimări realizate de Societatea Română de Radiodifuziune, imprimări ce și-au dobândit o firească notorietate; sunt aflate în circuitul public al vieții noastre muzicale de aproape două decenii. Este de observat, ciclul celor șapte cd-uri include lucrările definitive de Enescu însuși.

Din considerente obiective dar și subiective, la unele dintre concerte nu am putut sau nu am vrut a asista; am lăsat altora aceste oportunități. Asupra producției operei bucureștene cu *Oedipe* m-am pronunțat cu alte prilejuri.

Nu am putut audia concertul formației pariziene Musica Nova cu celebrul *Trio pentru vioară violoncel și pian*, rescris și acesta de maestrul Pascal Bentou; varianta mai veche, incomplet realizată, a fost transcrisă de compozitoarea și pianista Hilda Jerea. Nu am putut fi de față la concertul Orchestrei Naționale de Cameră de la Chișinău, concert pe parcursul căruia a fost prezentat acest inedit în felul său opus care este *Octuor-ul*

enescian. Cu părere de rău, nu am audiat nici concertul Cvartetului parizian de coarde Aoede, formație care – cu concursul pianistului Alfredo Perl – a prezentat *Cvintetul cu pian în la minor*, lucrare unică în felul ei în peisajul componistic al primei jumătăți a secolului trecut.

De o manieră emblematică, cele două *rapsodii* enesciene au fost plasate atât în deschiderea cât și în închiderea festivalului; au fost prezentate de o manieră pitoresc expozitivă cu concursul Orchestrei Române de Tineret, ansamblu condus de dinamicul dirijor american Kristjan Järvi, și de către Orchestra Regală Concertgebouw din Amsterdam aflată sub conducerea dirijorului Andris Nelsons.

O constatare se impune. Creația enesciană a fost relativ puțin prezentă în programele susținute de muzicieni români și în mod semnificativ în cele ale muzicienilor invitați. În parte e bine. În parte nu. (**Dumitru AVAKIAN**)

Oedipe 2015

De puține sau multe ori, oricând/oridecâteori s-ar juca, *Oedipe* e un mare eveniment, o capodoperă! Excelentissimi ori doar acceptabil ca interpretare, *Oedipe* merită expus, cu orice preț!

Chiar și acum, când am revăzut video-ul devenit deja simplist (în ultimii 5 ani laserele și proiecția 3D au depășit spectaculos de mult stadiul ilustrat aici), costumele de-acum 5 ani deja prăfuite rău (abandonul și raritatea aerisirii le deteriorează, subțiază și lăbărțează, dând un aspect sărăcăcios tuturor straielor), totuși *Oedipe* a fost, pentru cunoscători, o bucurie, o sărbătoare.

Iată de ce (repet acest lucru la fiecare 2 ani!) mă mir de puținătatea montărilor și a reiterării acestei capodopere, dar mai ales de lipsa aglomerării, a solicitării sau impunerii (performării) sale de către auditori. Zicând asta, nu mă gândesc deloc la publicul comun, la melomanii curenți sau clienții regulari ai Operei bucureștene, ci mai degrabă la muzicienii și muzicologii profesioniști, pentru care *Oedipe* nu pare a fi un mare eveniment, o prioritate. Pe de altă parte, nu publicul prezent – de data asta, uimitor de modest din punct de vedere numeric – este de vină pentru prostul PR sau *promotion*. Căci, parcă absent cu desăvârșire, a picat stânenitor să fim anunțați că orchestra e-n grevă japoneză, iar asta pentru motivul că televiziunile nu le preiau/înregistrează și difuzează truda (o atitudine de altminteri istorică și cu oarecare justificări „de casă”, dar din care nu s-ar fi obținut și contracte remunerate. E foarte posibil ca interpreții, mulții interpreți, ai lucrării extrem de dificile, să merite bonusuri financiare aparte. Dar asta nu e treaba și drama sau responsabilitatea publicului spectator, iar artiștii ar trebui să-și certe producătorii, managementul propriu, responsabilii de *fund-raising*, nu să se expună ostentativ inocenților plători de bilet). A fost evident, acum, că se așteaptă ploii de oferte și sprijin (cazul televiziunilor, eterna intervenție a statului); ceea ce nu mai e deloc natural și logic (ci desul de... pre-89). Trecând însă peste asemenea aspecte socio-profesionale, să revenim asupra lucrării și evenimentului în sine.

Încă din 2011 („Actualitatea Muzicală” 11/2011, pag. 2) am apreciat mult concepția regizorală semnată de Anda Tăbăcaru Hogeia, plus scenografia foarte aerată/aerisită a Vioricăi Petrovici. Exprimând și speranța că (măcar) această montare, după prea multe experimente abandonate, se va prelunghi temporal, se va clasiciza. Căci ea e una demi-austeră, iar lucrul acesta folosește mult capacității urechii de a asculta/percepe (și) muzica. Enescu a scris *Oedipe* într-un baroc acustic extrem, așadar pretinzând auditorului majoritar mult mai mult decât „poate duce”. Chiar și vocile individuale au fost scrise așa cum compozitorul le auzea mental, cam așa cum le poate auzi un ascultător de CD, adică bine/ingineresc reliefat (față cu magma puternică a orchestrei și corului). Căci, în sau pentru sală, vocile soliste pot să se piardă ușor, așa că e bine că regia și scenografia ultimelor trei stagiuni *Oedipe* îi cam reține pe soliști în prim-planul scenei (adesea aproape de „arle-

chin"), îi mișcă foarte sumar, reduce jocul scenic la maxim.

Apreciez faptul că, neilustrând textul libretului la modul cel mai facil, direct, absolut(ist), și astfel lăsând muzica să „vorbească” mai mult, lăsând locul cuvenit concentrării pe dramaturgia acustică, regia și scenografia au renunțat la mult element dispensabil, au rarefiat multe tablouri altminteri, convențional, prea aglomerate gestic și vizual.

Apreciez faptul că dansul fecioarelor, al păstorilor și războinicilor din Actul I este reliefat doar muzical, iar figuranții respectivi sunt reprezentanți doar de câte o persoană-două. Apreciez mult că uciderea lui Laios și a suitei sale este redusă gestic-vizual la maxim, lăsând doar muzica să fie alertă și expresionistă, iar eroii să se miște scenic în ralenti. Aici, carul regelui, element care constituia una din cele mai dificile realizări tehnice, a fost pur și simplu abandonat. Renunțarea la reprezentarea unora dintre morții menționați în tabloul ciuemei corintice este binevenită și ea. Păstorul e suficient de chinuit în text și muzică (cândva era înlănțuit fedeleș și biciuit fățiș, o dată a fost inclusiv atârnat și pus să cânte cu capul în jos!), fiind foarte suficient acum să fie doar simbolic atins de-o frânghie și scuturat tot în ralenti.

Genul acesta de austeritate ajută mult opera (adică experiența muzicală), ba chiar ar putea fi absolutizat. Căci regia-scenografia a reușit să se dispenseze de multe denotații ale libretului, transformându-le (foarte corect și eficient) în convenții imaginare. Însă a și reținut câteva, cum este la fel de dispensabilul ceaun al „izvorului” din Actul IV și mai ales atârnatul total inutil al unor păpuși simulând cadavrele (în scena în care textul și veșmintele vorbesc destul de elocvent despre morții și descompunerea ciuemei), detalii la care ar putea renunța altădată, desăvârșindu-și astfel conceptul, viziunea.

Regia nu a marșat doar pe simplificare, ci a venit (alt lucru absolut meritoriu) și cu câteva elemente originale. Odată, în paralel cu rarefierea coregrafică, a adus foarte interesantul cuplu de balet (un fel de androgin auriu), care reușește să apară (și ar fi putut reveni și-n Actul III și IV) ca un fel de alter-ego superior/pozitiv al lui Oedip. Și a mai adus propriile leitmotive vizuale, precum lava și tunelul subconștientelor de orice natură, spirala care-l identifică pe Oedip (adesea, în momente de mare efect, scriindu-se lent, singură, pe „zidul” sau nisipul paravanelor/ecranărilor video), și foarte inteligenta apariție, neimpusă de libret/partitură, dar de maxim efect acum/aici, a bătrânului Tiresias, cel însoțit de și mai frecventele, originalele, leitmotivicele patru bizare erinii. (Cred că acestea sunt fapăturile pe care programul le numește cu românismul Ursitoare, originalitate care e un pic sub

statutul polisemantic/ polisimbolic pe care mersul lor procesional-dansant, în compania lui Tiresias ori chiar fără acesta, îl împlinesc admirabil.)

Oedipe trebuie exersată în repetiții mult mai mult, și negreșit trebuie căutat/aflat și adus public mult mai mult, pentru mai mult de doar două reprezentații biennale.

Este bine că se află mereu noi soliști și dirijori, măcar astfel obligându-se mai multă lume să lupte cu dificila partitură enesciană, măcar așa promovându-se *Oedipe*. Însă trebuie să fim conștienți și că acest câștig (menționat), rămâne și singurul. În cazul operei enesciene, rutina contează! Exemplaritatea lui David Ohanesian încă domină memoriile tuturor seniorilor; iar Ștefan Ignat – după, parcă, șase montări și aproape un deceniu de experiență foarte bună pe rol –, risca să devină un fel de Ohanesian 2. Recuperarea baritonului Ignat ar fi mai mult decât advizabilă. Căci protagoniștii de o ediție, poate primă și ultimă, n-au cum excela. Momentanul Davide Damiani

este foarte bun (luat în sine, ca voce, forță și rezistență), dar aici doar „și-a scos” rolul, rămânând inflexibil, constant/monoton. Noul dirijor (interesantul britanic Leo Hussein) a făcut probabil tot ce-a putut, fiind – cred – cel mai fix privit dirijor de către toți vocaliștii din istoria operei *Oedipe*. Oricum, din fosa orchestrei nu se poate face ceea ce riscă să reușească (doar) dirijorii care au frecat lucrarea enesciană de mai multe ori.

La București, tocmai fiindcă e deja bine consolidat pe partitură, corul a fost și rămâne cel mai bun erou. *Tiresias* (Horia Sandu), *Păstorul* (Liviu Indricău) și *Străjerul* (Mihnea Lamatic) continuă să confirme excelent pe post. Noul *Creon* (Dan Indricău) e foarte bun, noua *Iocasta* (Sidonia Nica) e onorabilă (în vreme ce noul *Laios* e un pic șters și cu dicție deficitară). Din păcate, în scurta, dar crucial de importanta sa prestație, Sfinxa continuă aceeași performare vocală modestă (a anilor trecuți). Și taman peste cruciala sa scenă se suprapun parcă cele mai evidente desincronizări orchestră-voci.

Majoritatea evaluărilor de mai sus vor fi putut rămâne (relativ) valabile doar pentru spectacolul de vineri, 18 septembrie. Precis acela de duminică, 20/09, va fi adus, inevitabil sau obiectiv vorbind, oarecari diferențe. Cum spuneam, când e vorba de Enescu orice repetiție contează, orice reiterare e o variantă sesizabilă.

În plus, superba „amenințare” a Operei, promițând – deja chiar pentru noiembrie a.c. – surpriza unui *Oedipe* cu regie, scenografie (etc.)... toate noi, va reprezenta un mare cadou. Și mai ales unul care, sper imens, va ieși de sub oportunistul limitant și din nefericire impopular al bienalului „Festival Enescu”, rămânând în programul constant al Operei bucureștene. (**Marin MARIAN**)

Davide Damiani

foto: Iano Horak

Simfonia a 3-a

Oaspeții englezi au rivalizat între ei, reprezentând Londra și Liverpool. Orchestrele s-au întrecut prin performanță, iar dirijorii care s-au aflat la pupitru s-au diferențiat prin calitate, ceea ce, desigur, a decis și publicul. Din spirit de echitate față de gazde, Royal Liverpool Philharmonic Orchestra a selectat pentru programul său o capodoperă orchestrală enesciană, Simfonia a 3-a. Conducătorul orchestrei dirijorul Vasily Petrenko și muzicienii săi au împărtășit cu ascultătorii aceste minunate clipe de pace, din ce în ce mai rare în timpul nostru, invocate de muzica lui Enescu. Vasily Petrenko, revenit cu ocazia acestei ediții în București, a

uimit audiența! Aveam să-l revedem, a doua seară, în concertul de vineri, cu o grea încercare pentru un interpret la vârsta maturității: abordarea interpretativă a **Simfoniei nr. 3** de Enescu, aplaudată entuziast la începutul lui 2015, la Londra. Evoluția sa, ca șef de orchestră la ansamblul din Liverpool, i-a evidențiat resursele valorice, personalizarea mijloacelor dirijorale, de un dramatism incendiar în primele două mișcări ale lucrării. În sfârșit, așteptările trăite de-a lungul concertelor din această ediție a Festivalului ne-au fost împlinite. Pentru prima dată, ne-am întâlnit cu o victorie enesciană, obținută de Petrenko la pupitru Royal Liverpool Philharmonic Orchestra. În fața unei formații impunătoare numeric, implicit sonor, gesturile sale au fost de o eficiență incomparabilă cu ale altor dirijori urmăriți de noi la Sala mare a Palatului, mai ales cu referință la cei mai tineri. Dramaturgia concepției componistice, epusul evocator al timpurilor ce s-au lăsat dominate de ideea conflictuală a conflațiilor, au părăsit în viziunea lui Petrenko orice aluzie programatică. Construcția arhitectonică este alcătuită, așa cum a redat-o discursul orchestral, cu privirea ațintită către dorința eliberării din suferință. Iată ce a exprimat dirijorul pătruns în miezul ciocnirilor de forță muzicală ale epocii în care a

fost creată Simfonia, lăsând dreptul luminii și liniștii să cuprindă finalul, expresiv și emoțional realizat prin adăugarea minunatelor glasuri ale corului Filarmonicii bucureștene, pregătite de I.I. Prunner. Viitorul lui Vasily Petrenko este, încă de pe acum, o certitudine a celebrității, confirmată în aceste momente de versiunea excepțională a Simfoniei enesciene, situată într-un convingător proces de promovare internațională a acestei capodopere. (**Grigore CONSTANTINESCU**)

Filarmonica George Enescu și Simfonia a 4-a

Joi, 3 septembrie: Sub tensiunea unei asumate competiții cu concertul de seară de la Sala Mare a Palatului, unde urmau să evolueze îndelung-așteptații filarmoniști berlinezi, s-a desfășurat la Ateneul Român, în prezența unui public numeros, primul concert din festival al Filarmonicii bucureștene: un concert simfonic de după-amiază, care - prin alcătuirea programului, dar și prin notorietatea la care a ajuns în urma participărilor din ultimii ani dirijorul-invitat - putea oricând fi încadrat și în seria celor 'de seară'.

Peter Ruzicka se prezintă cu o biografie artistică de invidiat: studii complexe și experiență profesională amplă, legată de instituții de prim rang în viața muzicală a Germaniei și Austriei - Orchestra Simfonică Radio din Berlin, Orchestra Filarmonică și Opera de Stat din Hamburg, Festivalul din Salzburg, Bienala din München - dublată de o activitate profesorală la Hochschule für Musik und Theater din Hamburg, precum și de cea de Președinte (din 1999) al Academiei Bavarze de Teatru.

Având convingerea că "muzica lui Enescu revine în actualitate", Peter Ruzicka manifestă în ultimii ani un interes în creștere (manifestat și prin proiecte de viitor în această direcție...) asupra opusurilor postume ale lui Enescu, atenționat fiind - după cum declara în interviul realizat de Cristina Sârbu și apărut în cotidianul Festivalului - de Ioan Holender în special asupra celor orchestrale complete și finalizate de Pascal Bentoiu: *Simfoniile IV și V*, de asemeni poemul simfonic *Isis*.

Cu deosebire despre ultimele simfonii, maestrul Pascal Bentoiu a declarat că „au șansa de a fi cele mai originale din cele cinci simfonii concepute de Enescu în creația sa de maturitate” - aserțiune ce dă în continuare naștere la dispute în jurul oportunității și relevanței pentru creația enesciană a muncii (altfel sisifice, susținute de demersuri substanțiale în zona cercetării muzicologice) de continuare-finalizare-orchestrare a schițelor rămase fără o dorință clar exprimată în acest sens a autorului.

Simfonia a IV-a, conturată între repere postromantice și moderne, este o lucrare impresionantă: liniile tematice și dezvoltătoare recognoscibile ale melosului enescian; suprapunerile vocilor orchestrale duse uneori până la supra-sațietate polifonică; interpușerile solis-

Pascal Bentoiu

tice, dese, care marchează un tip aparte de simfonism, pulsatoriu și de lungă respirație – toate aceste atitudini componistice sună adesea contemporan sau ating zona timbralității emancipate aduse de deceniile postbelice ale secolului XX. – greu de decelat dacă sunt însemne ale unui adaos post-enescian venind dinspre experiența proprie de simfonist a lui Pascal Bentoiu, sau poate și dinspre interpretarea dirijorului-compozitor Ruzicka?

Orchestra Filarmonicii George Enescu a răspuns cerințelor partiturii și viziunii dirijorale cu proprietatea stilului enescian, prin sunet consistent, puternic (adesea convulsiv) în zonele de amploare simfonică și dovedind mare suplețe în retragerile subite către registrele solo-urilor interpretate cu dedicație.

În lucrarea sa "Clouds" (Nori) - concepută pentru cvartet de coarde, solist și orchestră mare (și prezentată în primă audiție absolută la Linz, în luna iunie a acestui an, în cadrul Festivalului de Muzică Nouă, de către cvartetul "Minguet" și Bruckner-Orchester) – Peter Ruzicka își propune conturarea unei anume sonorități difuze, îndepărtate, ce se revelează din spatele unor *nori* configurați sonor cu densități diferite, asemeni norilor atmosferici. Compozitorului îi reușește -

în propriile linii stilistice - proiectarea uneori a unui orizont larg, alteori descrierea sonoră a unui peisaj de profunzime (și) prin apelul la zonele solistice, repartizate cvartetului de coarde, ce iradiază înspre corpul orchestrei unde sonore cu traiectorie de reverberație.

Orchestra filarmonicii bucureștene a realizat împreună cu cvartetul SOLARTIS (Sabin Penea, Ana Maria Marian, Laura Zecheru, Andrei Nițescu) o punere în sunet remarcabil diferențiată, acaparantă prin spațialitatea creată. Compozitorul-dirijor al propriei muzici a construit cu o calmă determinare, implicare mai degrabă sobră, atentă, supraveghind desfășurarea acestei ample panoramări sonore, realizate prin tehnici componistice ale ultimelor decenii, cu reverberații - creдем - și în memoria ascultătorilor.

Deși nu a fost gândit ca un manifest al deșteptării naționale a maghiarilor, poemul simfonic "Kossuth" i-a adus notorietate tânărului Bartok (avea pe atunci 22 de ani) din motive mai curând extramuzicale, personajul portretizat după modelul întemeietorului de gen Franz Liszt și al promotorului Richard Strauss - Lajos Kossuth - fiind un erou al luptei pentru independență față de Viena Imperială, dar nu al tuturor popoarelor cuprinse în granițele puse sub semnul ruperii la momentul 1848.

Totuși ne-am întrebat de ce prezintă Filarmonica noastră, la București, într-un expus cadru internațional - Festivalul George Enescu - un opus despre un personaj anti-erou din perspectiva istoriei românilor din Transilvania? O bizară opțiune de program, care trebuie să presupunem că a lăsat cu totul în afara motivațiilor argumentul istoric, tocmai cel care i-a furnizat lui Bartok nu doar subiectul, ci și celebritatea? Desigur, nota de iritare față de „piesa de greutate” din partea a doua a primului concert din Festival susținut de Filarmonica George Enescu a fost prezentă doar din motive extra-muzicale, pentru că acest timpuriu opus bartokian rămâne o lucrare convingătoare, deși nespecifică, iar realizarea interpretativă a fost indiscutabil „imparțială”: ni s-a oferit o muzică expresivă în tonuri târziu-romantice, cu articulații dramaturgice bine expuse în parcursul scenariului romantic despre un erou cunoscut pe plan internațional - dar cum apare: ne-mai-cunoscut prezentului românesc - care a cunoscut înfrângerea și sfârșitul tragic.

(Carmen CĂRNECI-CAVASSI)

Trio în la minor pentru vioară, violoncel și pian

Într-o luminoasă dimineață de duminică, 6 septembrie, în ambianța deosebită a Sălii Auditorium (nu îndeajuns de integrată în circuitul artistic bucureștean, dar inspirat inclusă de organizatori între spațiile Festivalului Enescu), a avut loc concertul formației *Musica Nova*. Programul, cuprinzând *Trio în la minor* pentru vioară, violoncel și pian de George Enescu (descifrat și editat de Pascal Bentoiu), *Contraste* pentru vioară, clarinet și pian de Béla Bartók și *Quatuor pour la fin du temps*

pentru vioară, clarinet, violoncel și pian de Olivier Messiaen, se anunța a fi foarte atractiv.

Mărturisesc că, în ce mă privește, principalul pol de interes îl constituia *Trio-ul enescian*, pe care nu îl mai ascultasem până atunci. Lucrarea, fără număr de opus, are o poveste mai aparte. După cum aflasem din *Breviarul enescian* – mezinul complementar al magistralului volum *Capodopere enesciene* (ambele datorate lui Pascal Bentoiu) –, Enescu a așternut acest *Trio* pe hârtie în foarte scurtul răstimp, de o săptămână, în care a fost internat la sanatoriul bucureștean *Elisabetha*, în anul 1916. Așternerea pe hârtie e însă departe de a fi sinonimă cu

acum, dar într-o altă componentă. O renaștere scurtă însă, căci lucrarea nu reușește să intre în circuitul vieții de concert.

Peste încă aproximativ patru decenii, Pascal Bentoiu și-a asumat sarcina definitivării manuscrisului. Pe parcursul a nu mai puțin de șapte luni, a depus o migăloasă muncă de descifrare și editare (prin completarea indicațiilor lipsă din partitură), încheiată cu tipărirea lucrării, în 2005, de către Editura Muzicală. De data aceasta, în calitatea sa de subtil cunoscător al scriiturii enesciene, deja demonstrată prin multiple realizări (precum orchestrarea *Simfoniilor 4 și 5* sau a *Poemului*

Isis), Bentoiu a făcut ca noua versiune să se dovedească de mare succes, fiind apreciată entuziast de critici și preluată de mai multe formații camerale: Mioara Moroianu, Laura Buruiană, Viniciu Moroianu (2007), *Trio „Dinu Lipatti”* (Friedemann Amadeus Treiber, Helmut Menzler, Cristian Niculescu – 2011), *Trio „Brâncuși”*, căruia i se datorează și prima înregistrare a lucrării (Saténik Khouroian, Laura Buruiană, Mara Dobrescu – 2012), „Schubert Ensemble” (Simon Blendis, Jane Salmon, William Howard – 2013), *Trio „Enescu”* (Alina Armonas Țâmbrea, Edvardas Armonas, Gabriele Gylyte – 2014).

Emoționată, așteptam cu nerăbdare concretizarea sonoră a acestei povești ce amintea de legenda păsării Phoenix. Audiția a

confirmat și chiar a depășit toate așteptările: *Trio-ul* în la minor este o lucrare ce merită să renască! Arcuit în trei mișcări, *Trio-ul* convinge și cucerește deopotrivă.

Partea întâi (*Allegro moderato*), în formă de sonată, având o destul de pronunțată amprență romantică de sorginte mai degrabă franceză, se remarcă prin suflul melodic amplu, la un moment dat apărând un moment valsant desprins parcă din finalul *Octuorului*.

Partea secundă (*Allegretto con variazioni*), mai pronunțat enesciană prin cromatisme diatonice sau prin prezența melogramei, este în formă de temă cu variațiuni. Deși în creația enesciană forma propriu-zisă a temei cu variațiuni este o raritate, travaliul variațional este omniprezent, putând fi considerat o trăsătură distinctivă. În cazul *Trio-ului* este vorba despre doar trei variațiuni, toate însă propunând viziuni pregnant diferite asupra temei: variațiunea I (*Presto*) are un caracter *scherzando*, cea de a doua (*Allegro piacevole*) aduce în prim-plan elementul cantabil, iar cea de a treia propune un dans elegant, sobru și reținut (*Tempo di Siciliano lento*). Această temă cu variațiuni poate fi privită într-o cântă ca o anticipare a procedurii folosit de Enescu în *Dansurile țărănești* din *Suita a III-a pentru orchestră Sătească*, în care Brăul românesc devine, pe rând, Siciliană, Ländler sau Bourrée.

Finalul debutează, surprinzător, cu o secțiune lentă (*Andante*) cu caracter funebru, în care vioara și vio-

compunerea lucrării. Potrivit aceluiași redevabil exeget, este foarte probabil ca acest opus să aparțină unei perioade mai timpurii de creație, părănd mai degrabă înrudit cu *Quartetul cu pian* op.16 nr. 1, scris în 1909, decât cu alte lucrări concepute în preajma anului 1916. Pascal Bentoiu merge chiar mai departe, avansând presupunerea că adevăratul motiv al internării lui Enescu ar putea să fi fost tocmai găsirea unei oaze de liniște care să-i permită strămutarea lucrării din fabuloasa sa memorie (unde va fi fost păstrată poate ani de-a rândul) pe hârtia cu portative.

Ne putem întreba atunci de ce lucrarea a rămas nedefinitivă; căci, deși toate înălțimile și duratele erau notate (chiar dacă nu întotdeauna ușor lizibil), celelalte indicații lipseau (dinamice, de frazare, expresie etc.). Posibilul motiv ne este decriptat tot de către prestigiosul și devotatul său exeget: în 1916, după intrarea României în război, Enescu s-a retras în Moldova, alăturându-se familiei regale și punându-și toate forțele în slujba cauzei naționale, printr-o ferventă activitate de dirijor și violonist, desfășurată inclusiv în spitalele militare.

Nu se știe exact cine a descoperit manuscrisul și l-a depus la Academia Română. Fapt este că în 1967, după un prim efort de descifrare datorat compozitoarei Hilda Jerea, are loc întâia audiție a *Trio-ului*, realizată de aceeași formație *Musica Nova* pe care urma să o ascult

loncelul intonează la unison o melodie copleșitoare prin tensiune și dramatism, acompaniați de acordurile grave ale pianului. Este momentul de introvertire maximă al lucrării, contrabalansat printr-o infuzie de energie, de vitalitate, într-un *Vivace amabile* care încheie întregul parcurs.

Reputații interpreți care alcătuiesc acum formația *Musica nova* (Frédéric Moreau – vioară, Dorel Fodoreanu – violoncel, Florian Popa – clarinet și Mara Dobrescu – pian) au oferit o versiune interpretativă plină de culoare, vervă, imaginație și forță expresivă atât lucrării enesciene, cât și celorlalte două opusuri din program. (**Olguța LUPU**)

Trei „discuri-istorice” Enescu

Ultima ediție a Festivalului internațional „George Enescu” s-a remarcat printr-o bogăție de lansări de carte și discuri, nemaiîntâlnită de-a lungul tuturor manifestărilor anterioare. Casa de discuri a Radiodifuziunii Române ne-a surprins cu trei inedite discuri-istorice legate de numele lui Enescu, reușind astfel să îmbogățească săraca discografie a maestrului.

Cel mai prețios document sonor din arhivele Radio-România rămâne, indiscutabil, cuplajul celor trei piese de Enescu (în cvadripla ipostază de violonist, pianist, dirijor și compozitor) și legendarul „Dublu-Concert” de J. S. Bach, cu violoniștii Enescu și Oistrach, sub bagheta lui Kiril Kondrașin la Moscova (1946). Dacă cele două lucrări camerale ale maestrului (*Sonata* op.26, nr.2, în Do major pentru pian și violoncel și populara miniatură pentru violă și pian, cu Teodor Lupu și Alexandru Rădulescu la „timonă”) stârnesc un interes major pentru... pianistul acompaniator Enescu, în schimb prezența compozitorului la pupitrul Filarmonicii din București (în originala *Suită simfonică numărul 1* în Do major, op.9, cu surprinzătorul *Preludiu la unison*), cred, că oferă – evident – modelul original de tălmăcire, pentru toți dirijorii contemporani, de felul cum a gândit autorul vechiul stil clasic european (menuet, intermediu) și mai ales monodia românească, cu acel joc caracteristic de ritmuri alternate, proprii doinei vocale oltenesti. Enescu – interpretul – era partizanul unor tempo-uri mai așezate a tuturor celor trei piese, spre a pune în relief frumusețea tonului interpretului, nu tehnica virtuozului.

Întâlnirea celor doi titani ai arcușului (Enescu și Oistrach) în partitura lui J.S. Bach rămâne legendară pen-

tru viziunea interpreților din secolul XX. Ambii violoniști dispuneau de un farmec al reliefării stilului imitativ, al reluării temelor, astfel că ascultătorul părea subjugat de discursul sonor al capodoperei, trecută prin filtrul unor uriași ai instrumentului. Socotim imprimarea de la Moscova, un moment de vârf al maturității concepției artistice a stilului bachian, fapt care împrumută discului o valoare istorică.

Discul al doilea ne oferă viziunea unor colaboratori apropiați lui Enescu, în tălmăcirea muzicii de cameră a maestrului. Pianistii Ion Filionescu (în *Suita a III-a*, op. 18), Nicolae Caravia (în ampla *Sonată*, op.24, nr.1, în fa diez minor) și surorile Maria și Ecaterina Fotino (în *Variațiunile pentru două piane*, op.5, în La bemol major) au transmis posterității nu atât o imagine personală a tehnicii instrumentale individuale a unor virtuozii ai clapelor românești din prima jumătate a secolului XX, cât o mos-

tră a concepției autorului partiturilor, așa cum au deținut-o direct de la sursă. Ascultându-i atent pe Filionescu și Caravia, ne dăm astăzi seama de pretențiile profesionale ale lui Enescu față de acești colaboratori personali de-a lungul anilor în ciclurile sale de istoria violei. Puternica personalitate a lui Constantin Silvestri, cel mai autentic promotor al

creației enesciene în lume – reflectată în cele două peise orchestrale de tinerețe ale lui George Enescu (*Rapsodia Română în La major* și *Sinfonia concertantă pentru violoncel și orchestră*) confirmă viziunea modernă, pe cât de îndrăzneță, pe atât de con-

vingătoare, a unui mare dirijor în transpunerea moștenirii artistice a unui geniu pe care l-a înțeles și l-a respectat în înaltele sale idealuri. Curajul lui Silvestri de a relua cu Radu Aldulescu și de a impune o lucrare de tinerețe a maestrului, hulită de publicul francez la prima audiție mondială, ocolită de violonceliștii, dirijorii contemporani, reprezintă un gest de altruism față de omul generos de odinioară ce l-a susținut în adolescență, dar și o pildă de profesionalism de a scoate din anonim o partitură marginalizată o jumătate de secol.

În sfârșit, al treilea disc istoric din Arhivele Radio-România (*Sonate* de Enescu, Bartók și Bach), cu

violonistul Varujan Cozighian și pianistul Nicolae Brânduș, ne trimit cu gândul la primul Festival și Concurs internațional „George Enescu” din 1958, când tinerii interpreți români au dobândit premiul al doilea pentru interpretarea *Sonatei nr. 3 în la minor pentru pian și vioară în caracter popular românesc*, op.25 de George Enescu. Astăzi, capodopera muzicii de cameră românești a pătruns în repertoriul universal, cei mai prestigioși violoniști străini (de la Menuhin și Štern până la tinerii virtuozii asiatici a căror tehnică stupefiată a devenit o „piatră de încercare” în drumul lor de afirmare artistică) dându-i partiturii enesciene un farmec particular.

Textul *booklet*-ului semnat de două condeie autorizate (Olga Grigorescu și Petre Codreanu), precum și bogata ilustrație, conferă discurilor istorice o valoare științifică și documentară excepțională care le va impune cu certitudine la scară internațională (mai ales că dispun și de traducere în limba engleză). Inițiativa Centrului Cultural Media Radio-România, Editurii „Casa Radio” și Arhivei Radiodifuziunii Române de a valorifica fondul vechi de înregistrări (1940-1960) și primele discuri (decelit) românești trebuie continuată deoarece în depozitul de la Jilava mai există piese unicat necomerciale cu primele tarafuri lăutărești și fanfare de muzică militară care așteaptă recondiționarea și reeditarea de peste o jumătate de veac. Lansarea discurilor istorice Enescu la recentul Festival internațional de la București a constituit un eveniment discografic major, unanim prețuit de numeroșii melomani prezenți la Librăria „Humanitas”.

N.B. Fotografia cu Enescu, dirijând Filarmonica din Cleveland, face parte din colecția personală Viorel Cosma, reprodusă în volumul *George Enescu – A tragic Life in Pictures*, 2000, p. 125, nu din arhive publice. (Viorel COSMA)

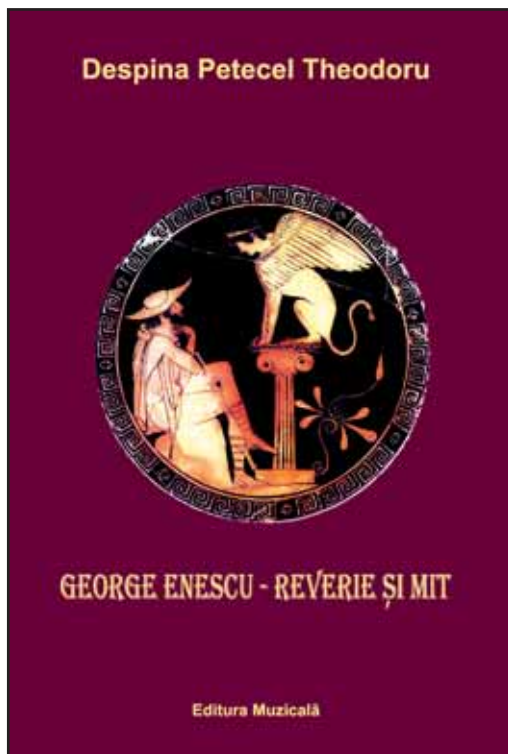
Însemnări de lectură

În sfârșit, o carte reprezentativă despre George Enescu, expresie vie a unui enescolog autentic, legat sufletește de artistul de geniu și, mai ales, de opera postumă, prin toate fibrele sale: „*George Enescu Reverie și mit*” de **Despina Petecel**. Nu mă sfiesc să declar de la început că ne găsim în fața unui *model* muzicologic de ediție critică. Autoarea și-a început căutările încă de pe băncile Conservatorului (unde mi-a fost discipolă), și-a lărgit investigațiile prin dialogurile directe cu generația măștrilor muzicii românești de la mijlocul și sfârșitul secolului al XX-lea (sub forma emisiunilor radiofonice de la Radiodifuziunea Română), reușind să stăpânească sursele de investigație direct de la princi-

pali deținători de documente, majoritatea contemporani, prieteni sau colaboratori ai lui Enescu. Cicluri de dialoguri radiofonice „*Muzicienii noștri se destăinuie*”, adunate în trei volume publicate la Editura Muzicală, i-au adus Despinei Petecel nu numai laude bine motivate, ci și o experiență muzicologică, necesară și benefică pentru întreaga ei carieră profesională. Între textul accesibil auditorilor de radio și versiunea tipărită pentru cunoscători a acelorași emisiuni este o diferență fundamentală: Despina Petecel pur și simplu dublează expunerea temelor, discuțiilor, precizărilor, argumentărilor, prin subsolurile documentare. Nu exagerez cu nimic atunci când afirm că din cele 500 de pagini ale volumului „*Reverie și mit*”, aproape jumătate din versiunea tipărită îl ocupă explicațiile și precizările științifice ale fiecărui, citat, titlu, autor, uneori până la ... *cuvânt!* De aceea, recomand tinerilor muzicologi să preia modelul unei ediții critice de antologie de texte deja difuzate (prin radio, televiziune și presă) atunci când se retipăresc în volum. Regret procedeul fetișizării practicat în ultima vreme în ultima vreme, mai ales a publicațiilor de critică muzicală, prin ascunderea materialelor deja apărute și reluate în antologii, fără menționarea numelui revistei și a datei primei tipărituri.

Cartea Despinei Petecel se deschide prin capitolul „*Enescu sub semnul reveriei*”, idee originală prin funcțiile și nuanțele „visării” în creația maestrului din Liveni. Urmează apoi, o substanțială analiză a „mitului eternei reînțoarceri”, alias tragedia lui *Oedipe*. De la pagina 41, până la pagina 392, adică peste 350 de file din carte, Despina Petecel despică firul în patru (filosofic, literar, muzical, hermeneutic) al capodoperei enesciene, lansând idei originale privind simbolurile arhaice, tipologiile narative, oniric și reveria în structura filosofică a partiturii. „*Reflecțiile în dialog*” cu Bentoiu, Foster, Bugeanu, Jahnsen, Țăranu, Șerban Lungu și Ștefan Niculescu, completate cu investigațiile marilor creații interpretative ale lui Ohanesian, Cernei, Teodorian, Secăreanu, Runttunen și Crăsuaru ne conduc – în final – spre câteva mărturii despre Enescu, pline de savoare și de inedit asupra omului și artistului de geniu. Despina Petecel a stat în preajma generației enesciene care se ducea vertiginos în lumea amintirilor, reușind să ne completeze portretul omului prin documente de suflet, greu de catalogat și reținut în memoria timpului.

Închei propunând Editurii Muzicale să traducă lucrarea în limbile engleză, germană, franceză și spaniolă, după profilul capitolului, fiindcă marea bătălie în impunerea lui George Enescu în peisajul universal trebuie să fie orientată pe versiunile străine. (**Viorel COSMA**)

Repertoriul internațional în Festivalul Internațional „George Enescu”

Un concert eveniment – opera „Wozzeck” de Alban Berg

Ideea de a asculta o operă în concert oferă avantajul de a te concentra, în absența spectacolului teatral, asupra muzicii.

O asemenea ocazie a fost marcată și în seara de 14 septembrie când, la Sala Mare a Palatului, s-a prezentat opera „Wozzeck” de Alban Berg. A fost poate un șoc pentru publicul obișnuit cu repertoriul clasic-ro-

Leo Hussain

foto: Marco Borggreve

mantic, să audă timp de o oră și jumătate o muzică în cea mai mare parte atonală (lucrarea s-a cântat fără pauză) ilustrând o dramă zguduitoare. După atenția cu care auditorii au urmărit lucrarea, ca și după aplauzele prelungite care au încheiat seara, ne-am dat seama că această capodoperă absolută a genului liric, apărută în prima parte a secolului al XX-lea, a fost receptată la justa ei valoare.

Compusă între anii 1914 și 1922, pe un libret alcătuit de Berg însuși după o piesă neterminată a scriitorului german Georg Büchner (spirit răzvrătit la începutul secolului al XIX-lea) aceasta aduce în prim plan drama soldatului „Woyzeck” (nume ușor modificat de Berg). Atmosfera apăsătoare, tenebroasă, în care un realism crud se împletește cu imagini halucinante, ne face să ne gândim la creații din alte domenii, cum ar fi picturile lui Van Gogh sau Edvard Munch, la nuvelele lui Franz Kafka, sau la piesele lui Frank Wedekind (la care Berg va apela pentru următoarea sa operă „Lulu”), la artiști care au investigat profunzimea sufletului omenesc, ale subiectivității, și le-au exprimat în tușe puternice, răscolitoare, dând naștere curentului expresionist.

Preluând exemplul lui Arnold Schönberg, al cărui prieten și discipol era, Berg a abordat genul de amplexare al operei bazându-se pe noul limbaj dezlegat de tonalitate și formele legate de aceasta. El și-a pus problema unei noi coeziuni sonore, dar și a diversității de expresie necesare ilustrării unor situații dramatice în evoluție scenică. A obținut o construcție originală, impresionantă pe care a explicat-o el însuși apoi, indicând în amănunt cum a realizat cele 15 scene, adaptând vechi forme. A adresat însă auditorilor rugămintea de a uita toate acele amănunte expuse de el și a asculta, simplu, rezultatul, muzica.

Așa am făcut și noi când am asistat la concertul din 14 septembrie, excelent realizat de Orchestra și Corul Filarmonicii „George Enescu” din București, conduse de dirijorul Leo Hussain, același care în ediția trecută a Festivalului a salvat în ultimul moment prezentarea cantatei „Gurrelieder” de Arnold Schönberg. Fiecare partidă, de la coarde la suflători și percuție, mult încercați de partitură, în ansambluri sau prin solouri, au asigurat cu acuratețe acea varietate coloristică și dinamică a lucrării, redând cu înțelegere și fragmentele lirice, și cele grotești (cu sugestia unor fanfare sau a muzicii de cârciumă), și cele sfâșietoare, adânc dramatice.

Am avut parte de un grup de soliști vocali de mare clasă. În primul rând, îl menționăm desigur pe baritonul Michael Volle, în rolul titular, care și-a desfășu-

Michael Volle

foto: Winfried_Hörswebseite

rat paleta expresivă pe o plajă foarte largă, de la vorbirea cântată (sprechgesang), la cântarea plină, asimilând și linia cantabilă, dar și vaietul, sau strigătul, mai ales în momentele în care Wozzeck este cuprins de halucinații, sau în cel al înecului. Excelenți, tenorul Arnold Bezuyen – căpitanul, cu multiple nuanțe în glas, ironie, comic, sarcasm, și de asemenea bas baritonul Martin Winkler – doctorul, prețios și nemilos – amândoi apreciați cântăreți wagnerieni și de muzică modernă.

Soprana Evelyn Herlitzius a dat rolului Mariei un caracter aproape permanent tragic, printr-o voce puternică, poate cam tăioasă, la care uneori note mai lirice

Mirabilul concert cu Rachmaninov și Liverpool

Primul *Concert pentru pian și orchestră* pe care l-am ascultat în viața mea a fost Rachmaninov nr. 3 *in re minor*. Și m-am îndrăgostit iremediabil de el - nu că pe parcurs nu le-aș fi iubit pe toate celelalte. Nu mai știu cine l-a cântat. Se întâmpla cam pe la începutul adolescenței mele. Dar știu cine l-a acompaniat: Orchestra simfonică din Sibiu cu al său, pe atunci, talentat, carismatic și exotic dirijor Henry Selbing, care săptămânal adăuga încă o filă cunoștințelor și emoțiilor mele, determinându-mă să mă îndrept spre muzică și pian ca profesie. Mă gândesc că trebuie să fi fost cu totul și cu totul excepțională acea interpretare, dacă de atunci am căutat-o continuu, aici sau prin lume, în concerte cu soliști și orchestre celebre, dar fără să găsesc acel tumult și acea vibrație ce mi-a dezăgăzuit simțurile și lacrimile. Aproape că-mi pierdusem speranța de a mă reîntâlni cu acea perfectă fuziune între muzică, tălmăcire și interpretare, amăgindu-mă cu gândul că magicul din amintirile mele a fost poate aureolat și de imaginația mea de foarte tânăr aspirant la Marea muzica. Dar... iată că minunea s-a întâmplat când l-am auzit pe Rachmaninov absolut la fel ca atunci. Iar emoția regăsită a tumultului sonor m-a făcut să plâng din nou ca un copil. S-a întâmplat în seara zilei de 18 septembrie când, spre finalul Festivalului Internațional „George Enescu” la Sala Palatului, pianistul Simon Trpčeski, dirijorul Vasily Petrenko și Orchestra Filarmonica Regală din Liverpool - toți extrem de degajați, relaxați și eleganți - au inter-

Iosif Ion Prunner

n-ar fi fost de prisos. Arogantul Tambur-major a fost întruchipat de tenorul Marius Vlad Budoiu, veridic, convingător. O foarte bună evoluție, precisă și curată, mi s-a părut cea a tenorului Cosmin Ifrim în rolurile prietenul Andres și nebunul. La fel, corect s-a prezentat și soprana Maria Jinga, întruchipând-o pe Margret cu intervenții de mai mică întindere. În cei doi ucenici, roluri mici dar realizate conștiincios, i-am aflat pe bași-baritonii Valentin Vasiliu și Șerban Vasile. De mare ajutor în înțelegerea lucrării a fost jocul scenic sumar, dar sugestiv al cântăreților, neuitând faptul că am beneficiat de traducerea libretului pe cele două ecrane din laturile scenei.

Corul, pregătit de Iosif Ion Prunner, s-a integrat bine în atmosfera operei, discret, fie intonând acel simplu cântec al vânătorilor, fie sugerând ca un vaer, fără cuvinte (în actul al doilea) scena omorului ce urma să se producă. Grupul de copii (din Corul Radiodifuziunii condus de Voicu Popescu) a avut candoare și simplitate. Nu am înțeles logica de a cânta acest final în românește !? ...

Meritul dirijorului Leo Hussain trebuie subliniat încă o dată deoarece a știut să dea ritm strâns și suflu interior discursului, legând foarte cursiv scenele, unele rarefiate sonor, altele masive, terifiante, realizând tensiunea chiar și atunci când evoluția operei cerea treceri bruște sau suprapuneri de situații. A conturat linia mare a acestei capodopere care ne-a lăsat o impresie adâncă. Într-adevăr un concert eveniment! **(Olga GRIGORESCU)**

Simon Trpčeski

pretat uluitor Rachmaninov, ca de altfel întreg programul, cu o plăcere și bucurie neîncorsetată, de-a dreptul contagioasă. Atunci, la Sibiu, cred că simțeau sufletul, sensibilitatea nativă și emoția vârstei. Acum, pe lângă ele, cu adaosul experienței, cunoașterii, comparației și conștiinței tehnicii, rezultatul a fost același: nod în gât și lacrimi. Absolut o minune. Așa că, nu am cum să regret faptul că, după seri interesante, dar cam inegale, unele prea palide, prea terne, altele prea grăbite sau prea lente, cu ceva nepotriviri între viziunea soliștilor și a dirijorilor care, ocazional s-au intersectat prea puțin - și atunci parcă incomodându-se reciproc, cu interpretări

neconvingătoare, unele încercând să modernizeze compozitorul sau exagerând tempourile ca și nuanțele, nu am cedat tentației de a pune punct "vizionarii" ultimelor seri ale Festivalului. Pentru că, uite așa am găsit bijuteria acestei sărbători muzicale (mă refer strict la concertele de la Sala Palatului) într-un concert impecabil: curat, degajat, involburat, sensibil, dar fără excese, debordând de bucuria muzicii. Solistul, dirijorul și orchestra, cu aceeași înțelegere a partiturii scrise, dar și a celei emoționale, au fost atât de sudați și atât de compatibili încât nici nu puteau da decât ceva unic, irepetabil. Pe Simon Trpčeski l-am ascultat acum pentru prima oară pe viu și m-a fermecat pur și simplu. Și cred că dacă acest concert nu ar fi existat, Rachmaninov, de acolo de unde e, l-ar fi scris pentru el. Dirijorul și orchestra, deși cunoștințe mai vechi, mi-au apărut acum noi, mult superior calitativ întâlnirilor anterioare. Iar toți trei au format un tot fantastic. Ce sunet! - catifea curată. Ce nuanțe! Ce perfecțiune tehnică! Câtă po-trivire și câtă vocație a plăcerii de a cânta! Bravo! Bravo! Bravo!

Pentru mine, seara de 18 septembrie a fost ca un vis împlinit. Vis care îmi certifică speranța că undeva sau de undeva, întotdeauna vor apărea, chiar dacă foarte rar, talmăcitori - recreatori - de excepție, talente nealterate de publicitate și succese trecătoare, adevărați iubitori de muzică. (Doina MOGA)

Filarmonica "Mihail Jora" în Festivalul Enescu

În urmă cu 95 de ani când George Enescu inaugura stagiunea Operei bucureștene cu *Lohengrin*-ul lui Richard Wagner, convingerea sa era că: "mișcarea noastră artistică e într-o strigătoare disproporție cu restul vieții sociale. Dacă ar fi administrația și politica la înălțimea mișcării artistice românești, am fi una din țările cele mai fericite. Suntem un popor foarte ciudat. Ne atrag lucrurile de domeniul frumosului și inteligenței. Ca muzician, pe mine nu poate decât să mă bucure. Dar ca român, regret că ținem mai mult la fațadă decât la interior și că, apucându-ne să clădim casa, am început cu acoperișul și am lăsat la urmă temelie... Poate totuși că temelie s-o fi clădind în același timp, fără știerea noastră. Nădăjduim".

Festivalul Internațional "George Enescu", ediția cu numărul 22, a prezentat în București, nume de marcă ale artei interpretative, orchestre de renume, într-o beatitudine sonoră spațializată pe muzica tuturor genurilor și epocilor. În cadrul festivalului, există o secțiune ini-

tulată *Concerte în țară*. Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora" a onorat a doua participare de acest tip (prima a avut loc în 2013), într-un concert simfonic - eveniment din 20 septembrie, la Sala "Ateneu" din Bacău, concert ovaționat de public.

La pupitrul orchestrei s-a aflat un binecunoscut violoncelist și dirijor român, stabilit în Statele Unite ale Americii, **Ovidiu Marinescu**. Acesta s-a făcut remarcat printr-o tehnică dirijorală precisă și o mare inspirație muzicală, atribute pe care le-a etalat atât în fața orchestrelor din România cât și în SUA - cu precădere la West Chester, New Jersey și Philadelphia - în Portugalia, Elveția, Italia și Rusia, unde face o serie de înregistrări, concretizate în 7 CD-uri ca solist sau dirijor.

Solist cu importante participări în concerte și recitaluri, membru al Trio-ului *Casals*, Ovidiu Marinescu este garantul unor memorabile întâlniri artistice. El a cerut și a obținut de la ansamblul simfonic băcăuan sonorități de mare calitate. Solistul seriei a fost câștigătorul premiului III din *Concursul Enescu 2014* de la București. Născut la Salonic în 1983, câștigător a nenumărate competiții muzicale, **Vassilis Varvaresos** a debutat la numai 14 ani în New York și Washington. Este aclamat pe marile scene ale lumii. Licențiat la *Juilliard School*, Varvaresos a compus muzică pentru 10 filme și pentru seriale de televiziune.

Programul seriei a reușit să pună în valoare calitățile celor doi protagoniști: *Apokalypse* de Anatol Lyadov, *Concertul nr.1 pentru pian și orchestră* în si bemol minor, op.23 de P.I. Ceaiikovski - unde solistul și-a demonstrat capacitatea extraordinară de a îmbina virtuozitatea cu muzicalitatea - și *Simfonia Fantastica* de Hector Berlioz.

Își face senzaționalul debut la New York în 2007 la Lincoln Center și este aclamat în cele mai importante săli din SUA. Vassilis a cântat și a avut remarcabile apariții la Carnegie Weill Hall, New York Morgan Library, la Philadelphia Kimmel Center și Kennedy Center din Washington.

În 2008 este solist cu Orchestra din Atena și reprezintă Grecia într-un turneu de două săptămâni cu ocazia Jocurilor Olimpice din 2008 de la Beijing. În 2010, este invitat de onoare al Arhiepiscopului Bisericii Ortodoxe din America. "Cel mai promițător tânăr artist grec", cum îl numește Asociația criticilor din Grecia își face în 2012 debutul la Carnegie Hall și îi cântă președintelui Obama la Casa Albă.

Nădăjduim, asemeni marelui Enescu că acei ce slujesc cu onestitate și dăruire arta sunetelor, vor fi reușit să pună o temelie pe care se poate clădi în frumusețe și adevăr. (Ozana KALMUSKI-ZAREA)

Ovidiu Marinescu

Letopiseț despre SIMN 2015 (III)

Interpreți români dăruți și muzicii contemporane

1. Fișec, din programul SIMN 2015 nu puteau lipsi unii interpreți români cunoscuți pentru constanta pasiune cu care abordează și chiar stimulează creația muzicală contemporană, chiar dacă ei sunt în aceeași măsură recunoscuți pentru performanțele pe care reușesc să le atingă și în zona muzicii clasic-romantice. În acest sens, cea dintâi manifestare imediat următoare inaugurării simfonice a reunit, în 23 mai, trei recitaluri solistice pe scena "George Enescu" a UNMB, în cadrul cărora s-au desfășurat magistral trei instrumentiști de vârf în actuala cultură muzicală românească – Ion Bogdan Ștefănescu, Emil Vișenescu și Alexandru Matei –, cei care reprezintă, practic, fiecare în parte, un catalizator pentru tot ceea ce implică flautul, clarinetul și, respectiv, percuția în activitățile culturale din România. Primul dintre aceștia a conturat în programul său interesant interferențe ce pot fi întrezărite între tendința arhetipal-reflexivă din componistica românească contemporană și unii reprezentanți ai actualei culturi muzicale orientale. Am luat contact astfel, pe de o parte, cu consacrată predilecție a Violetei Dinescu pentru abstractizarea gesturilor declamatorii și a dimensiunii ritualice din folclorul românesc, relevată cu aceeași consecvență în recenta *Flutes play*. De asemenea, în *Akes Samenos* („grădina înflorită”; titlu ce preia, alături de alte ultime lucrări ale lui Vasile Herman, cuvinte presupuse a fi aparținut vocabularului dacic) a fost vădită dorința compozitorului de a ilustra, cu finețe a detaliului coloristic, modul în care poate fi imaginată muzica străbunilor. Pe de altă parte, proiectul asumat de japonezul Toshio Hosokawa în ciclul de *Vertical songs* (din care Ion Bogdan Ștefănescu a prezentat *Vertical song I*), anume acela de a concepe fluxul muzical ca pe o „caligrafie a spațiului și a timpului” și de a modela puterea de viață a sunetului pe fundalul unor nimburi spirituale de tăcere; apoi importanța pe care coreeanul naturalizat german Isang Yun și japonezul naturalizat francez Yoshi-

hisa Taira o acordă (în *Salomo*, respectiv în *Cadeza I*) dezvoltării idiomului muzical tradițional cu mijloacele avangardei europene, contribuind la rafinarea tehnicilor instrumentale (glissandi, pizzicati, portamenti, vibrati, or-

namentări bogate) care au făcut posibilă acea opulență timbrală atât de specifică secolului XX; toate au configurat modalități de tratare creatoare care, coagulându-și sonoritățile în același sens al unui ceremonial contemplativ, s-au dovedit apropiate, cum spuneam, de tradiția rituală și magică manifestă într-o considerabilă parte a componisticii românești.

Din această tradiție face parte și *Fum*, cunoscuta lucrare pentru clarinet solo compusă de Doina Rotaru în 1996 și dedicată chiar lui Emil Vișenescu, cel care, în conștiința mea măcar, a atins un centru de greutate aproape metafizică al recitalului său, căci a interpretat această veritabilă capodoperă așa cum mai tulburător și mai răscolitor nici că se putea imagina. Deși recitalul a mai cuprins extrem de variate lucrări precum *Lied-ul* lui Luciano Berio, *11 per 1 in 1* de Dubravko Detoni, *Preghiera per un'ombra* de Giacinto Scelsi și *10-der pentru clarinet și violă* de Adrian Enescu, toate interpretate cu remarcabilă clarviziune tehnică și afectivă, am simțit totuși că *Fumul* Doinei Rotaru a captivat într-atât, încât aproape că, de fapt, a hipnotizat. Nu numai că am putut cu prisosință aprecia și gusta admirativ tehnicile consacrate ale acestei compoziții care, aidoma unei crăie descinse din basme, iremediabil îndrăgostite de magia timpurilor suspendate, continuă să se înfășoare într-o manta sclipitoare de aulodii și doine și nostalgii desprinse din cele mai ancestrale miezuri muzicale ce ar putea fi imaginate. Dar transa interpretativă a lui Vișenescu, amplificată și prin faptul că respecta indicația apropierei de un pian a cărui pedală dreaptă să fie apăsată pentru a crea efectul de rezonanță, mi-a îngăduit să fantalez și să-mi închipui sala "George Enescu", în răstimpul câtorva minute, ca pe o peșteră fermecată a cărei gură se

căsca direct înspre cosmos. De acolo, ca de pe buza unei prăpastii inverse, săpate în sus, în genunile celeste, am resimțit răsucirile spiralate ale cantilenei brodate de Emil

Violeta Dinescu

Ion Bogdan Ștefănescu

foto: Virgil Oprina

Emil Vișenescu

Alexandru Matei

Vișeșcu vălătucindu-și parcursul așa cum glasul întorcoșat și firav al oricărei conștiințe, din momentul în care s-a perceput apăsător de imensitatea înconjurimilor, a și dobândit nedumerirea, spaima, chinul, vinovata bucurie a propriei revelații. Toate împletiturile și melismele, variate perpetuu, ale clarinetului înaintau plutitoare printre ecourile create de strunele libere ale pianului, înaintau și levitau cu aceeași timiditate și neputincioasă sete de rămânere a fumului, cu aceeași gravitate cu care orice conștiință și-a dat seama, întrevăzându-se în oglinda lumii, că va fi nevoită să se care pe sine pentru totdeauna, ceea ce o face să se veselească uneori, alteori să se neliniștească. ...Își vrea conștiința cât mai definitiv chipul. Însă cu cât vrea mai programatic, cu atât un vânt de nevăzut, de neuzit, venit de dincolo de orice zare, pare să sufle mai tare, tot mai iremediabil, și să o spulbere, ca pe un fum zadarnic, presărând-o printre arcele devenirii. Și, tot mai ostentiv sub iureșul propriei nestatornicii, își dă seama conștiința că ar fi putut foarte bine să nu fie. Așa că, pentru a con-

Doina Rotaru

trazice absurditatea perfect dispensabilului fapt de a fi și de a se ști fiind, conștiința vrea să se știe fum argumentat, fum alimentat de o tainică și nevăzută flăcărăuie; încearcă din răspuțeri, luându-și ca trambulină solilocviul, să provoace ecouri care să o confirme, care să-i răspundă din toate zările și cotloanele, caută să străpungă burta chitului, când levitând ca rugă și omagiu aduse cerului, când fremătând ca tânguitoare neliniște îngrozită de cea „eternă tăcere a spațiilor infinite” pe care o descoperea Pascal. Căci coardele libere ale pianului captează și în același timp estompează fiecare gest al clarinetului cu aceeași suverană indiferență cu care ubicuitatea întunericului cosmic se lasă străpunsă de răzlețe iviri stelare, rămânând în cele din urmă doar ecoul, doar stingerea, doar tăcerea, ca și cum nimic n-ar fi fost, ca și cum nimic n-ar fi trebuit să fie...

2. În virtutea incendiarelor lor desfășurări de forțe și excentricități temperamentale petrecute în cele două ediții anterioare ale SIMN, recitalul pianistilor Mihai Măniceanu și Andrei Tănăsescu a fost unul dintre evenimentele festivalului așteptat cu deosebit interes de către cei care avuseseră deja prilejul să se lase încântați, șocați, uimiți, extaziați de acești doi pitorești vulcani, diferiți și deopotrivă complementari. Din acest punct de vedere, evoluția lor din 25 mai, pe scena “George Enescu” a UNMB, și-a păstrat aceleași consacrate trăsături ale ritmului eruptiv și ale plonjonului obsesional în căutarea adâncimilor poetice. Mihai Măniceanu a început, ca un

adevărat demon al claviaturii, printr-o scânteietoare dezlănțuire în *Interludiu* și *Toccata* din *Suita a II-a* de Remus Georgescu, pentru ca după aceea să penduleze, la fel de impetuos, între cele două tipuri de discurs (minimalist și delicat pe de-o parte, abătut zgomotos și pulsativ peste corzile grave pe de altă parte) pe care Vlad Maistorovici le pusese să se tranșeze reciproc (în piesa sugestiv intitulată *transScent*), până când nu mai rămâneau decât firimiturile unui parfum sonor („scent”) risipit pe clapele și deopotrivă pe corzile pianului. La rândul lui, Andrei Tănăsescu și-a demonstrat patosul lucid și iscusința de a iscodi reflexiv în geometriile intens polifonizate și respirațiile postexpresioniste configurate de Carmen Cârneli în *Lichtung I*, precum și în două fragmente, obstinate ondulări eterofonice, preluate din *Columna modală* a lui Theodor Grigoriu. Cei doi s-au reunit apoi, completându-se și inspirându-se reciproc în interpretări pline de nerv a două solicitante opusuri pentru două pianuri: *Latifa* de Gabriel Mălăncioiu, și *Monument* de György Ligeti. În permanență străbătuți de dramatice obsesivități și implozive neliniști, ca și cum cu fiecare gest al lor ar fi dorit nu numai să sonorizeze, ci și să materializeze, să sculpteze în blocuri de granit masiv, Andrei Tănăsescu și Mihai Măniceanu au dovedit totuși, pe alocuri, un oarecare exces de zel și alint histrionic, nelipsind în prestația lor nici unele supărătoare momente în care aplomburile, luate de val, aproape că se transformau în îndârjiri, astfel încât săr-

Andrei Tănăsescu, Mihai Măniceanu

manele clape, nevinovate în fond, se pomeneau izbite și trântite din greu. Mai ales în cazul noului opus compus de Tănăsescu, *Das Dreyblatt*, pentru pian la 6 mâini (celor doi li s-a alăturat Verona Maier), am avut impresia că halucinantă dexteritate cu care acest compozitor știe să parodieze, să fantazeze, să dramatizeze, să cupleze agresivitatea cu candoarea, cinismul cu sentimentalismul, să treacă totul sub oblăduirea unei scriituri pianistice aduse la extrema virtuozităților furibunde, toată pleiada de voluptăți flamboaiante se apropia periculos de limita manierismelor. Căci această nouă lucrare era în mod evident scrisă după aceeași burlescă rețetă ca și cele prezentate în edițiile anterioare ale festivalului (*Ciuleandra* și *Evantai*, dintre care prima rămâne în mod net cea mai valoroasă), punând în joc un stihinic teatru instrumental presărat de încălecări și împletiri nu numai ale mâinilor,

ci și ale corpurilor care erau nevoite să se încălzească în tot felul de poziții nefirești, astfel încât să alcătuiască un singur organism cotoșit, înghesuit în fața unei claviaturi ce suporta cu stoicism asuprirea mugetelor. O oarecare temperanță și mai ales grijă de a evita complacerea în lăbărțarea propriilor tipare n-ar strica așadar. Numai cu această rezervă îmi exprim încrederea în faptul că apariția cuplului Tănăsescu-Măniceanu va mai putea stârni, în aceeași entuziasmantă măsură ca și până acum, dorința de reascultare.

3.a Un recital de lieduri desfășurat tot în Sala "George Enescu" a UNMB, în 26 mai, a propus de asemenea revenirea a două individualități artistice regăsite pe aceeași lungime de undă, care se produsese pentru prima oară, în aceeași formulă, în decursul festivalului de anul trecut. Astfel, chiar dacă, exceptând savuroasele *Plouă* și *Vin țigăncile*, două lieduri scrise de Dumitru Capoianu pe versuri de George Topîrceanu, dar și rafinamentul delicat împletit de Nicolae Coman în *L'amor tal volta* (pe versuri de Miguel Marti i Pol), restul pieselor prezentate mie unuia mi s-au părut cam insipide, mezzo-soprana Claudia Codreanu și pianista Diana Vodă-Nuțeanu s-au arătat totuși la fel de capabile să contureze, cu discreția fermă a profesionalismului ce se menține lucid și bine-timbrat la fiecare gest, acel cadru protector și intim pe care îl revendică de regulă un astfel de recital. Îmi re-

Pehrson, și ciclul *Sleep Now*, compus de Ronald Perera pe versuri de James Joyce). De asemenea, soții Manoleanu și-au păstrat obiceiul de a se arăta bucuroși să pună în cânt partituri abia încheiate, așa cum s-a întâmplat în cazul lie-

Bianca și Remus Manoleanu

dului *Privighetoarea*, în decursul căruia Nicolae Teodoreanu a reușit să se pătrundă de tonul simplu, pur – și tocmai de aceea emoționant – din versurile lui Ignăție Grecu.

Generația tânără

Elevii. Nu am putut să consider decât o surpriză deosebit de plăcută continuarea și în acest an a unui proiect educativ care fusese inițiat în ediția precedentă a festivalului, anume organizarea unui masterclass de muzică nouă dedicat elevilor Colegiului Național de Muzică "George Enescu", prin colaborarea dintre Cristina Sebastian, directoarea instituției, și ansamblul "Musica Viva" (format sub conducerea artistică a pianistei Andreea Butnaru și a violoncelistului Florin Mitrea). Chiar dacă numărul elevilor participanți a fost mult mai mic decât anul trecut, capacitatea tuturor de a convinge prin prezențele lor scenice a meritat cu atât mai mult apreciată și încurajată cu cât știm prea bine că ecoul muzicii noi în școli rămâne în continuare nepermis de firav, aproape fantomatic. Astfel, în situația în care majoritatea instituțiilor școlare de profil se rezumă la comoda și anchilozanta menire de a prilejui îngurgitarea mecanică a canonicelor precedente, ignorând faptul că toată pregătirea ar trebui să se petreacă mai ales cu scopul de a-i face pe tineri să înțeleagă, să guste și chiar să participe la muzicile ce se compun chiar în timpul formării lor, așadar pe un asemenea înțepenit fundal, un recital cameral – fie el cât de scurt, fie el cât de „cuminte” din perspectiva repertoriului – precum cel desfășurat în 24 mai, în Sala de Festivități a Colegiului "George Enescu", se cuvine primit cu cea căldură receptivă menită să încurajeze. Pe lângă elevii care au abordat trei agreabile lucrări camerale (*Solitude*, de Ioan Dobrinescu, în interpretarea clarinetistului Bogdan Vasile și a pianistului Mihnea Mlak-Mărginean; apoi *Flamenco Sonata*, de Cristina Uruc, în interpretarea flautistei Anca Cristescu, a violoncelistei Alexandra Pascaru și a pianistei Alexandra Sîrbu; dar mai ales *Siebentanz*, de Eckhard Kopetzki, în interpretarea unui ansamblu de percuție pre-

Diana Vodă-Nuțeanu

firm deci, cum am făcut-o și anul trecut, dorința de a le revedea în continuare pe aceste doamne profesoare preocupate de scenă, însă cu observația de a se arăta mai exigente în trierea pieselor pe care vor să le abordeze.

3.b Variate, consistente și chiar ample ca durată au fost în schimb liedurile și ciclurile de lieduri propuse de către reputatul duo cameral Bianca și Remus Manoleanu în cadrul recitalului găzduit de Aula Palatului Cantacuzino, în a doua zi a festivalului (23 mai). Chiar dacă am putut sesiza, pe alocuri, o oarecare oboseală rutinată în cazul vocii, nu putea trece neremarcată și neadmirată voința ambilor de a se păstra în permanență meticuloși, lucizi și deopotrivă afectuoși în expunerea atât a unor cicluri românești deja consacrate precum *Fünf Liebeslieder* de Adrian Pop, și *Carmina Bianca* de Ede Terenyi, cât și a unor opusuri, toate vrednice de interes, aparținând spațiului englez și american (două cântece extrase din ciclul *Louisiana* de Christopher Fox, *Lewis Carroll Song* de Joseph

gătit de Alexandru Sturzu), pe lângă aceștia și, de fapt, deasupra acestora am remarcat cu entuziasm maturitatea dovedită de Andrei Petrache în compunerea și interpretarea a trei miniaturi pianistice care, prin sobrietatea și limpezimea lor structurală, permit speranța în dezvoltarea unui talent creator demn de invidiat. Florin Mitrea și Andreea Butnaru au încheiat recitalul cu o voluptuoasă interpretare a la fel de voluptuoasei *Sonate pentru pian și violoncel* de Francis Poulenc, pentru ca după ei să înceapă

a avea loc desfășurarea unor amplori orchestrale: mai întâi, sub îndrumarea dirijorului Gheorghe Iliuță, Orchestra Colegiului Național de Muzică "George Enescu" s-a ostenit cum a putut mai bine cu aranjamentul făcut de Doru Popovici pornind de la descifrarea partiturilor cuprinse în manuscrisul transilvan *Codex Caioni*. Apoi, un foarte tânăr ansamblu studentesc – "pAs cLassique" – a oferit, sub entuziasta conducere dirijorală a lui Mircea Pădurariu, primele audiții a două lucrări care fără îndoială că au constituit pentru majoritatea ascultătorilor contactul cu două scriituri surprinzător de bine încheiate, având în vedere că aparțin unor autori aflați încă la acea vârstă la care cei mai mulți se îndeletnicesc cu tatonările: *Koi*, un ciclu de patru lieduri japoneze compuse pentru voce feminină și orchestră de coarde de către Megumi Okuda, studentă în anul II de licență la secția de compoziție clasică a UNMB, precum și *mothlight*, un concert pentru violoncel și orchestră (avându-l ca solist pe Mihail Grigore) compus de Alexandru Sima, masterand în anul I al aceleiași instituții.

Studentii. Așa cum de altfel e și firesc, un aspect caracteristic pentru tot ceea ce ține de SIMN constă în emulația colegială prin care cele mai tinere generații de compozitori au întreținut, pesemne încă de la primele ediții, un mediu de lucru cald și binevoitor, alăturându-se entuziasmului festivalier nutrit de cei mai vârstnici, și reunindu-se astfel în ansambluri și grupuri artistice dedicate muzicii noi. Anul acesta am avut parte de două evenimente în cadrul cărora tineri și foarte tineri interpreți și-au expus variatele feluri în care găsesc de cuviință să se apropie de muzicile compuse chiar în timpul formării lor. Pomenesc mai întâi despre prezența orchestrei studențești "Concerto" pe scena "George Enescu" a UNMB, în 26 mai, sub bagheta lui Bogdan Vodă. Dacă în privința ocazionalelor șchiopătări și neînchegări interpretative m-

am obișnuit să fiu dispus la indulgență, ele au devenit totuși mai îngrijorătoare din perspectiva repertoriului abordat, căci trebuie să recunosc că m-aș fi așteptat ca studenții instrumentiști ai celei dintâi instituții românești de învățământ muzical universitar să fie capabili a aborda cu plăcere și siguranță tehnică muzici mai curajoase, mai angrenate în prezent. Dar să fiu precis: nu numai studenții-interpreți, ci mai cu seamă profesorii lor sunt responsabili în ceea ce privește acordajul firesc, fără stridențe, cu inefabilul „spirit al timpului”. Din această perspectivă vreau să mă refer la primele două opusuri prezentate – *Preludiu și fugă pentru orchestră* de Christian Berger, și *Concert pentru vioară și orchestră* de Bogdan Vodă (în care o excelentă contribuție solistică a avut Simina Croitoru): în cazul ambelor putea fi apreciat certul meșteșug al scriiturii (modală și de o tot mai grandioasă polifonie în cazul primeia, inspirată melodic și mai ales rafinată timbral în cazul celei de-a doua), însă plăcerea de a le audia se simțea întrucâtva vinovată deoarece niciuna nu excela prin originalitate, ci ambele dovedeau o mult prea disciplinată apropiere de maniere moderniste consacrate. Pe de altă parte, lucrări precum arhaizanta *Glasurele Putnei* de Viorel Munteanu, sau palpitanta, quasi-stravinskiana *Suită pentru cor de copii, suflători și percuție* de Liviu Glodeanu (amândouă interpretate cu concursul unui grup coral bărbătesc și, respectiv, al unui cor de fete, coordonate de Ioan Golcea) au putut fi savurate cu mai mult

interes, căci de data aceasta era manifestă congruența dintre două personalități componistice bine-conturate și plăcerea interpretativă, chiar dacă încă împiedicată pe alocuri, a studenților.

„SIMN 2015” Cititorul n-are încotro și va trebui să mă ierte pentru faptul că notațiile mele se vor limita la același laconism neanalitic și în privința singurului concert de pe parcursul SIMN 2015 în cadrul căruia au fost expuse tocmai acel tip de prime audiții care ar avea în cea mai mare măsură nevoie de recenzare. Mă refer la concertul susținut în 27 mai, în Sala "George Enescu" a UNMB, de către un ansamblu intitulat tocmai astfel – "SIMN 2015" –, cu scopul de a face posibil în economia

festivalului un eveniment dedicat exclusiv tinerei generații de instrumentiști și creatori. S-au reunit astfel cinci dintre cei mai talentați tineri interpreți ai momentului – Ioana Turcu (flaut), Mihai Pintenaru (clarinet), Sorin Rotaru (percuție), Raluca Stratulat (vioară) și Andreea Țimiraș (violoncel) –, deja consacrați prin clarvăzătoarea lor generozitate de a se apleca asupra celor mai proaspete opusuri semnate de compozitori despre care, chiar dacă îi pomenesc, deloc curtenitor, „la grămadă”, țin să amintesc că reprezintă la ora actuală tinere profiluri creatoare dintre cele mai active și mai bine individualizate: Mihai Murariu, Adina Sibianu, Șerban Marcu, Sebastian Androne, Diana Simon, Alexandru Murariu, Cristian Bence-Muk.

Of(-ul cronicarului oficial)

Din solemnă-mi poziție de cronicar oficial al acestui festival, sunt nevoit să statuez inevitabila neputință a „scumpei mele mici personalități” de a palpa exhaustivitatea. Căci am îndrăznit într-adevăr să-mi propun de la bun început metodică deversare a unor lungimi aproape interminabile, fiind conștient că numai astfel un eveniment atât de important precum SIMN va căpăta mărturia scrisă care să-l onoreze printr-o echivalentă și cuvenită amploare. Dar mai ales am vrut să compensez prin tratură abundentă singularitatea poziției mele, dat fiind faptul că, în acest an, o reflectare programatică a SIMN în rândurile criticilor muzicali nu s-a întâmplat așa cum ar fi fost fără îndoială mult mai preferabil, relevant și, în definitiv, interesant, anume în așa fel, încât să depășească numărul unic și, bineînțeles, profund subiectiv al punctului meu de vedere. Iar cititorul trebuie să înțeleagă și să mă creadă că această problematică situațiune n-a fost deloc de natură să îmi confere cine știe ce vanitoase satisfacții, ci m-a făcut dintr-odată în mod acut conștient despre contrastul dintre vârsta mea încă studențească și pericolul de a fi perceput ca un ambițios dornic să resusciteze acea anacronică figură a „Criticului” hegemon care își permite să se pronunțe suveran și exhaustiv, să facă și să desfacă

toate cele ca seniorul feudal în fieful său. De aceea, trebuie avut în vedere că realmente m-am simțit împovărat de o angoasantă responsabilitate precum Atlas de bolta cerească; cu fiecare concert la care participam, clipă de clipă eram muncit de emoția celui care se știe, în principiu, singur, fragil pahar nevoit să îmbrățișeze ploii întregi de impresii a căror amintire se cerea apoi cazată în acest veșnic purgatoriu al paginii. Constatam, la răstimpuri, cu certă înfiorare, că dacă eu nu voi scrie, SIMN 2015 nu prea va exista dincolo de comunicate de presă sau survoluri nemeritate de succinte. Aproape că mă vedeam deja la fel de străvechi și de cuprinzător precum acel Bătrân de pe Muntele Călător care, în economia *Poveștii fără sfârșit* a lui Michael Ende, păstra într-o carte memoria întregului tărâm Fantăzia, scriind totul pe măsură ce se întâmplă, constatând cum totul se întâmplă pe măsură ce condeiul său consemnează. Aproape că, simțindu-mi și eu, sub gluga rasei de călugăr, ochii tot mai adânc îngropați în văgăunele întunecate ale orbitelor, încât nici nu se mai vedeau și nici nu-și mai puteau ridica privirile din carte, aproape că îmi vine și mie să proclam la fel de sibilinic: „În cronica mea se păstrează/ Tot ce e viață și creează;/ Iar tot ce cândva a trăit/ E-acum cuvânt mort, neclintit.”

Iar în vremuri în care ni se aduce tuturor aminte, cu o atât de fatalistă obstinație, că toate marile teme de dezbatere (istoria, politica, mai cu seamă biata artă) și-au epuizat complet substanța, că subiectul a „murit” și, odată cu el, tot ceea ce ar fi putut face trimitere la vreun consens stilistic în măsură să ordoneze contribuțiile personale unice; pe fondul unui suveran *anything goes* care, mai mult sau mai puțin postmodern, își exercită tacita dictatură prin faptul că numai profitabilitatea, competitivitatea și eficiența își pot găsi în dânsul un spațiu de propagare nestingherită; în contextul unui ambient social și cultural lipsit de gravitație, în cadrul căruia niciun alt criteriu de evaluare a operei de artă nu-și mai poate face auzit glasul în afara succesului de public/vânzări/vizualizări/like-uri; în timpuri în care divertismentul își răspândește in-

Festivalul Internațional „MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC”

Ediția a 11-a, București, România, 16-22 noiembrie 2015

Ediție dedicată aniversării a 95 de ani de la înființarea UCMR

CONCERTE ÎN CAPITALĂ

LUNI, 16: Aula Palatului Cantacuzino, ora 17.00 – LIEDURI – Bianca și Remus Manoleanu; Universitatea Națională de Muzică (UNMB), Sala „George Enescu”, ora 19.30 – Ans. de percuție GAME

MARȚI, 17: Aula Palatului Cantacuzino, ora 17.00 – Cvartetul GAUDEAMUS; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.00 – Ans. TRAIECT

MIERCURI, 18: Aula Palatului Cantacuzino, ora 16.30 – Trio MOZAIK, recital de vioară: Diana Moș; Aula Palatului Cantacuzino, ora 18.00 – Ans. SONOMANIA; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 20.00 – Ans. devotioModerna

JOI, 19: UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Recital cameral: Claudia Codreanu, Diana Vodă-Nuțeanu, Monica Scurtu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.30 – Ans. ARCHAEUS

vazia până și asupra citadelor celor mai rafinate, iar despre muzică se manifestă satisfacție mai ales în măsura în care are dumneaei bunul-simț de a rămâne la nivelul unei coloane sonore nu foarte disturbante; în toate aceste haotice condiții, alergice la axiologie și aflate sub zodia decadentă a facillului, devine tot mai evident că creatorilor de artă care se încapățânează să-și mențină integritatea și autonomia spirituală nu le-a mai rămas altă soluție de supraviețuire decât să își conștientizeze, cu demnă luciditate, statutul de involuntari emuli ai lui Don Quichote, să rămână neobosiți în lupta lor de gherilă, în dorința lor de a crede în ceva și de a obliga cultura actuală, împotriva oricăror rezistențe sau indiferențe, să accepte acel ceva. Desigur, pronunț aici un proiect, aparent impracticabil, de veritabilă resuscitare a spiritului categoric și excesiv care fusese cândva fala avangardei. Însă consider că, în fața dominației tot mai ineluctabile pe care imperativul profitului o exercită până și asupra creației artistice, adică tocmai asupra acelei sfere de activitate care, în motivațiile și dezideratele ei, ar trebui să n-aibă nimic de-a face cu managementul unei societăți pe acțiuni, doar acel spirit optimist și încrezător în sine pe care l-au etalat avangardele mai poate constitui un răspuns viabil și suficient de puternic, dat pe măsura nonșalanței expansioniste manifestate actualmente de principiul competitivității economice.

Pe de altă parte, trebuie recunoscut faptul că, în pofida tuturor degradărilor și a dezamăgirilor veacului, o mai fertilă proliferare a mijloacelor de exprimare, o mai globală și nestingherită circulație a vocabularelor muzicale, o mai dezinhibată deschidere a viziunii istorice nu s-a mai pomenit, la o asemenea amploare, în nicio altă epocă. Niciodată creatorul nu a fost într-atât de liber să-și caute, după propriile putințe și preferințe, poteca autenticității proprii, să creeze fără nicio presiune a vreunui comandament stilistic general, să foreze în acea adâncime numai de el știută, anume în profilul stilistic individual care nu e altceva decât fizionomia propriului spirit, nece-

sara libertate de a fi în acord cu sine însuși. Niciodată exigențele critice și receptoare cu care e întâmpinat orice creator nu s-au limitat într-un mod atât de decisiv la această singură cerință: „Dacă ai ceva de spus; dacă simți că nu îți mai poți continua trăirea fără să încerci spunerea acelui ceva; atunci fără îndoială că, oricât de întortocheat va trebui să-ți fie și ție cutreierul de ucenic printre tendințe, influențe, cărări și deprinderi ale meșteșugului, vei reuși până la urmă să-ți găsești vocea și să spui cu convingere; căci opera ta de artă va fi izvorât din necesitate; iar noi te vom asculta”.

În planul compoziției muzicale, această nemaipomenită libertate stilistică a survenit după ce au fost abandonate orice sofisticării intelectualiste ale avangardei moderniste, după ce, în Est, realitățile socio-culturale s-au schimbat profund, iar revenirea la cantabilitate, la dorința de persuasiune și comuniune cu publicul (adică la ceea ce mai înainte, în numele progresului artistic, fusese anatemitat) s-a petrecut fără niciun complex de vinovăție, ba chiar cu firească bucurie. După cum își amintește Livia Teodorescu-Ciocănea (http://www.stefan.niculescu.cbi.ro/livia_teo_dorescu.htm), chiar Ștefan Niculescu surprindea, cu specifica-i acuitate, într-una dintre ultimele lui intervenții publice, această unanimă postulare a libertății creatoare: „Domnilor, s-a terminat. La momentul actual, fiecare compozitor se exprimă liber, fără constrângeri stilistice sau complexe. Până acum, îți era rușine să te prezinți, de exemplu în Germania, cu o muzică de factură melodică. Acum lumea a revenit la melodie și la orice tip de muzică, cu condiția să fie bine scrisă”.

Însă tocmai în astfel de permissive condiții, tocmai când consensul avangardei s-a „pulverizat în individual” (vorba tot a lui Niculescu), iar unul nou nu promite să prindă contur, tocmai acum are cele mai mare șanse de ivire acel pericol care s-a putut și se va mai putea întâmpla oriunde și oricând: înlocuirea ideii creatoare cu artificul. Căci la adăpostul lui *anything goes* pot prinde glas și cei nechemati, și cei ce, în principiu, sunt bine intențio-

VINERI, 20: UNMB, Sala „George Enescu”, ora 16.30 – Medalion Pierre Boulez – 90; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 18.30 – Recital cameral: Mădălina Dănilă - pian

SÂMBĂTĂ, 21: Aula Palatului Cantacuzino, ora 11.00 - recital de vioară: Marianna Oczkowska (Polonia); Opera Comică Pentru Copii, ora 17.00 - Opera MÜNCHHAUSEN - STĂPÂNUL MINCIUNILOR de Dan Dediu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Ans. AD-HOC; Aula Palatului Cantacuzino, ora 19.00 – Ans. PLATYPUS (Austria)

DUMINICĂ, 22: UNMB, Studioul de Operă și Multimedia, ora 11.00 - TRIO CONTRASTE; LANSARE DE PARTITURĂ/ CARTE/ CD Partituri semnate de Maia Ciobanu și George Balint, Cărți semnate de George Balint și Theodor Grigoriu, CD - *Omagiu lui Enescu* de Theodor Grigoriu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Ans. MUD CAVALIERS (Polonia); UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.00 – Ans. PROFIL

CONCERTE ÎN ȚARĂ

JOI, 19: Filarmonica de Stat din Arad, Ora 19.00 - Concert simfonic

VINERI, 20: Filarmonica de Stat din Sibiu, Sala Thalia, ora 19.00 - Concert simfonic

nați, însă, fie din comoditate, fie de dragul de a impresiona și a-și asigura nemuritor succes, renunță la tainica și devoranta cale a autodefinirii, preferând în schimb să adopte una dintre acele două atitudini alterante care au făcut dintotdeauna ravagii printre creatorii de artă. Mă refer, pe de-o parte, la concesiile estetice, infamă procedură prin care lipsa de consistență și inspirație a operei muzicale se vrea camuflată fie de perindarea unor cât mai acaparatoare vâlvuri extramuzicale (proiecții video, joc actoricesc etc.), fie de încercarea unui *cross-over* stilistic care, de cele mai multe ori, aglomerând devălmaș diverse vestigii și date ale trecutului, nu pare să aibă o altă intenție mai nobilă decât să facă cu ochiul, să fie cât mai *catchy*.

Pe de altă parte, am impresia că mai ales în rândurile tinerilor compozitori continuă, ca întotdeauna, să se manifeste cu cea mai mare putere tentația de a căuta instalarea pripită în comoditatea reproductivă a unui pseudostil transformat în rețetă. Mai precis, am impresia că unii dintre ei, probabil din aceeași dorință de a se afilia și de a-și contura gradul de apartenență la un anumit grup social, sunt tentați să recurgă la limbajul și tehnicile prin care până nu demult avangarda își găsisse modalitățile proprii de exprimare, uitând însă că creațiile unor figuri precum Niculescu, Stroe, Vieru, Olah ș.a. dobândeau sens și chiar coerență sistemică nu numai datorită valorii lor strict muzicale, ci și din perspectiva unei semnificații sociale bine definite. De aceea pare uneori că dispozitivele și procedeele tehnice experimentate de generațiile anterioare își pierd din eficiența lor inițială în unele lucrări contemporane, căci mânuirea lor se

petrece în mod mecanic, fără o prealabilă trecere a lor prin sита compatibilității cu propria fizionomie spirituală, devenind astfel niște prefabricate tocite, devalorizate, mărturii nefericite ale transformării avangardei în manierism.

Dar să ne fie clar: muzică demnă de apreciere se scrie actualmente din belșug. Consider însă că, oricât de accidentale sau răzlețe s-ar dovedi în realitate pericolele constatate de mine mai sus, ele se cuvin totuși avute în vedere tocmai pentru că, în contextul unei libertăți totale care îngăduie din plin nivelarea criteriilor axiologice, proliferarea lor s-ar putea oricând petrece la dimensiuni monstruoase. Iar, dincolo de discuțiile de laborator, metoda cea mai potrivită de a tria, promova și stimula nu poate fi alta decât menținerea unei culturi critice vii. Căci, măcar cu ocazia unor evenimente precum SIMN, o capacitate colectivă de natură programatică a eforturilor critice nu îi poate fi creatorului decât de ajutor în permanentul lui efort de a înțelege în mod adecvat raportarea sa, dar și a evoluției materialelor sale muzicale la cerințele și contradicțiile realităților înconjurătoare. Ar fi ideală așadar comentarea calităților sau a deficiențelor vehiculate de cele mai noi creații artistice nicidecum în funcție de retribuția pe care acestea o produc în capital financiar și/sau simbolic; și nici în funcție de învechita idee a progresu-

lui/evoluției în artă, idee apărută la cumpăna dintre secolele XVIII-XIX, care și-a epuizat în mod evident limitele, deși pe baza ei au fost create și evaluate capodoperele muzicii savante. Succesul și aportul inovator trebuie luate în considerare ca ingrediente, iar nu ca criterii, astfel încât delimitarea unui eventual consens artistic ar putea fi problematizată în primul rând în funcție de gradul de relevanță pe care operele de artă reușesc să-l câștige în dinamica societății contemporane. Iar pentru a concretiza un astfel de pretențios demers, trebuie să rămânem în permanență conștienți că niciun fenomen cultural nu poate fi menținut activ în absența unui spațiu deschis al dezbatelor și discuțiilor declanșate din multiple puncte de vedere. În definitiv, dacă acest spațiu trăiește, atunci vitalitatea lui va reuși în cele din urmă să surmonteze și impedimentul major pe care indiferența generală îl pune în calea muzicii noi românești, anume lipsa promovării publicitare și a susținerii pe măsura avansatului nivel tehnic și valoric ce încă poate fi întâlnit în actuala școală românească de compoziție. Cultura critică nu trebuie să mai deplângă, într-un glas cu creatorii, faptul că creația românească e prea puțin stimulată din exterior; ci mai bine să își conștientizeze menirea de primă mijlocitoare, căci ea însăși poate stimula cu mai mult folos din interior, dacă se opintește să comunice date și opinii prin cât mai multe căi.

Îndrăznesc propunerea unor sfaturi, deoarece îmi permit să sper. Sper deci ca, pe viitor, când va mai veni vorba despre retrospective ale unor evenimente precum SIMN, să nu se mai repete această martirică situație a cronicarului

care, aidoma unui singuratic Pimen, acceptă să scrijească solemne hrisoave, având în permanență sfânta grijă a faptului că el de n-ar scri, nu s-ar mai povesti. Sper ca, altădată, să mă simt cu adevărat parte din acest spațiu vital al ecourilor critice pe care tot îl invoc. Până atunci însă, nu-mi mai rămâne acum decât să fiu solidar cu cititorul, adică să mă pomenesc și eu amuțit în fața acestui letopiseț deversat, iată, în ritmuri frazale atât de fluviale, atât de indiferente la spiritul homeopatic de care a ajuns să se lase locuit omul recent. Și, mai ales, nu-mi mai rămâne decât să consider că a-l cita pe Miron Costin, adică pe unul dintre acei fragezi patriarhi cu care eu, persoană cu greutate, apariție eminentă matură, am tot fost asociat de-a lungul SIMN 2015, nu poate fi decât pecetea cea mai potrivită:

„...Ce sosiră asupra noastră cumplite aceste vrămi de acmu, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gându slobod și fără valuri trebuiește. Iară noi prăvom cumplite vrămi și cumpănă mare pământului nostru și nouă. Deci primește în ceastă dată, atâta din truda noastră, cât să nu să uite lucrurile. ...căci scrisoarea ieste lucru vécinicu. Cându ocărăscu într-o zi pre cineva, ieste greu a răbda; dară în véci? Eu voi da seama de ale méle, câte scriu”.

Pagini de **Vlad VĂIDEAN**

Vlad Văidean

„Punți peste timp”

Recital Mioara și Viniciu Moroianu,
Sinaia, Vila „Luminiș”,
sâmbătă, 19 septembrie, 2015

Orice interpretare reprezintă în principiu, proiecția în timp a actului creației. Ea trimite direct ori indirect, nu doar către opera de artă ci și spre omul-autor, cu bucuriile și supărările sale, cu iubirile, cu vremurile sale, cu tot ceea ce-l înconjoară... Această senzație sporește și mai mult atunci când interpretarea se realizează nu într-un spațiu special creat (sala de concert, de exemplu) ci într-un spațiu non-convențional, un muzeu de pildă, într-o casă memorială, etc.

Atunci „vezi” mai bine decât oriunde altundeva, omul, îi cunoști familia și prietenii, îi înțelegi munca, gândurile și idealurile. Dar și mai mult, această senzație sporește când, un întreg program țese între autorii prezenți și cei absenți o canava, stabilește tainice legături, legături ce recompun o lume de mult apusă, o lume pe care

nu o vom mai cunoaște niciodată, o lume pentru care arta era mai degrabă plăcere decât competiție și era slujită cu ardoare, fără să te slujești de ea, ca să-l parafrăzăm pe marele Enescu. Acestea au fost gândurile și sentimentele, ca și principala impresie pe care am încercat-o după acest minunat recital trăit odată cu interpreții, dar și cu autorii lucrărilor, la Vila „Luminiș”, casa de suflet a lui Enescu, într-o frumoasă zi de început de toamnă.

Construcția însăși a programului este un argument în acest sens, izvor de stranii simetrii: prima parte, pian solo, Enescu – Silvestri, autorul lui Oedipe – dirijorul premierei românești, partea a doua, vioară – pian, Bogdan Moroianu – Irina Odăgescu-Țuțuianu, discipoli ai aceluiași maestru, compozitorul Alfred Mendelssohn, dar și colegi la Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor.

După cum spuneam, prima lucrare pentru pian solo a fost *Sonata a III-a în re major, op. 24 nr. 3*. Mai puțin cunoscută decât predecesoarea ei (*Sonata I în fa diez minor, op. 24 nr. 1*) și această lucrare stă sub semnul improvizăției, dar nu o improvizăție provenind dintr-un arhaic popular, ci dintr-un prezent citadin, salonul parizian atât de familiar lui Enescu și în care acesta se simțea atât de bine. Este o muzică luminoasă, caldă, pe

alocuri amabilă, bogată în sonoritățile subtile ale unor acorduri cu multe sunete de sorginte debussyană... Cunoscând toate acestea, Viniciu Moroianu nu se pierde nici în distorsiuni inutile ale timpului, nici în seducții sonore, „beții” ale sunetului, ba mai mult, profitând de rigorile formei de sonată, dă interpretării un plus de dinamism, de forță dramatică, particularitate ce-l individualizează și justifică epitetul de „vârf” al carierei sale pianistice. Printr-un tușeu moale și catifelat dar permanent controlat, interpretul realizează vapoase aluzii orchestrale, dovadă bizare polifonii aparente ca rezultat al unor diferențieri sonore ale unor arpegii de largă respirație.

A doua lucrare pe care a interpretat-o Viniciu Moroianu este *Suita op. 3 nr. 1 „Copii la joacă”* de Silvestri. Scrisă în 1931, lucrarea reprezintă o primă

încercare a compozitorului de găsire a unor mijloace personale de exprimare (melodii diatonice armonizate cromatic, bi-tonalism), mijloace ce-l apropie de Prokofiev, un Prokofiev ce-i drept mai complicat, mai încărcat. De altfel, vagi ecouri din „Viziuni fugitive” răzbat la tot pasul în suită. În pofida titlului, scriitura suitei este dificilă, ceea ce

face să „uiți” ceea ce cântă, capcană pe care pianistul o evită cu măiestrie printr-o subțiere a sonorității, printr-o „sticloșenie” de sorginte punctualistă și mecanicistă a atacului.

Dacă în prima parte pianul era singur, în a II-a parte el acompaniază vioara, întregul rezultând din contopirea realităților sonore, dar și a trăsăturilor temperamentale ale celor doi interpreți. Bucuria de a cânta, de a face muzică împreună, înțelegerea unuia sau altuia, par suficiente pentru un melanj fericit. Aceste lucruri capătă semnificații subtile atunci când partenerii fac parte din aceeași familie, părinți și copii, frați sau soți. O anumită dragălașenie, rezultatul unei iubiri de înaltă esență, aureolează actul interpretativ. Este și cazul nostru, unde armonia execuției nu este doar rezultatul numitorului comun al personalității muzicienilor, ci și a unei vieți de zi cu zi, împreună. Și totuși...

Prima lucrare cântată împreună de soții Moroianu este *Sonata pentru vioară și pian op. 9* de Bogdan Moroianu. Unchi al lui Viniciu, Bogdan Moroianu a fost nu numai compozitor și muzicolog, ci și un reputat medic, profesor la Facultatea de Medicină din București. Mare admirator a lui C. Franck (de altfel ecouri din canonul ultimei părți al celebrei Sonate în la

major se regăsesc și aici), autorul propune o lucrare solidă de sorginte post-romantică, în care gustul pentru limpezimea construcției și economia mijloacelor folosite sunt tot atâtea trăsături definitorii. Intuind acest lucru, pianistul nu se lasă vrăjit de vioara solistă, conducând-o din umbră într-un echilibru perfect al sonorităților, fără a știrbi în vreun fel din strălucirea acesteia.

Cu totul altfel stau lucrurile în piesa următoare unde, copleșit de farmecul vioarei, pianul „uită” rolul său de catalizator al întregului, lăsând-o pe aceasta să savureze libertățile pe care partitura i le oferă. Și are ce savura... Scrisă în tinerețe la nici 27 de ani, *Sonata pentru vioară și pian* de Irina Odăgescu-Țuțuianu, face proba unei maturități ieșită din comun. Modernă, atât sub aspectul formei (sunt doar 2 părți în loc de 3 sau 4 cum se obișnuiește), cât și a mijloacelor folosite (o anume

edulcolare tematică, o anume insinuare a acțiunilor dezvoltatorii, la granița între poem și sonată), lucrarea cultivă o melodicitate extrem de rafinată (autoarea fiind unul dintre cei mai străluciți melodiști români) mai ales la nivelul figurației. Tocmai în intonarea acestei figurații, ca o idee infinită de tip wagnerian, stă marea merit al violonistei care printr-o intersecție a parlando-rubato-ului cu giusto, printr-o dozare extrem de mobilă a sunetului, printr-o trăsătură insinuantă de arcuș pune în evidență melodia de esență modală a acestei lucrări, pe cât de vitală pe atât de lirică.

Acest splendid recital de sfârșit de vară a împletit armonios, ca într-un buchet al unui vin vechi, noblețea trecutului atât de perfect, cu tăria și aroma prezentului, semănând multă bucurie în sufletele auditorilor.

Andrei TĂNĂSESCU

Operă la Oradea

În luna octombrie s-a derulat la Oradea un proiect care își propune să aducă opera mai aproape de publicul orădean, văduvit de prezența unei instituții lirico-teatrale. Asociația Culturală OperAcademy, coordonată de tenorul Stelian Gheorghe, a organizat un dublu eveniment: un concert de pagini din opere și o reprezentație mozartiană, Flautul fermecat, derulate în frumoasa clădire a Teatrului Regina Maria, clădită în anii 1899-1900 de celebrii arhitecți Fellner & Helmer, aceiași care au semnat proiectele teatrelor din Cluj, Iași, Timișoara, Cernăuți etc.

Asociația a colaborat la acest proiect cu Facultatea de Muzică din Oradea, cu Filarmonica și cu Corul ProArt Academy, reușind să identifice și un grup de soliști români și străini deocamdată necunoscuți publicului nostru dar de certă perspectivă.

Am urmărit prima reprezentație din cele două programate pentru 23 și 25 octombrie, opera Flautul fermecat atrăgând un public foarte numeros. Se poate spune categoric că spectacolul a plăcut, deși a fost inegal în laturile sale. Cel mai bun compartiment a fost cel solistic, unde interpreți tineri din România, Rusia, Franța, Polonia, Uzbekistan și Franța au făcut echipă și au reușit să lase o bună impresie. Au dominat prin talent, expresivitate și pregătire interpretii rolurilor Tamino (orădeanul Robert Bede) - o

frumoasă surpriză, posesor al unei plăcute și frumos conduse voci de tenor, amintind de Valentin Teodorian - Papageno (polonezul Jacek Batarowski), dezinvolt și energic, intens preocupat de latura scenică a evoluției sale și Pamina (frânzuoaica Elise Efremov),

orchestrare susținute în perimetrul orădean încă din secolul XVIII.

Dirijorul oaspete Julian Smith, sosit din Țara Galilor, s-a străduit să coordoneze eficient relația fosă-scenă, reușind o parcurgere corectă și precisă a partiturii. Prea puțin a izbutit să arate regizorul francez

Foto: Mihal Cosma

soprană cu o voce lirică și o ținută scenică frumoasă.

Și corul (mai ales cel de bărbați) a lăsat o impresie bună, ținând cont și de faptul că nu este o formație profesionistă, cu o activitate cotidiană.

Din păcate Orchestra Filarmonicii din Oradea a dezamăgit, suflătorii de alamă evoluând cu câteva flagrante greșeli individuale, evoluția ei conducând spre o impresie generală proastă, la care nu m-aș fi așteptat, fiind prima mea întâlnire cu acest ansamblu, moștenitor spiritual al unei activități

Carmelo Agnello, care nu a fost ajutat prea mult de decorurile modeste semnate de Vioara Bara, care s-a remarcat în privința câtorva dintre costume.

Inițiativa organizării unor evenimente de operă într-un oraș care nu are altminteri șansa întâlnirii cu această direcție repertorială este lăudabilă și se cere continuată, mai ales că răspunsul publicului a fost cel așteptat, și mai ales că există o largă susținere și financiară și de imagine, atât din partea autorităților publice cât și din partea sectorului privat.

C. MIHAI

Eveniment muzical european la Baia Mare

Lumea corală românească, după 1990, a continuat să fie tot mai săracă: situație tristă pentru o țară recunoscută pentru frumoase tradiții corale și pentru performanțe deosebite în plan interpretativ: vârful aisbergului s-a chemat Madrigal-ul lui Marin Constantin, dar alături de acest cor fanion amintim Carmen-ul lui Kiriac și Chirescu, Cappella Transilvanica lui Dorin Pop, Preludiul lui Voicu Enăchescu, Antifonia lui Constantin Rîpă, Corul Academic Radio al lui Aurel Grigoraș, Corul Operei bucureștene al lui Stelian Olaru, Corul liceului Ion Vidu al Mariei Gyuris și încă multe altele. Baza corală (cea a amatorilor) a mers în regres abrupt (din motive financiare – în primul

rând), apoi și unele formații profesionale s-au clătinat serios.

Tabloul actual este o idee mai luminos decât cel al anilor '90 dar este foarte departe de ce se întâmpla cu câteva decenii în urmă. Mult hulita "Cântarea României", exceptând inevitabilele pastile de "chină ideologică", permitea multor formații și dirijori inventivi (așa-i românul, supraviețuitor prin vocație!) să infiltreze repertoriu valoros și să țină în viață (a se citi în activitate!) numeroase coruri. Este trist să ajungem să regretăm (într-un fel) "Cântarea României" dar o asemenea idee, depolitizată firește, ar trebui avută serios în vedere și reconstruită pe baze strict profesionale și valorice.

Până atunci, pâlpâiri, mici izbucniri temporare și unele eforturi de coagulare a vieții corale autohtone făcute de ANCR (Asociația Națională Corală din România) care, sub președinția meritorie a lui Voicu Enăchescu face eforturi lăudabile însoțite de rezultate concrete pozitive (vezi stagiunea corală permanentă "Paul Constantinescu").

În acest context relativ cenușiu, a apărut și s-a dezvoltat o fericită oază muzicală la Baia-Mare numită Festivalul Concurs Coral Internațional "Liviu Borlan". S-au mai făcut asemenea încercări în țară; nu au prea ținut (în timp) sau nu au avut o adevărată ținută internațională cu standarde europene.

Ei bine, la Baia Mare am descoperit cu uimire și bucurie că se poate și altfel!

Un om cu o capacitate organizatoare fabuloasă,

iubitor (și practicant) al artei corale, inginerul geolog Alexandru Nicolici (apelat scurt, Sașa, de toată lumea), a stat în spatele inițiativei creării acestei competiții muzicale care poartă numele băimăreanului Liviu Borlan, o promisiune componistică românească neimplinită decât parțial datorită unei tragice dispariții premature.

Mi s-a spus că primele 4 ediții au fost într-un permanent crescendo. Ce pot să spun eu, ajuns acolo în calitate de înlocuitor în ultimul moment al președintelui juriului, Voicu Enăchescu (din tragice motive familiale), este că am găsit "montat" totul la un adevărat nivel european: preselecția corurilor (pe bază de imprimări trimise) – 10 la număr (unul forfetând din motive întemeiate – deci 9) și un juriu internațional format din 4 specialiști din străinătate (Italia, Polonia, Belarus și Republica Moldova) și 3 specialiști români plus președintele (subsemnatul) care nu are dreptul să voteze, conform regulamentului – aspect care m-a surprins și mirat dar pe care l-am acceptat așa cum era! Notațiile s-au făcut pe baza unor medii ponderate, membrii juriului necolaborând între ei. Calculatorul a preluat punctajele membrilor juriului și a aplicat procentajele, rezultatele surprinzând prin exactitatea aprecierilor și corectitudinea clasamentului. S-au cuantificat cu exigență parametrii principali: acuratețea intonației, calitatea repertoriului, a interpretării (inclusiv executarea pieselor în limba de origine etc.). Aș îndrăzni să spun – un adevărat regal de profesionalism și bună credință a juriului care a condus către un clasament (consider eu) corect.

Premiul II: Corala "Ivan Spassov"

Pe primul loc s-a situat corul leton „Atzele” din Alūksne condus de un muzician sobru, solid sub raport profesional, Jānis Baltiōš.

Fără a beneficia de o calitate vocală specială, corul a impresionat prin interpretările stilistice corespunzătoare ale pieselor abordate, prin echilibru, prin deschiderea și față de partituri cu o tentă corală nouă (aspect aproape complet neglijat de coralele autohtone).

Într-o notă oarecum asemănătoare s-a situat și corala bulgărească "Ivan Spassov" din Plovdiv. Mai ales lucrarea mentorului spiritual (Ivan Spassov) a fost impresionantă atât prin calitatea muzicală excepțională cât și prin siguranța cu care au fost surmontate dificultățile mari de intonație (dirijoare – Gergana Lyutskanova).

În ciuda calității vocale de excepție, corul bărbătesc „Armonia” din Constanța (condus foarte bine de Ion-Iulian Dumitru) a păcătuit printr-un repertoriu discutabil. În afara unei superbe piese de Anton Bruckner – Trosterin Musik și a piesei obligatorii de Liviu Borlan, a făcut două alegeri modeste: o piesă de Ion Popescu Runcu dar mai ales o piesă de o platitudine evidentă și o lipsă totală de invenție armonică (pe care nu au putut-o salva melodiile populare valoroase folosite) semnată Nireșteanu.

Trofeul Liviu Borlan, atribuit pentru cea mai bună interpretare a unei piese de Liviu Borlan, a fost cucerit de corala „Nașterea Domnului” din Arad, un cor cu o dirigoare de bună calitate muzicală (Magdalena Lödi) și cu posibilități vocale chiar foarte bune (din păcate demonstrate mai mult în concertul laureaților decât în concursul propriu-zis).

Și celalalte formații au obținut premii, cele speciale, ale unor generoși sponsori locali: corala bărbătească „Dignus est” Vaslui (dirijor Adrian Buimac) – un cor cu frumoase perspective atât vocale cât și interpretative, „Corul feminin de Tineret” din Skopje, Macedonia (dirijor Sasho Tatarchevski) cu sonorități tonice și bine șlefuite, Corul „Josif Marinkovic” din Zrenjanin, Serbia (dirigoare Zorica Kozlovački), cu sonorități bune și cu mișcări scenice inspirate, Corul „Cantabile” din Panciu (dirijor Andrei-Igor Manovici) cu intonații corecte dar crispat, inhibat și corul „Leon Băncilă” din Fălticeni (dirigoare Angela Ecaterina Focșa), formație meritorie pentru eforturile (parțial materializate) de a prezenta un program în condiții onorabile. Decernarea premiilor s-a făcut într-un cadru adecvat, fiecare formație susținând un microprogram (2 sau 3 piese, în funcție de premiul obținut), rezultatul fiind un excelent concert coral (cu multe piese diferite față de cele cântate în con-

În ideea de a comunica cu dirijorii și coriștii, directorul artistic al concursului, dl. Andrea Angelini (Italia), reprezentând forul mondial coral IFCM, a inițiat interesante workshopuri conduse de Inessa Bodyako (Belarus), Marcin Tomczak (Polonia), Emilia Moraru (Republica Moldova) și domnia sa. Cred că ar fi fost binevenită și o baghetă românească (în juriu se aflau și Ionică Pop - Cluj, Grigore Cudalbu - București, Bogdan Cojocariu - Iași).

Nu cred că exagerez dacă spun că organizarea a fost perfectă: în plus comunicarea în juriu și cu participanții s-a făcut, potrivit unui statut internațional deja acceptat, în engleză, care a necesitat rareori traducere. Poate părea un amănunt dar nu este: este o modalitate de a ne scoate dintr-un provincialism autohton care bălțește de cam multă vreme.

Nu aș încheia înainte de a menționa faptul că s-a reamintit și ideea (lansată anul trecut de excelentul dirijor de cor băimărean, Ion Săcăleanu și de compozitorul și di-

Premiul III: Corul „Armonia”

Trofeul Liviu Borlan: Corul „Nașterea Domnului”

curs). Am regretat faptul că în acest moment final nu a apărut decât cu o singură piesă corul „Armonia” din Baia Mare (foarte bună formație, bine condusă de dirigoarea Mihaela Bob Zăiceanu), Asociația „Prietenii Armoniei” (președinte Mariana Macarie) fiind organizatorul evenimentului. Ne-am fi dorit cu toții să-i fi ascultat într-un mic program pe cei care au făcut posibil acest miracol autohton de dimensiuni europene reale.

Privit în ansamblu cred că a fost un moment muzical de bună calitate, cu coruri situate la un standard corespunzător.

rijorul bucureștean Grigore Cudalbu) de a înființa și o secție de creație corală a acestui concurs. Mi s-a părut o excelentă idee care ar putea aduce către zona componistică corală tineri care acum nici nu prea știu ce-i acela un cor, darmită să mai și scrie pentru el! Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România ar fi capabilă să ofere sprijin profesional unui asemenea demers care s-ar putea realiza fără mari eforturi financiare suplimentare.

Calitatea de compozitor avută de Liviu Borlan credem că ar justifica din plin acest demers, binevenit și în contextul unei lipse acuzate de repertoriu coral nou în muzica românească.

Cum era de așteptat, inimoșii organizatori băimăreni s-au arătat deschiși ideii și este posibil ca ediția a VI-a să includă, pe lângă concursul de interpretare corală și pe cel de compoziție în domeniul coral.

Le mulțumim oamenilor de cultură băimăreni (mulți la număr) pentru eforturile extraordinare făcute; îi mulțumim d-lui inginer Alexandru Nicolici, sufletul manifestării pentru impecabila lecție de muzică oferită prin această a V-a ediție. O așteptăm cu nerăbdare pe a VI-a.

Dan BUCIU

Tânărul octogenar Marius Popp

Într-adevăr, dacă ținem cont de longevivii contemporani **Paul Urmuzescu** – 87 de ani, **Viorel Cosma** – 92 de ani, **Camelia Dăscălescu** – 94 de ani, titlul acestor rânduri devine legitim, nu mai pare doar o figură de stil...

Generația de aur a jazz-ului autohton a fost înnobilită de nume precum **Jancy Körössy**, **Richard Oschanitzky**, **Johnny Răducanu**, **Dan Mândrilă**, **Eugen Gondi**, **Ștefan Berindei**, **Aura Urziceanu** și desigur, **Marius Popp**. Cu excepția ultimului „monstru sacru” înaintea numit, toți ceilalți fie au emigrat în alte țări, fie au părăsit această lume. Neîndoielnic, „arhitectul - pianist devenit pianistul - arhitect apoi muzician pur și simplu” cum inspirat îl caracteriza ilustrul muzician **Richard Oschanitzky** pe **Marius Popp**, reprezintă unul dintre stâlpii cheii de boltă a jazz-ului românesc, continuând să activeze fervent.

Venit pe lume la 21 septembrie 1935, în străvechiul burg transilvan al Sibiului, **Marius Popp** se înscria 39 de primăveri mai târziu între membrii fondatori ai Festivalului sibian de jazz inițiat în 1974 de regretatul **Nicolae Ionescu**. În adolescență, deși iubitor de muzică, talentul la desen ca și cunoștințele în domeniul matematicilor i-au îndreptat lui **Marius Popp** pașii către nobila disciplină, deopotrivă științifică și creativ-artistică, a proiectării de construcții edilitare – arhitectura, pe care a studiat-o la Institutul de profil din București. Cum însuși artistul mărturisea, la instruirea/formarea sa ca muzician (autodidact) au contribuit vărul lui, ilustrul profesor universitar și compozitor **Alexandru Pașcanu** și neuitatul om de jazz **Mihai Berindei**. Pe la finele anilor '60 **Marius Popp** se afirma deja ca o speranță a interpretării românești de jazz, avându-i drept redevabili concurenți pe **Jancy Körössy**, **Richard Oschanitzky**, **Cristian Colan**, **Eugen Ciceu** iar drept coleg de generație pe **Radu Maltopol**. Colabora pe atunci cu instrumentiști deveniți la rândul lor „corifei” ai jazz-ului nostru – **Johnny Răducanu**, **Dan Mândrilă**, **Eugen Gondi** apoi cu mai tinerii saxofoniști **Peter Wertheimer** și (regretatul) **Ștefan Berindei**. După primele înregistrări la Radio și aparițiile pe micul ecran, pianistul a luat parte la cele trei ediții ale Festivalului Național de Jazz de la Ploiești (1969 - 1971). Activitatea multilaterală a muzicianului s-a manifestat preponderent și fructuos în țară, concretizată prin nenumărate evoluții în fața publicului ca mânuitor al claviaturii în alb și negru și lider al unor formații de componentă diversă, pe scene de club, concert, festival, ca productiv compozitor – membru plin al **Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România** – aranșor, profesor la Liceul de Muzică și Conservator.

Îmbinare benefică de simț constructiv ordonat de studiul științelor exacte, cu spiritul animat de inspirație, fantezie, înzestrare nativă pentru arta sunetelor, omul de muzică **Marius Popp** și-a concretizat menirea de pianist, creator de teme, aranșor, mentor al tinerelor talente, promotor neobosit al jazz-ului. Pe lângă albumele de jazz la care a colaborat ca sideman (albume avându-i drept protagoniști pe **Johnny Răducanu** – două discuri, **Aura Urzi-**

ceanu – patru discuri, **Dan Mândrilă**), cele mai multe dintre LP-urile și CD-urile sub nume propriu ale pianistului („Panoramic Jazz Rock” (1977), „Nodul gordian” (1983), „Acordul fin” (1988), „Marius Popp” (1993) în seria „Jazz Restitutio”, „Flașnetarium” (1995), „Essential” (2006), „Seminte prăjite” (2008), toate editate de casa Electrecord, „Marius Popp Live” (2012) și „Margine de lume” (2013, ambele realizări sub sigla casei Soft Records, plus reeditarea albumelor „Panoramic Jazz Rock” și „Nodul gordian”) precum și creațiile sale incluse în antologiile-compilații discografice UCMR „Antologia muzicii românești – Muzică de jazz” volumele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), culegerea de 15 teme proprii apărută mai demult sub sigla **Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor**, ca și mai recent tipărita colecție „34 de teme de jazz”, cuprind multe din compozițiile sale cu valoare de patrimoniu pentru jazz-ul autohton, creații ce înfruntă timpul, moda, uitarea, prin valoare și autenticitate a inspirației. Menționarea numelui lui **Marius Popp** în volumul „Eurojazz Personalities” (1975), aplauzele cumulate în țară, dar și peste hotare pe zeci de scene festivaliere (pre-

cum cele de jazz de la Ljubljana, Varșovia, Praga, San Sebastian, Debrecen, Nagykanissa, Mannheim, Göttingen, Paris, Russe, Tel Aviv, Festivalul de Teatru de la Sao Paolo ori „Romania Jazz Meeting” de la Frankfurt), calitatea de consultant artistic pentru seria discografică „Jazz Restitutio”, organizarea unor reușite concerte de jazz sub egida Uniunii de creație a muzicienilor, prezențele în ipostază de comentator invitat al emisiunilor de jazz de la Televiziunea Română, apariția sub autograful său a valorosului manual

„Armonia aplicativă în improvizația de jazz, pop, rock”, activitatea de lector la „Appenzeller Jazz Days” din Elveția, precum și premiile de creație atribuite de **Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor**, de **UNITER**, de revista „Actualitatea Muzicală” pentru muzică de jazz, de film, de scenă vin să consacre rezultatele prolifricei activități interpretative și de creație. Ca dascăl, posedă atu-ul de întemeietor și conducător al unicului **Curs de improvizație în jazz și muzică ușoară** din țară, organizat la **Școala Populară de Artă** în capitală, precum și meritul de a fi semnatarul prețiosului tratat „Armonia aplicativă în jazz, pop, rock”. Fie-ne permis să cităm pasionatele cuvinte închinade de muzician atotputerniciei în jazz a armoniei: „...la început a fost ritmul ca pulsație primordială, apoi a fost melodia ca o nevoie de exprimare a ceva, a unei stări interioare, apoi a apărut armonia ca o necesitate intelectuală. Iar eu i-am spus că pe mine armonia mă răscolește, îmi dă fiori. Pe mine armonia nu mă costă intelectual, pe mine mă tulbură visceral, pe mine mă răscolește interior, nu are de-a face cu intelectul.” Maestrului **Marius Popp** i s-a conferit de către juriul „Galei Premiilor de Jazz pe 2003”, **Premiul de excelență** pentru întreaga activitate, iar în toamna anului 2005, muzicianul a fost sărbătorit la Festivalul Internațional de Jazz de la Brașov. A fost de asemenea invitat al Institutului Cultural Român din Viena.

Spirit mereu iscoditor, pianistul lider propune publicului, aproape de fiecare dată, formule instrumentale insolite, reunind interpreți din țară ori din străinătate, din generații diferite, coechipieri cu care concretizează noi compoziții și aranșamente.

La Mulți, Mulți Ani, **Marius!**

Florian LUNGU

Rock și societate: detonatorul muzical

În urmă cu mai bine de zece ani eram invitat să urmăresc o repetiție a formației rock Thunderstorm, într-o anexă a sălii Floreasca. De ce acolo? Fiindcă acolo îi putea „găzdui” celebra floretistă Ana Pascu, președinta Federației Române de Scrimă, mama lui Alex (chitară bas). Am difuzat înregistrări demo ale formației, am realizat interviuri, i-am popularizat cât s-a putut. Anii au trecut, Alex a devenit arhitect, a trecut prin spitale în urma unui accident auto, dar pasiunea muzicii i-a rămas intactă. Alături de alți companioni l-am regăsit în **Goodbye to Gravity**, o formație bucureșteană de metalcore, al cărei prim album a fost desemnat, în 2012, drept cel mai bun la secțiunea „metal”

(**Câteva precizări.** Națiile „latine”, precum România sau Italia, au rămas atașate rockului melodios, apropiat de sonoritățile pop, de aceea s-a numit pop-rock. Înspre nordul Europei este popular rockul evident mai dur, mai greu, numit „metallic”, de la „heavy metal”. Acesta are numeroase sub-ramuri – speed, thrash, black, doom – tot mai agreată fiind cea numită metalcore, o îmbinare dintre „metalul” actual și mai vechiul punk hardcore. Formațiile metalcore au devenit populare și în S.U.A., având chiar succes comercial – albume editate de formații precum Bullet for My Valentine, Avenged Sevenfold, Trivium, Atreyu, Underoath clasându-se pe locuri fruntașe în topul Billboard în urma vânzărilor remarcabile. Aici rockul metalic a ieșit demult din underground și formații precum Metallica, Slayer, Sepultura, Pantera rivalizează sau au întrecut în popularitate cele mai vechi grupuri tradiționale. Multe titlaturi de metalcore, ca All That Remains, Shadows Fall, As I Lay Dying, au evoluat deja și pe scenele noastre. La noi însă aceste sub-ramuri au încă o audiență redusă, dar mereu în creștere, cu spectatori fideli, care le susțin necondiționat. Formațiile genului, situate încă în underground, cântă mai mult prin cluburi, rareori pe scene mai mari – în deschiderea formațiilor străine de același tip venite la noi, dar sunt cerute și în turnee specializate peste hotare, unde publicul larg deja agreează metalul. La

noi, radiourile, televiziunile nu difuzează deloc rock, nici măcar pop-rock, darămite heavy metal. Revista noastră, în limita spațiului, a amintit eforturile acestor tinere formații precum Up To Eleven, Grimus, Aeon Blank, Amsterdams, 97 Richter, ș.a., care aduc prospețime peisajului muzical autohton și culturii alternative.)

După evoluții apreciate și peste hotare, în 2015 au semnat cu prestigioasa casă de discuri Universal Music România, sub egida căreia au editat un nou album, intitulat **“Mantras of War”** (Incantații de război), lansat concertistic pe 30 octombrie, concert la care am fost invitat. De ce într-un club insalubru, putem afla de la mama unui muzician-aspirant**. Mărturia mamei lui Vlad (12 ani) care studiază tobe de 8 ani de zile: “Comunitatea rock este formată din oameni culți, uniți și pasionați. Profesorii lui cântă prin cluburi de

genul Colectiv. De ce? Pentru că asta li se oferă. Pentru că nu au loc de maneliști și fete semi-îmbrăcate la TV sau în cluburile de fițe. Știm că nu va putea trăi din asta, dar avem încredere în ceea ce reprezintă rockul: libertate de exprimare, pasiune și o alternativă, în ziua de azi, la cocălărie”. Au fost învinuiți de satanism și de mesaje demonice, imediat după tragedia din clubul Colectiv, produsă de un spectacol pirotehnic, doar fiindcă era Halloween-ul, sărbătoare de origine celtică, dar cu influențe creștine, modernizate, un prilej de distracție și nu de celebrări păgâne. S-a mai zis, nu doar de habotnici oarecare, ci și de persoane publice binecunoscute, că titlul cântecului **“The Day We Die”** („Ziua în care murim”) și flăcările de pe coperta albumului ar fi „prevestit pedepsele divine”. Cunoscutul ziarist Cristian Unteanu scrie: “Sigur că v-a lovit valul impresionant de ură care curge acum pe rețelele so-

cială, sub anonimitatea pseudonimelor sau, dimpotrivă, deschis, asumat ca o victorie împotriva forțelor răului: mesajele înveninate ale tuturor habotnicilor și triștilor, cei niciodată tineri, nici măcar atunci când vârsta biologică le-ar fi permis asta; cei înfrânți de propria mediocritate și condamnați la o viață mizeră de funcționar înăcrit și dorind să se răzbune, de acolo din umbra cotlonului în care supraviețuiește în stare de larvă, împotriva tuturor care îndrăznesc să se bucare, să-și trăiască timpul superb al începutului de viață, anii de muzică ai adolescenței și tinereții". Dar, după cum bine scrie Maria Bumar: „Cântecul este un strigăt de rezistență a individualității ce nu se lasă învinsă de puterea de uniformizare a maselor, exercitată de societate. Versurile vorbesc despre o moarte spirituală a sinelui în momentul în care acesta va fi aplatizat și încadrat în tipare: „We're not numbers, we're free. We're so alive/ Cause the day we give in is the day we die" („Nu suntem numere, suntem liberi. Suntem vii / căci ziua în care vom ceda este ziua în care vom muri")". Câtă diferență față de textele inepte ale hit-urilor dance actuale, atotputernice la radio-urile și televiziunile noastre! Păcat că

Adi Rugină

multe formații au texte în engleză, în speranța că vor prinde concerte peste hotare și astfel publicului larg român îi scapă sensul versurilor. Problemele societății actuale sunt disecate în cântecele agresive ale formațiilor precum **Goodbye to Gravity**, iar cele zece melodii de pe "**Mantras of War**", cu atmosfera lor grea și versuri inteligente, merită ascultate.

Componenții nu mai sunt niște puștani, au trecut de 30 de ani, de aici subiectele mature ale textelor (exemplificate chiar de titlul albumul), vorbind de războiul interior, de conflicte morale. Concertul s-a terminat printr-o nenorocire, un incendiu amplificat de materialele folosite și de lipsa ieșilor, cu zeci de morți și sute de răniți. Fiind puțin obosit în seara de vineri, nu m-am dus și probabil astfel am scăpat cu viață. Doi participanți au reușit să mai intre de câteva ori și să mai salveze câțiva spectatori, dar și-au pierdut viața în final: **Adi Rugină** (38 de ani, sunetist și baterist al for-

mației „Bucium”) și **Claudiu Petre** (34 de ani), care au fost onorați de Președinție cu titlul de Erou Național. Au pierit mulți cunoscuți de-ai mei, muzicieni rock tineri aflați în sală sau oameni cu care mă întâlneam la concerte. **Vlad Țelea** și **Mihai Alexandru** – ambii chitariști ai formației – s-au stins din viață, iar ceilalți trei membri ai formației (**Andrei Găluț** – voce, câștigător “Megastar” 2008, **Alex Pascu** – bas, **Bogdan Lavinus** – tobe) se află în spital, în stare gravă, la ora când

scriu aceste rânduri. Să ne rugăm pentru sănătatea lor și a tuturor.

Tragedia a provocat o mare emoție, mai ales printre cei tineri, transformată în manifestații de stradă, provocând chiar demisia la vârf. Dintr-un comentariu pe internet extrag: „Tragedia de la Colectiv e doar scânteia nefastă care a ars vieți și a scos la iveală putreziciunea unui sistem profund inuman și axat pe un mecanism amplu: profit maxim, *pe propria răspundere*, individualism feroce (*pe cont propriu*), stat minimal. Corupția e doar un mic puzzle al acestui mecanism”.

Președintele Klaus Iohannis a publicat un mesaj pe Facebook după protestele din București, unde peste 25.000 de oameni au cerut demisia unor oameni politici. Protestarii s-au strâns inițial în Piața Universității, și au pornit într-un marș în cadrul căruia au mai trecut prin fața Guvernului, a Ministerului de Interne și a Palatului Parlamentului.

În cele din urmă s-a dat o OUG – există acum posibilitatea ca ISU să închidă cluburi care pun în pericol viața oamenilor, după ce face verificări. Verificarile pot fi făcute de inspectorii ISU însoțiți de jandarmi și aceștia pot închide clubul respectiv pentru 60 de zile. Pericolul, după cum arată mulți artiști, este să cădem în extrema cealaltă - să fie închise toate cluburile, singurele locuri în care se mai puteau afirma artiștii aflați la început de carieră.

P.S. În clipa în care termin articolul, guvernul demisionează. De la tragedia unui concert rock s-a declanșat criza??

Florin-Silviu URSULESCU

Familia Prunner. Trei generații la Ateneul Român

Motto: „În sfârșit, a apărut în secolul XX și un copil-minune care a ajuns dirijor de cor academic, după o promițătoare carieră de pianist. A trebuit să treacă un secol de muzicieni, o dinastie de artiști, cum ar spune istoricii, o pleiadă de instrumentiști, din care să răsară și un maestru de cor: Iosif Ion Prunner” - Viorel Cosma, critic muzical.

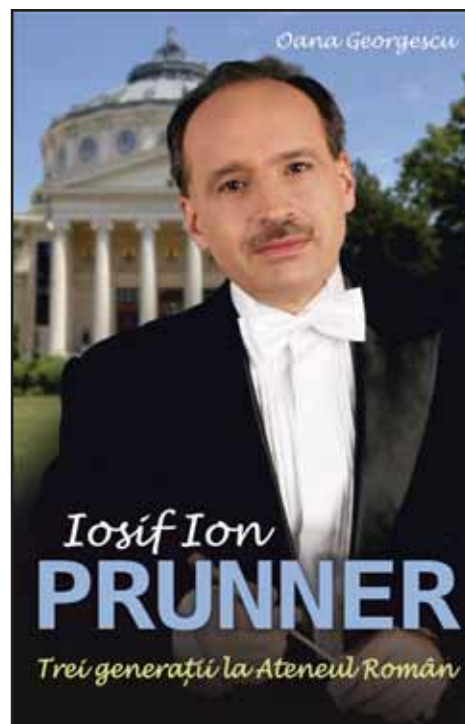
Rotonda Ateneului Român a găzduit un eveniment așteptat de melomani și nu numai: lansarea volumului „Iosif Ion Prunner. Trei generații la Ateneul Român” de Oana Georgescu (Editura Allfa). Acesta a fost precedat de Concertul Corului Filarmonicii „George Enescu” (dirijor Iosif Ion Prunner), soliști: Iulia Artmanov, Laura Chera, Lăcrămioara Cosmescu-Vasilu, Ionuț Popescu, Răzvan Georgescu. La pian s-a aflat Andrei Licareț, programul incluzând coruri din opere celebre de Richard Wagner (Corul solilor păcii din „Rienzi”, Corul din actul III și „Visul Elsei” din „Lohengrin”, Corul mateloților și Corul țesătoarelor din „Olandezul zburător”, Aria Elisabetei, Aria lui Wolfram, Corul cavalerilor și Corul oaspeților din „Tannhäuser”, Moartea Isoldei din „Tristan și Isolda”).

Ministrul Culturii, Ionuț Vulpescu, a transmis mesajul său de apreciere pentru acest proiect editorial de excepție și și-a exprimat admirația pentru familia de muzicieni Prunner, reprezentată acum de Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Filarmonicii „George Enescu”, dar și dirijorul Orchestrei Medicilor. Perso-

Mircea Penescu – cel care a semnat postfața acestei cărți (concert-maestru în Orchestra Medicilor București, Președinte al Fundației „Medicina și Muzica”). Au ținut să fie prezenți și interpreta Stela Enache, compozitorul Jolt Kereszely, dirijorul Voicu Enăchescu, fondatorul Corului de cameră „Preludiu” și președintele Asociației Naționale Corale din România, Octavian Andronic (director AmosNews), Ion Marin, directorul ziarului „Ultima Oră”, și Președintele Fundației „România 2000”, Octavian Ursulescu ș.a. După numai două zile, tot la Ateneul Român a avut loc o nouă sesiune de autografe înainte de concertul simfonic Ludwig van Beethoven (Uvertura „Prometeu”, Concertul pentru vioară și orchestra în Re major - solist Daniel Podlovski și Simfonia nr. 7 în La major), dirijor Hyun Jin Yun.

„Este un privilegiu și dovada unei bune întâlniri cu Dumnezeu să ai șansa de a te naște într-o familie în care tradiția muzicală să aibă o longevitate și consistență semnificative. Este cazul maestrului Iosif Ion Prunner, dirijorul Corului Academic al Filarmonicii <<George Enescu>>, muzician cu o prezență remarcabilă pe scenele de concert românești și europene” – a scris Andrei Dimitriu, Directorul Filarmonicii „George Enescu” în Cuvântul Înainte. Prunner este un nume unanim recunoscut în domeniul muzicii, purtat de trei generații de artiști care au adus recunoaștere și apreciere României. Povestea începe cu marele contrabasist Joseph Prunner, care în anul 1909 a părăsit Austria pentru România la rugămintea lui George Enescu, devenind primul contrabasist al Filarmonicii; continuă cu Iosif Prunner Jr., fiul său, un pianist strălucit care a fost timp de două decenii solistul Filarmonicii „George Enescu”.

Iosif Ion Prunner, fiul lui Iosif Prunner Jr., a dus mai departe această tradiție a excelenței, debutând pe scena Ateneului Român la numai 17 ani. În carte, Iosif Ion Prunner istorisește povestea familiei sale, o po-

nalități ale vieții cultural-artistice au fost prezente la această lansare de carte – eveniment. Alături de Iosif Ion Prunner, Oana Georgescu (autoarea cărții), Andrei Dimitriu (Directorul Filarmonicii „George Enescu”), Nicolae Licareț (Directorul Artistic) și Prof. Univ. Dr.

veste marcată de evenimentele istorice, de contextul politic al vremii și vremurilor, de decizii profesionale, dar și personale și – cel mai important – marcată de talentul excepțional al celor trei muzicieni Prunner. „Trei generații cărora Dumnezeu le-a împărțit talentul, iar ei au adăugat munca. Trei generații puse în slujba muzicii și mai ales în slujba Filarmonicii bucureștene... Ce poate fi mai frumos?” – nota maestrul Nicolae Licareț în prefața cărții.

Distins cu „Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler” (2003), dirijorul și pianistul Iosif Ion Prunner s-a născut pe 9 ianuarie 1956 la București, într-o familie de muzicieni (pe linia tatălui, Prunner) și cu vechi

O. Georgescu, Andrei Dimitriu, I. I. Prunner

tradiții culturale și istorice (pe linia mamei, Pârâienii, ctitori ai Mănăstirii Polovragi). Este fiul pianistului Iosif Prunner și al Ilenei Yvonne Prunner (fostă Pârâianu), regizoare și poetă. Familia de muzicieni cu trei generații de reprezentanți a sărbătorit, în anul 2009, 100 de ani de prezență în „templul muzicii”. A debutat ca pianist la vârsta de șase ani și a cântat pe scena Ateneului Român la paisprezece ani. A urmat Liceul de muzică „Dinu Lipatti” și Universitatea de Muzică din București. A studiat pianul și dirijatul cu Zoe Popescu, Ana Pitiș, Maria Fotino, Constantin Bugeanu și Sergiu Comissiona. După absolvire a fost angajat la Filarmonica „George Enescu”. În 1991 a înființat Fundația și Orchestra de cameră „Constantin Silvestri”, iar în 1996 a fost directorul Concursului internațional de dirijat cu același nume. În anul 1997, maestrul Cristian Mandeal i-a încredințat conducerea Corului Filarmonicii, fiind de asemenea solicitat să dirijeze concerte susținute de Orchestra simfonică și Orchestra de cameră ale Filarmonicii. Tot din 1997 conduce orchestra semiprofesionistă a medicilor din București, preluând o

tradiție a Filarmonicii „George Enescu”. În decembrie 2007 a fost invitat, alături de Orchestra Capitoles Toulouse, Corul Orfeu – San Sebastian să prezinte o producție cu „Recviemul” de Verdi la San Sebastian, Toulouse și Paris – Sala Pleyel. În România a colaborat cu principalele orchestre din țară, Orchestra Națională Radio și Orchestra de cameră Radio. A fost invitat să susțină spectacole la Opera Națională Română. A susținut concerte în importante centre muzicale din Europa și Asia și a luat parte la importante festivaluri în țară și străinătate. A colaborat cu personalități muzicale marcante, precum: Cristian Mandeal, Sergiu Comissiona, Lawrence Craig, Valentin Gheorghiu, Ludovic Spiess, Eugenia Moldoveanu, Michel Plasson, Krzysztof Penderecki, Ion Marin, Adrian Eröd, Neil Stuart, Tatiana Serjan, Dolora Zajick, Carlo Colombara etc. și cu orchestre de prestigiu, precum Orchestra Națională a Franței, Filarmonica din München, Filarmonica „Arturo Toscanini”, Orchestra Festivalului din Varșovia, Orchestra Philharmonia din Londra, Orchestra Națională a Cataluniei, Filarmonica din Ostrava, Orchestra Capitoles Toulouse. A fost felicitat de celebrul pianist și dirijor Daniel Barenboim, care și-a exprimat „admirația și afecțiunea” pentru dirijor și ansamblul condus de acesta, după colaborarea avută în cadrul Festivalului „George Enescu”.

Credem că este mai mult decât sugestivă dedicația maestrului Iosif Ion Prunner pe pagina de

autoarea între Nicolae și Andrei Licareț

gardă a acestei cărți: „Dedic această carte tuturor celor care au trădit întreaga viață pentru Muzică, cu pasiune, suflet și dăruire, dar despre care nu s-a vorbit niciodată” ... (Melania CREȚU, Foto: Sebastian Oros)

Aniversare superlativă

Ce-și poate dori mai mult un organizator de festival decât ca ediția cu numărul X să fie un triumf? Așa s-au petrecut lucrurile la Medgidia, la tradiționala manifestare internațională omagîindu-l pe Dan Spătaru, originar de pe aceste meleaguri, dar n-a fost o surpriză pentru oaspeții obișnuiți ai competiției, pentru că aici nimic nu e lăsat la voia întâmplării. Rigoa-

sunt mereu la înălțime. Organizat de Consiliul local Medgidia și de Asociația națională a Caselor de cultură ale sindicatelor din România (ANCCSR), este un proiect co-finanțat de Ministerul Culturii, care, iată, se implică în manifestări serioase atunci când este cazul. Iar partenerii media au fost și ei pe măsura importanței evenimentului: TV Neptun (a transmis în direct, așa cum face și de la celelalte două manifestări majore ale genului, "George Grigoriu" la Brăila și "Trofeul tineretii" la Amara), Radio România, publicațiile "Actualitatea Muzicală", "Ultima oră" și "Literatorul".

Ospitalitatea localnicilor este admirabilă, la loc de cinste fiind Poliția locală, trei dintre membrii juriului amuzându-se când au fost preluați de la gară de mașinile acesteia. Au fost și momente emoționante, de pildă depunerea de flori la bustul artistului din parcul central al municipiului, chiar în ziua sa de naștere, ca și evocarea regretatului Cornel Oprea, gazdă fără cusur la fiecare ediție pentru invitați la hotelurile sale.

Parada finaliștilor

© Adrian Dedu

rea organizării este proverbială, tânărul director de festival Daniel Gheorghe trecându-și cu brio masteratul sau chiar doctoratul în materie: bannere în tot orașul, panou imens în fața Casei de cultură a sindicatelor "Lucian Grigorescu", programe de sală mari și mici, spațiu special pentru fotografii în foyer-ul sălii (imaginile fiind pe loc gravate pe magneți de frigider!), scenografie inspirată (Virgil Popa), sunet și lumini de calitate (Media Rent – totuși volumul ar trebui redus, după cum ne spunea reputatul Jolt Kerestely, sala e mică și are acustică bună), 10 sponsori generoși, în frunte cu cel oficial, CRH Ciment România. Un rol decisiv îl joacă aici primarul Marian Iordache, care refuză orice imixtiune în treburile competiției, dând mână liberă directorului, dar care prin prestigiu și relații a edificat o competiție solidă, la care participă personalități (deputații Mihai Lupu și Puiu Hașotti, senatorul Nicu Moga), iar juriul, orchestra și invitații

Aminteam cândva de "Triunghiul de aur" al festivalurilor de muzică ușoară din țara noastră, cele-

Antonio Marino

© Adrian Dedu

alte două fiind la Brăila și la Amara. Datorită lor, dispariția, tristă ce-i drept, a manifestărilor de la Mamaia și Brașov ("Cerbul de aur") nu se face simțită, singurul regret fiind legat de faptul că TVR ocolește cu ob-

stinație aceste evenimente majore. Între ele nu există concurență, ci colaborare și schimb de experiență, dovadă că Daniel Gheorghe merge mereu la Brăila, iar la Medgidia au fost acum în sală, reprezentând cel mai mare festival în aer liber, cel de la Amara, primarul Victor Moraru și directoarea Larisa Mihai. Și le mai

dintre soliștii străini neavând partituri pe măsură; cu toate acestea, totul a decurs perfect pe scenă, secvențe de la repetiții și din culise fiind incluse în reușitul film semnat de Adrian Dedu, semnatar și al fotografiilor alăturate.

Ne-am bucura dacă sugestiile noastre repetate ar fi luate în considerare de organizatori, una din acestea referindu-se la juriul mult prea numeros, 11 persoane, când 7 specialiști ar fi absolut suficienți (la Amara sunt doar 5). Ne-am bucurat să vedem în loja juriului nume unanim respectate, cum ar fi Voicu Enăchescu (președinte), Jolt Kerestely, Stela Enache, Titus Andrei, Andreea Andrei, Adrian Romcescu și, firește, văduva artistului, Sida Spătaru, ei căutând să aleagă cel mai bun concurent dintre cei peste 20. O altă observație avea în vedere interzicerea interpretărilor unor piese etno sau așa-zis preluate din folclor (este totuși un festival de muzică ușoară tradițională!), ca și acceptarea la capitolul piese din

leagă ceva: cea mai valoroasă orchestră de acompaniament din țară, condusă de compozitorul Ionel Tudor, cu 3 membri ai UCMR în componență – o garanție a calității și a profesionalismului. Ceilalți eminente instrumentiști sunt Andrei Tudor (claviaturi), Eugen Tegu (chitară bas), Marian Georgescu, Daniel Bouroșu (chitare), Dan Ioniță (sax, percuție), studentul la UNMB Vlad Ștefan Tohănean (baterie), cubanezul Gilberto Torres Ortega Asen (percuție), un rol important jucându-l și colaboratorii apropiați, Marius Văduva, Octavian Chițu, Cosmin Manea, Liviu Elekeș. Acești muzicieni de top, unii evoluând în big-band-ul Radio, au orchestrat și mai ales au repetat cu răbdare, o parte dintre concurenți evoluând pentru prima dată cu acompaniament "live", iar unii

repertoriul lui Dan Spătaru (fiecare finalist având obligația ca una din melodii să fi fost lansată de solistul omagiat) a unor "cover"-uri – versiuni de șlagăre in-

M. Iordache înmânând premiul I Elizei Nirlu

Valeria Papiș

© Adrian Dedu

ternaționale. Spătaru a cântat foarte bine și piese străine, dar noi ne dorim ca la acest festival să vedem cum finaliștii de peste hotare abordează muzica ușoară ro-

mânească, nu "Drumurile noastre" sau "Ștregarul" (italienii aleg mereu acest din urmă titlu, păcălind regulamentul permisiv, pentru că astfel cântă 2 piese italienești!).

Spre deosebire de Brăila, la Medgidia până de curând interpreții autohtoni au făcut față cu brio celor străini (dar competiția n-a fost de la început internațională), câștigătorii de până acum fiind, în ordine, Lucia Dumitrescu, Iuliana Dumitrache, Alina Dincă, Alin Văduva, Alin Ignat, Marcela Scripcaru (e drept, basarabeancă la origine), Diana Antonică, doar în 2011 triumfând Aliona Munteanu-Moon (Republica Moldova), iar anul trecut italianul Amato Scarpellino (neelegant gestul său de a nu veni acum să susțină un micro-recital, așa cum se obișnuiește...), în 2009 festivalul neavând loc. Dar se pare că lipsa aceasta de curtoazie față de organizatori și de public este tipică italienilor, același lucru făcându-l la momentul respectiv, la Brăila, Antonio Marino, după ce plecase acasă cu un automobil modern! Acesta însă a revenit senin la "G. Grigoriu" ca impresar și profesor, iar acum a câștigat Trofeul la Medgidia! Bravo lui, poate însă va onora în 2016 scena

rente și Premiul "Cornel Fugaru" studentei Adriana Gavrilă din Călărași. Jolt Kerestely a remarcat calitățile vocale ale solistei de 18 ani din Botoșani Ioana Miruna Buză, căreia i-a acordat premiul personal, constând în înregistrări efectuate în studioul Midi Sound. Cristian Prăjescu din Roman, student în anul I la UNMB (compoziție muzică ușoară) a intrat în po-

sesia premiului oferit de revista "Actualitatea Muzicală", în timp ce Ioana Gherghina din București a primit distincția oferită de Cetățeanul de onoare Elena

unde a cunoscut succesul... Palmaresul a fost echilibrat și necontestat, poate doar Teodor Manciușea, Sabrina Diacov și mai ales Elena Petcu meritând să cucerească mențiuni. Ionel Tudor a înmănat două distincții: Premiul orchestrei italianului Giuseppe Tor-

Frâncu. Secretarul general al ANCCSR, Ioan Cristea, a fost inspirat dirijând premiul asociației către Polina Ciusovitina (Rusia), cu simpaticul său "Vania" (anul trecut o compatrioată a sa, din același oraș Ekaterinburg, ne-a făcut să plecăm acasă fredonând "Cu-cu"!). Două distincții importante au răsplătit evoluțiile soliștilor Emilian Nechifor din Iași, student în anul III la UNMB, fost elev al lui Titel Popovici (Premiul publicului), respectiv Alexandru Tărățeanu din Ucraina, fiul cunoscutului om de litere (Premiul organizatorilor). Reprezentanta CRH, Ramona Vancea, a înmănat premiul III lui Alessio Paddeu (Italia), care a dat viață cu multă sensibilitate piesei "E poi", lansată de Giorgia și introdusă de cunoscutul specia-

list în muzica ușoară peninsulară, Dorin Irimia, într-un "Top 20" al șlagărelor italiene din toate timpurile. Frumoasa Valeria Papiș, din Ucraina, s-a răzbunat pe, să zicem, neatenția juriului de la Brăila, cucerind de

superbă, cu acompaniament de pian, a compoziției lui Titel Popovici "Iubirea noastră nu are apus", și cealaltă piesă aleasă de ea din repertoriul lui Dan Spătaru fiind una puțin cunoscută, dar de mare sensibilitate, "Cine sunt eu?", de Camelia Dăscălescu. Decana de vârstă a compozitorilor noștri de muzică ușoară a figurat și în repertoriul învingătorului, Antonio Marino, cu "Amintiri, amintiri" (de altfel ea l-a lansat pe Dan Spătaru la Casa studenților din București). Regretabil,

Silvia Chifriuc

Adriana Gavrilă

justețe premiul II, iar primarul Marian Iordache a avut bucuria să o felicite pe singura reprezentantă a țării noastre care a reușit să se strecoare între primii 5 clasai: Eliza Nirлу, fosta studentă a lui Dumitru Lupu la Constanța și remarcată de noi și la "Trofeul Ion Dacian", a cucerit în ovații premiul I printr-o versiune

din cele 13 melodii cântate la Gala laureaților doar 2 au fost creații românești lansate de Dan Spătaru; pe viitor această anomalie suntem siguri că va fi remediată, altminteri festivalul își pierde identitatea și nu-

Alex. Tărățeanu, Nico și directorul festivalului

© Adrian Dedu

și mai atinge scopul – acela de a face cunoscută creația românească în lume. Din fericire am avut ocazia să ascultăm versiuni remarcabile, unele absolut surprinzătoare, și ale unor compoziții semnate Edmond Deda, Ion Cristinoiu, Temistocle Popa, Alexandru Imre, Horia Moculescu, Marius Țeicu, Ionel Tudor, Dan Dimitriu, Andrei Tudor, Adrian Romcescu, Paula Seling, Mihai Trăistariu, Natalia Barbu, Mihai Ogă-

Festivalul "Dan Spătaru"

șanu, cele mai alese titluri fiind "Să cântăm chitara mea", "Nici o lacrimă", "Nu m-am gândit la despărțire", "Pe drumul meu", "Te-așteaptă un om", "Cine sunt eu?".

Recitalurile au fost oarecum inegale, cel mai "rotund", și prin specificul manifestării, fiind oferit de Nico, cu vocea sa excepțională, alături de orchestra

în concurs, dar mai ales pe artiști care l-au cunoscut pe cântărețul omagiat și care pot povesti ceva despre el, așa cum este normal). Colegă cu Dan Spătaru în peregrinări în țară, dar și peste hotare, actrița i-a creionat un portret emoționant. În nota obișnuită, debordând de energie, cu succes la publicul tânăr, au fost Connect-R, cu formația proprie (n-au lipsit "Eu vara nu

dorm", "Mai dă-te-n dragostea mea", "Noi ne potrivim"), Delia, de asemenea cu grup propriu (cea mai veche jurată la "X Factor" a impresionat prin lejeritate, ca și prin melodia în care a cântat la flaut), senzuala Anna Lesko, care a "ars în flăcări" pe ritmurile compozițiilor lui Laurențiu Duță (de dorit însă era să se scurteze pauza de la mijlocul recitalului...). Așadar, un melanj de stiluri și abordări, cu succes mare de public

amfitrioană, la Gală. Laureată la numeroase competiții internaționale, Nico n-a ocolit piesele de succes compuse pentru ea de Viorel Gavrilă, Andrei Tudor, Laurențiu Matei, foarte gustat fiind momentul "Fantomă de la operă", în care partener i-a fost... directorul festivalului! Un recital de muzică ușoară curat și bine structurat a fost cel al Silviei Chifiriuc, care a optat pentru un repertoriu de autor Yan Raiburg, de pe albumul "E voia ta" (editat de Ovo Music), scris în întregime pentru ea de cunoscutul compozitor de la Chișinău. Chifiriuc a fost alături

de Spătaru în zeci de turnee pe litoral, așa cum marea actriță Stela Popescu și-a aflat și ea perfect locul în festival (noi milităm dintotdeauna să se pună accent în recitaluri atât pe muzica ușoară tradițională, prezentă

pentru toți artiștii. Sida Spătaru, Marian Iordache și Daniel Gheorghe privesc acum cu satisfacție spre o ediție festivă extrem de reușită, dar deja se gândesc, suntem siguri, la viitorul deceniu al competiției, care nu trebuie nicidecum să fie mai prejos!

Pagini de Octavian URSULESCU

Flash

A avut loc premiera noii realizări semnate **DAN BĂLAN**, videoclipul noului single "Funny love". Artistul a lucrat aproape 2 ani în studio la noul album. Regizorul noului clip este **Alan Badoev**. Videoul reprezintă un mix de modă, care reunește aproximativ 20 de scene alternante, construcții unice (inclusiv un bazin construit special pentru acest clip,

un teren de fotbal), 300 kg de bagaje (aduse de stilistul James Knox din New-York), 13 modele și 16 dansatoare, 120 de costume, o soluție grafică interesantă și un nou tip de editare. Toate acestea au fost create în decursul a 4 luni.

Tânăra cântăreață **ANA BANICIU** a lansat un nou videoclip, pentru single-ul "Îți dau un LA", al doilea din cariera sa solo. Filmările, în regia lui **Anthony Icuagu**, au durat mai bine de 14 ore și au avut loc atât în București, pe străduțe, cât și în afara orașului. Muzica și textul piesei "Îți dau un LA" sunt semnate de **Ionuț Radu** (John Puzzle) și **Georgian Mărgărit**.

ȘTEFAN BĂNICĂ a lansat un nou single, însoțit de un videoclip - "Gură, taci!" - ce a fost precedat de o campanie cu același nume, derulată timp de două săptămâni în mediul online. În cadrul acestei campanii, lui Ștefan Bănică i s-au alăturat persoane publice, prieteni și colegi, din mai multe domenii de activitate. "Gură, taci!" este o prima piesă dintr-un proiect mai mare, pe care Ștefan Bănică îl pregătește în colaborare cu Ha Ha Ha Production și MediaPro Music. Lansarea noului single Ștefan Bănică - "Gură, taci!" va aduce cu sine și derularea unui **turneu național** cu același nume, care va cuprinde 8 orașe: Galați, Constanța, Timișoara, Craiova, Brașov, Bacău, Iași și Suceava.

ADI CRISTESCU, un nou artist **MediaPro Music**, a lansat un nou videoclip, pentru piesa "Vara și vagabondul", feat. **RappinOn** (Special Guest **Connect - R**). Videoclipul a fost filmat pe litoralul românesc, în regia lui **Dan Petcan**, și pe un ponton din localitatea Cernica, regizor fiind **Alin Surdu**. Lui Adi i-au fost alături la filmări foarte mulți colegi artiști: *Chris*

Mayer, DJ Sava, Rucsi Iliescu (ex-Blaxy Girls), Jimmy Dub, 1st Class, Arando Marquez și alții". **Adi Cristescu** a compus hitul "Colț de suflet", interpretat împreună cu **Andra**, dar și numeroase alte piese pentru albumele "Dragostea rămâne" și "Iubește-mă astăzi, iubește-mă mâine", ale artistei. Adi a mai compus și pentru **Elena Gheorghe, AMI**, dar și pentru artiștii internaționali **Nana** și **Rafaga**. Adi Cristescu a fost semifinalist în cadrul emisiunii-concurs "Români au talent".

BAROQ a lansat un nou videoclip, pentru piesa "Bela". Filmările videoclipului, în regia lui **Anton Sandu**, au durat câteva ore și au avut loc la **Working Art Space & Production**. Tânăra care realizează în clip dansul senzual și incitant este **Irina Lălcău**, cea mai bună dansatoare de vogue din România.

După succesul înregistrat cu piesa "Într-o zi", interpretată cu **Anya, VALENTIN DINU** revine cu un nou single, "Perfectă", o colaborare cu **Colin**. Piesa, compusă de **Andrei Tostogan** și **Călin Goia**, solistul formației **Voltaj**, este de fapt o declarație de dragoste. **Colin** este un tânăr artist pasionat de poezie și muzică: "Așa am ajuns să fac hip-hop: pasiunea mea pentru poezii s-a îmbinat cu cea pentru muzică", a explicat el.

GABRIEL MAGA (formația **Vunk**) și **COSMIN TUDORAN** (ex-Cassa Loco) au lansat un nou single - "Doamna dirigintă" - chiar în ziua în care a început un nou an școlar. **Maga&Tudoran** este un proiect "foarte ne-serios" și își propune piese cu mesaj ironic sau "tongue-in-cheek", cei doi membri considerându-l supapa necesară muzicii românești, care "mustește de suferință încrâncenată", după cum declară chiar cei doi artiști.

M. ANTON

“Șalom, Tănase!”

Teatrul de Revistă “Constantin Tănase” a participat la un turneu în Israel, unde a susținut trei reprezentații de mare succes cu spectacolul muzical – umoristic “Șalom, Tănase!” la Kiriati Haim, lângă Haifa (sala “Beit Nagler”), Beer Sheva (sala “Merkaz Hațerim”) și la Tel Aviv (sala “Beit Zionei America – Keren Hayesod Switzerland Youth Center for Culture and Arts”). Regia spectacolului - o feerie de costume, muzică,

li s-au adăugat momentul acrobatic al Tatianei Fecioru și reprizele coregrafice ale ansamblului de balet (coregrafia Cornel Popovici). Conducerea muzicală a

dans și voie bună “ca la Tănase” realizat special pentru acest turneu, a fost semnată de Alexandru Arșinel.

Sute de reprezentanți ai Diaspora, români și evrei de origine română mari iubitori ai Revistei, gen unic în lume, au venit să își vadă și să își aplaude idoli, care s-au simțit ca acasă. De pildă, Stela Popescu se afla pentru a douăzecea oară în Israel, primul său turneu în Țara Sfântă având loc în anul 1969!

Din distribuție au făcut parte actrii Stela Popescu, Alexandru Arșinel, Alexandru Lulescu, Vasile Muraru, Valentina Fătu, Ana Maria Donosa, interpretele Sanda Ladoși, Daniela Tănase și Bianca Sârbu. Recitalurilor actricești și muzicale

aparținut compozitorului și dirijorului Dan Dimitriu.

Toată lumea a aplaudat și a fredonat pe ritmurile pieselor cântate de Alexandru Arșinel (un potpuriu cu cântece din Bucureștii de altădată, “Ultimul dans”), Sanda Ladoși (“Când vine seara” de Dan Iagnov, text Andreea Andrei, “Fiesta” de Dan Iagnov, text Zoia Alecu), Daniela Tănase (“Prieten drag” de Radu Șerban, piesa lansată de Marina Voica și Pompilia Stoian, “Asta-i viața”) și Bianca Sârbu (“Drumurile noastre toate” a lui Dan Spătaru, “You” – Ofra Haza) ș.a.

Succesul a fost unul fulminant, sălile de spectacol fiind arhipline cu spectatorii dornici să își vadă și să își revadă idoli invitați de onoare în acest turneu

organizat de Asociația Scriitorilor de Limbă Română din Israel (președinte: Doina Meiseles), cu sprijinul Primăriei Municipiului București.

Felicitări organizatorilor, inimoșilor Liane Herman, Shosh și Andy Grinberg, dar mai ales formidabilei trupe a Teatrului de Revistă "Constantin Tănase", care s-a bucurat de un mare succes, așa cum se întâmplă de fiecare dată, oriunde ar juca, în țară sau în lume.

Text și foto:

Oana GEORGESCU

Femina

DOMINIQUE a lansat "De mână", în colaborare cu Lino. Regia și scenariul videoclipului sunt semnate de **Anton Sandu**. Filmările au avut loc atât în București, în parcul Herăstrău și în Centrul Vechi, cât și pe litoralul românesc, în stațiunile Mamaia și Neptun. Dominique (Denise Ioana Guțu) are aproape 17 ani și este elevă în clasa a XI-a la Colegiul Național de Arte "Dinu Lipatti", secția Jazz și muzică ușoară. Face muzică încă din copilărie, iar de mai bine de un an tânăra are și

un band, Triplu Sec, alături de care cântă la diverse evenimente.

SHIVA este o artistă cu o bună experiență în lumea muzicală, având deja la activ trei single-uri și numeroase premii în cadrul concursurilor de specialitate. Recent a lansat melodia "Heart for a ride", însoțită de un lyric video inedit, realizat de STUD10 Creative Agency.

Cântecul are un sound perfect pentru cluburi și a fost compus și produs de **Liviu Netu** și **Lucian Nagy**, pe versuri scrise de **Shiva** și **Theea Miculescu**. **Shiva** (Paula Cordea, pe numele din buletin) are 23 de ani, este originară din Arad, a studiat canto încă de la vârsta de 11 ani și, tot de atunci, a început să cânte și să aibă apariții TV.

Deși a trecut puțin timp de când a devenit mamă pentru a doua oară, **ANDRA** nu poate sta departe de muzică și de fanii ei: cântăreața a lansat o nouă piesă, "Niciodată să nu spui niciodată", o colaborare inedită cu rapperul **Cabron**. Mai mult decât atât, **Andra** a urcat din nou pe scenă, pentru prima dată după naștere, la Sibiu, în cadrul **Media Music Awards**, unde a cântat și "Falava", hitul verii 2015, care a înregistrat peste 20 de milioane de vizualizări pe YouTube. Tot în cadrul evenimentului, Andrei i-a fost decernat trofeul **Fans Like Award**, după ce a primit cele mai multe voturi online pe pagina de Facebook a evenimentului, fiind considerată astfel **cel mai iubit artist român**. Piesa "Niciodată să nu spui niciodată", o coproducție **MediaPro Music/ Andra Records**, este compusă de echipa DeMoga Music. Filmările au avut loc la **MediaPro Studios**, în Buftea, în regia lui **Iulian Moga**. Coregrafia a fost realizată de **Emil Rengle**, cuplul de dansatori fiind format din **Alex Bordea** și **Oana Zara**, foști concurenți "Românii au talent".

LOREDANA a lansat un nou videoclip, pentru piesa "Val după val": filmările au avut loc în clubul bucureștean **BOA** din parcul Herăstrău, în regia lui **Laurențiu Rusescu**, și au durat o noapte întreagă, fiind realizate cu participa-

rea a peste 80 de figuranți - a fost, de fapt, o mare petrecere. Coregrafia este realizată de **Andrada Morgovan**, iar costumele spectaculoase au fost asigurate de **Radu Mada**. "Cântecul este scris de mine și produs împreună cu Cătălin Dascălu și Șerban Cazan de la HaHaHa Production", a spus **Loredana**.

Gabi MATEI

Fuego: „Rău mă dor, ochii, mă dor”

Neobosit, așa cum îl știm, Paul Surugiu-Fuego a lansat de curând un nou album, la casa Euromusic din Cluj-Napoca (producător muzical: Puică Dat Florin). CD-ul anticipează în mod fericit turneul tradițional de iarnă al artistului, în care cu siguranță se vor regăsi și titluri din cuprinsul acestui remarcabil material, înregistrat alături de reputata orchestră „Lăutarii” din Chișinău, dirijor Nicolae Botgros. Albumul dovedește convingător că Fuego poate aborda cu lejeritate, datorită calităților vocale și pregătirii actricești, orice gen muzical, de această dată în prim-plan fiind piesele cu tentă folclorică. Astfel, avem cântece preluate de la Ioana Radu, Gică Petrescu sau Nicolae Glib,

compuse de Ion Vasilescu („În noaptea asta toată lumea e a mea”) sau de Tiberiu Ceia, cu versuri aparținând colaboratoarei tradiționale Carmen Aldea Vlad. Un sound de calitate, prezentare grafică elegantă – într-un cuvânt un album destinat succesului de durată.

Experimental Q 2: „Reflux”

Formația Experimental Quintet, inițiată prin 1970 de studenții de la Conservatorul clujean, s-a reformat în '77, cu componenți de la Modal Q, numindu-se acum Experimental Q 2, doar cu Valentin Farcaș din vechea gardă, devenit pilon-interpretativ chitaristic al muzicii academice în Germania. Alături de el îi găsim pe Ioan Gherman - pian, Peter Gher-

man - vioară, Vasile Bârsan - baterie, Ioan Kovacs - percuție, Johnny Bota - bas, vioară. Muzica trece de la rock progresiv la jazz-rock, formația impresionând la festivalurile de gen prin prestația sa care desfiidă clasificările.

Șapte vechi înregistrări (una-live) au fost descoperite de Romulus Ar-

hire (Soft Records) și masterizate de Alexandru Pârlea și Călin Gibescu.

Un disc document care, așa cum scrie Florian Lungu, „înfruntă timpul, moda, uitarea”.

Magdalena Tara: „O zi cu tine = Clipe frumoase”

A terminat Facultatea de construcții în București, dar în paralel a urmat și cursuri de pian, chitară clasică și canto muzică ușoară, iar acum este jurnalist la Radio România. În 1997 a lansat volumul de versuri și albumul de autor-interpret, ambele intitulate „Jocul de-a iubirea”. În 2013, după 16 ani, un nou album de autor, „Vreau să zbor”: muzica și versurile - Magdalena

Tara, care era și producător, iar orchestrația - Adrian Ordean.

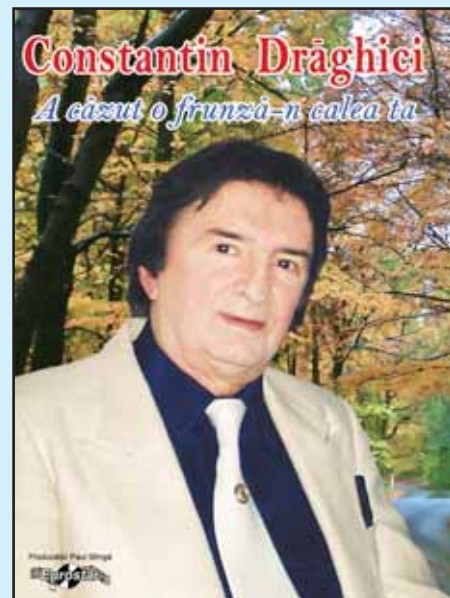
Iată că acum ea își pune doar vocea la dispoziția lui Adrian Ordean, care semnează muzica, versurile și orchestrațiile celor 12 cântece (backing vocals - Denise Ordean).

Și de data aceasta avem un disc plasat în cea mai valoroasă tradiție a muzicii pop românești, cu accentele moderne ale orchestratorului și instrumentistului Ordean: versuri de evidentă calitate literară, melodii inspirate, ritmuri atractive, interpretare vocală cuceritoare, cu un timbru imediat recognoscibil. Remarcăm și prezentarea modernă, digipack, cu plăcuta grafică semnată Lucian David.

Din nou o reușită artistică evidentă, eveniment tot mai rar întâlnit într-un peisaj muzical poluat și incoerent.

Constantin Drăghici: „A căzut o frunză-n calea ta”

Ne-a părăsit anul acesta, după cum se știe, compozitorul și interpretul Constantin Drăghici. Solista Ioana Sandu, colaboratoarea sa apropiată din ultima vreme, ne-a

pus la dispoziție acest DVD editat de Eurostar (din păcate, nepermis, pe copertă nu apar nici compozitorii, nici textierii, măcar ai pieselor românești!), ce include 16 cântece binecunoscute. Dintre acestea, 9 sunt interpretate de Drăghici, 4 de soția sa Olimpia Zaharia Drăghici

(ne amintim că ei au susținut împreună un recital pe scena festivalului de la Mamaia în 1990), celelalte 3 fiind duete ale celor doi. Este o ocazie minunată de a reasculta câteva adevărate bijuterii muzicale, cum ar fi (firește, înafara binecunoscutei piese titulare) "N-ar trebui", "O fată mai găsești", "Ploaia și noi", "M-am regăsit", "Nici o dragoste nu e ca a noastră", "Am strâns toamnă după toamnă". Frumoasa emisiune a realizatoarei Valentina Spânu, de la Estrada TV, cu aceeași Ioana Sandu protagonistă, ne-a dovedit că mai sunt oameni care prețuiesc valorile muzicale românești.

Nicolas Simion Quartet: „Crazy World”

Saxofonistul Nicolas Simion a editat la casa sa de discuri, 7Dreams, acest incitant album conținând 10 piese, dintre care 7 îi aparțin, celelalte fiind semnate de Richard Oshchanitzky („You Wouldn't Believe”),

Johnny Răducanu („Gluma”), Jancsy Kőrössy („Game with the Ball”). Foarte interesantă este piesa „Sheherazade's Love Song”, inspirată de „Sheherazade” a lui Rimski-Korsakov. Cvartetul îi mai include pe Sorin Romanescu (chitară), Sebastien Boisseau (bass), Ralf Gessler (baterie). Albumul a fost imprimat live în sala Ateneu a Filarmonicii din Bacău, înregistrarea și masterizarea aparținând lui Dan Spânu. Producător: Nicolas Simion, producător executiv Estefan Prodcom. Un real câștig pentru jazz-ul european, o nouă reușită semnată Nicolas Simion.

Valeriu Arnăutu: “Où est passée ma Bohème?”

Profesor de limba franceză la Bârlad, interpretul are o voce caldă, nemaivorbind de accentul perfect cu care abordează cele 14 piese. Ele au fost alese din repertoriul unor Julio

Iglesias (piesa titulară), François Feldman, Frank Michael, dar și Ștefan Bănică jr. Între titlurile celebre se numără „Les valse de Vienne”, „Voulez-vous danser, Madame?”, „Pauvres coeurs de papier”, „Tous les bouquets se fanent”. Ne bucură că mai există soliști care n-au uitat că suntem, totuși, o țară francofonă...

Ionuț Langa: „Cântări bisericești ortodoxe”

Casa de producție General Music din Arad ne oferă acest album de remarcabilă ținută muzicală, conținând zece tulburătoare cântece creștine. Protagonistul, talentatul Ionuț Langa, are în repertoriu și melodii patriotice, muzici naționale, cum se spune, reluate în cor de spectatori la fiecare concert al său. Am constatat personal acest lucru, recent, alături de un alt Cetățean de onoare, Ioan Matei, la tradiționalele „Zile ale comunei Chiheru de Jos” din jud. Mureș, unde artistul a fost re-invitat de primarul Emanoil Hurdugaci în urma triumfului de anul trecut. Langa a oferit și cântece de pe acest album, într-un recital echilibrat, compact, alături de propria-i formație. Arădeanul este tânăr și talentat, numele lui fiind de reținut, ca

și ale unor titluri de pe acest album: „Așa vorbește Domnul slavei”, „Lisuse al meu prieten scump”, „Câte

daruri minunate”, „Doamne, dă-ne iarăși unitate!”.

Marin Voican-Ghioroiu: „Doina nemuritoare”

Scriitorul și compozitorul Marin Voican-Ghioroiu a publicat numeroase cărți la Editura muzicală a UCMR. De această dată ne propune un interesant album, ce include atât creații proprii, cât și ale celebrului naist Gheorghe Zamfir, protagonist al acestei colecții de melodii („Doina zic, doina suspin...”) ce merg la suflet ascultătorului. Partitura vocală

aparține sopranei Rodica Anghelescu, recomandată cu căldură pe coperta CD-ului atât de Emilia Comișel, cât și de Gheorghe Zamfir. O apariție de calitate, care va interesa cu siguranță pe iubitorii genului.

Pagini de
Florin-Silviu URSULESCU

Muzicieni români din diaspora (XV)

Edițiile „O poveste... cu cântec!” ale emisiunii „Lumea și Noi” se difuzează la TVR Internațional (în fiecare vineri, de la ora 20.30), dar și pe platforma, unde rămân înregistrate și pot fi vizionate oricând.

Ricky & Elvin Dandel (München) Cunoscutul nostru cantautor a fost pe scene, la Sibiu, încă din 1967. Cantonat stilistic în zona pop-rock, la jumătatea anilor '70 era deja cunoscut în toată țara, grație numeroaselor difuzări radio-TV. Cu succese internaționale, muzicianul a plecat totuși din România în 1989, atunci când a simțit că nu se mai poate mișca liber în domeniul său favorit. Din fericire, Revoluția a venit la scurt timp și a putut să-și ducă și familia. Cântând de mic la pian, fiul său Elvin nu putea să nu-i calce pe urme, atât în Germania (unde Ricky și-a continuat cu succes cariera) cât și în România. Cu câteva mari concerte în ultimii ani (dar și apariții ca prezentatori la „Cerbul de Aur”), cei doi se

completează uneori în show-uri comune, juniorul acompianindu-și tatăl alături de propria sa trupă din München.

Denisa Smeu - Kirileanu (Sydney) a ajuns în Australia în 1989, urmându-și soțul. Profesoară de muzică și violonistă profesionistă la Piatra Neamț, a fost nevoită să urce de la început toate treptele consacrării. Că au fost diverse ansambluri (între care Willoughby Symphony Orchestra) sau aclamata AVE (Australian Violin Ensemble) din ultimii ani, a păstrat și a dezvoltat și experiența pedagogică, câștigând în 1996 titlul de cel mai bun profesor de muzică din New South Wells. Astăzi ține deopotrivă școli private de muzică și este mai ocupată ca niciodată. Însă și-a făcut timp pentru ediția 2015 a Festivalului „George Enescu”...

Pasărea Rock (Germania / România) Înființat în februarie 2014 de câțiva foști membri Phoenix, proiectul a prins... aripi. După începutul numit Mircea Baniciu & Josef Kappl și o primă înregistrare „Pe Argeș în jos”, s-au alăturat pe rând Ovidiu Lipan, Cristi Gram, uneori și Mani Neumann. În

ultimul timp au înregistrat două discuri (cu participarea inedită a recitatorului Flaviu Crișan), iar de ultimă... oră, Pasărea Rock a devenit simfonică, cântând melodii vechi și noi, dar într-o versiune rescrisă de principalul compozitor Josef Kappl, pentru grupul rock și Orchestra Filarmonicii din Ploiești (în 29 mai 2015 a fost premiera, peste vară au apărut și în București).

Ciprian Mateian este de loc din Baia Mare și s-a afirmat la festivalurile naționale pop-rock în anii '90, cu grupul propriu B'N'G. Chitarist și solist vocal, a fost chemat să cânte în paralel cu nume mai cunoscute, precum Compact ori Paula Seling și Narcisa Suci (Gașca de-acasă). Până la urmă, pentru a se întreține din ceea ce știa să facă cel mai bine, a luat calea străinătății, mai întâi cu grupurile unor muzicieni români din Germania (Mircea Tudoran, Silviu Hera ș.a.). Apoi, în nume propriu, a cântat împreună cu soția sa Lorena, solistă, pe marile nave de croazieră. De fiecare dată, a revenit la matca maramureșeană... cu cântec!

Dan Andrei Aldea (ex München / Oradea) este muzicianul rock și folk care a trecut granițele genurilor muzicale fără nici un efort; mai mult, a provocat admirația generală cu fiecare melodie, solo ori orchestrație. Aceasta după ce fusese considerat un copil-minune al viorii. În nume propriu sau cu grupul rock Sfinx, a dus „muzica tânără” pe culmi neatrinse în România. Din 1981, activitatea sa s-a desfășurat exclusiv la München (în producția muzicală) și pe scenele din Germania, cu realizări notabile. Anul trecut a revenit în premieră în țară, la Oradea, de unde în primăvara lui 2015 a ajuns și la TVR, într-o atât de dorită și amânată ediție „O poveste... cu cântec!”. Restul e muzică cu majusculă...

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:
George BALINT

Redactori:
Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:
Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
M. ANTON, Dumitru AVAKIAN, Dan BUCIU,
Carmen CĂRNECI-CAVASSI, Melania CRETU,
Viorel COSMA, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU,
Ozana KALMUSKI-ZAREA, Olguta LUPU,
Florian LUNGU, Marin MARIAN, Gabi MATEL,
Mircea ȘTEFĂNESCU, Andrei TĂNĂȘESCU,
Florin-Silviu URSULESCU, Vlad VĂIDEAN

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1,
010071, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL

TEL: 021-410.64.88

ISSN: 1220-742x